

THE GOSPEL ACCORDING TO MATTHEW

¹ Abraham bits'á'dí' hanádaakinolt'íhkíí Jesus Christ, David bá niktíni nyáázhi' naltsoos besi'aaní.

² Isaac Abraham bá hizhchij; Jacob Isaac bá náánázhchí; Judas hik'e bik'isyú Jacob bá hizhchij;

³ Thámar, Pháres hik'e Zára Judas yá yishchij; Éstrom Pháres bá náánázhchí; Áram Éstrom bá náánázhchí;

⁴ Amínadab Áram bá náánázhchí; Náasson Amínadab bá náánázhchí; Sálmon Náason bá náánázhchí;

⁵ Ráchab, Bóoz Sálmon yá yishchij; Ruth, Óbed Bóoz yá yishchij; Jesse Óbed bá hizhchij;

⁶ David, ízisgo nant'an nlíni, Jesse bá hizhchij; Urías n'íí bi'aahíí Sólomon David, ízisgo nant'an nlíni, yá yishchij;

⁷ Robóam Sólomon bá hizhchij; Abíah Robóam bá náánázhchí; Asa Abíah bá náánázhchí;

⁸ Jósaphat Asa bá náánázhchí; Jóram Jósaphat bá náánázhchí; Ozías Jóram bá náánázhchí;

⁹ Jóatham Ozías bá náánázhchí; Áchaz Jóatham bá náánázhchí; Ezékias Áchaz bá náánázhchí;

¹⁰ Manásses Ezekías bá náánázhchí; Ámon Manásses bá náánázhchí; Josías Ámon bá náánázhchí;

¹¹ Bábylonyú isnáhgo odestijdá', aí hadá' Jechonías, hik'e bik'isyú Josías bá náánázhchí;

12 Bábylonyú isnáhgo odestiiníí bikédí'go: Saláthiel Jechonías bá hizhchij; Zoróbabel Saláthiel bá náánázhchí;

13 Abíud Zoróbabel bá náánázhchí; Eliákim Abíud bá náánázhchí; Ázor Eliákim bá náánázhchí;

14 Sádóc Ázor bá náánázhchí; Áchim Sadoc bá náánázhchí; Elíud Áchim bá náánázhchí;

15 Eleázar Elíud bá náánázhchí; Mátthan Eleázar bá náánázhchí; Jacob Mátthan bá náánázhchí;

16 Joseph Jacob bá náánázhchí, Josephíí Mary holzéhi biká' nlij ni', Maryhíí Jesus, Christ holzéhi, yishchij.

17 Áík'ehgo Abraham bits'á'dí' David nehená'zhí' díjts'adah hanátolchij; David bits'á'dí' isnáhgo odestijzhí' díjts'adah hananáolchij; áídí' isnáhgo odestiiníí bits'á'dí' Christ nyáázhi' díjts'adah hananáolchij.

18 Díí k'ehgo nko Jesus gozlij: Bąą Mary holzéhi ilk'idá' Joseph baa hiiltij, ndi doo hwahá yil niinéh da ndi Holy Spirit bits'á'dí'go biyi' mé' silij.

19 Yil niinéhíhíí, Joseph holzéhi, nnee nt'éégo at'éhi, Mary doo dénchọ'égo bich'í' godigháh hát'íí dahíí bighą, doo hadín yígólsiného bil ilk'inásht'aash, nzi.

20 Áídá' yaa ntsekees nt'éégo, nayeelgo Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a yaaká' dí'ihíí bich'í' hadziigo gáníí, Joseph, David biye' nílni, Mary ni'aa ándle'zhí' doo néndzid da; hiltsąą siliiníí Holy Spirit bits'á'dí'go at'éé.

21 Bizhaazhé ishkiinhi goleeh, áí Jesus holzeego ádnlíí: bik'íí binchọ'íí bits'á'zhí' hasdáyihiniíí doleelhíí bighą.

22 Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi áńí n'íi begolne'go be'ánágót'íid, gáníigo,

23 Isaa, na'ilíhn doo hwahá nneh dahíi hilt-saa hileeh, bizhaazhé ishkiinhi goleeh, ái bizhi'íi Emmánuel golzee doleeł, ái, Bik'ehgo'ihí'nań no-hwił nlii, golzeego ágolzee.

24 Áídí' Joseph ch'ínádzidgo, Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á ábiłniiidú ádzaago Mary yil nnaá:

25 Áídá' doo yaa nagháa da, bizhaazhé dantsé ishkiinhi gozliizhí'; án Jesus yizhi' yá áyílaa.

2

1 Judéayú Bétlehem golzeegee Jesus gozliidá' Hérod nant'án nlii lék'e, áídá' ya'ái hanadáhdí' nnee daagoyánihi hikai, Jerúsalemzhí',

2 Gádaaniigo, Jews binant'a' gozliihíi hayú? Ya'ái hanadáhdí' bits'iksqsé dah hiit'íihíi bigha daahohiikaqhyú dekai.

3 Hérod nant'án nlii la'íi nnee dawa Jerúsalemyú daagolíni bíggo díi daidezts'aqadá' doo bił daagozhóq da lék'e.

4 Hérod okaqah yebik'ehi itisyú nadaandeehi la'íi begoz'aaníi ye'ik'eda'ilchíhi íla'áyílaago, Hayú Christ goleeh? daayihniigo nayídaadiikid.

5 Áík'ehgo gádaabii, Judéayú Bétlehem golzeegee; Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi n'íi k'e'eshchiihíi k'ehgo,

6 Júda bini'yú Bétlehem níliníi, Júdagee nant'án daanliiníi bił dáledaanł'ée: nant'án shichagháshé, Israel hat'i'íi, yá nant'aa doleehíi nits'á'dí'go goleehíi bigha, nii.

7 Hérod dánant'j'ego n̄nee daagoyánihíi yiká o'il'a'dá' nayídaadiłkid, Daadá' ts'iks̄qs̄sé dantsé hit'j'i silij? niigo.

8 Áídí' Béthlehemýú odaayis'a' gádaabiñiigo, Ishkiin alts'ís̄eę nt'éeęo biká hadaanohtaa; baa nohkai l̄ék'eyúgo shił nanádaagodoñihgo shíi al̄dó' ákú hoshkaḡhyú disháh.

9 Nant'án áníihíi daidezts'aḡdá' dahiskai; hikaahdá' ya'ái hanadáhdí'go ts'iks̄qs̄sé dahs'aḡgo daayo'j'i n'íi bádihyúgo hilt̄oḡ nt'éeęo, ishkiin alts'ís̄ehi sitiḡḡee bik'ehdí' dahs'aḡ silij.

10 Ts'iks̄qs̄sé daayiłtsaḡdá' dázh̄o yaa bił daagozh̄o l̄ék'e;

11 Áídí' k̄ih yune' ha'ákaidá' ishkiin alts'ís̄eḡíi báḡ, Mary holzéhi, yiłgo daayiłtsaḡdá', yich'j' hayaa ádaadzaago daayokaḡḡ: ilínihi nadaayiné'íi yidá'ch'ída'iztaḡgo óodo, jeeh didlidgo likḡḡolchini, frankincense holzéhi, la'íi jeeh nch'íi, myrrh holzéhi, yaa daizné'.

12 N̄nee daagoyáni Bik'ehgo'ihí'nañ, Hérod bich'j'yú nádohkáh hela', daabiñiigo yaa nadaiyeelgo, dabíi bini'yú onákai, lahyúgo.

13 Anákaidá' Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'a yaaká'dí'hi Joseph bił ch'í'nah ánágodlaa nayeelíi bee, gáníigo, Nádnáh, mé' hik'e báḡ biłgo Egyptyú bił nkáh, akú nahís̄oḡtaḡ, nohwił nanáḡosisñi'zhí'; Hérod k'ad mé' yizil̄hego yiká hantaa godigháh.

14 Áík'ehgo Joseph nádiidzaago mé'ihíi hik'e baḡḡhíi biłgo t̄'é'yú Egyptyú okai.

15 Hérod daztsaḡzhí' da'akú naháztaḡ; Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú na'iziidíi áníi n'íi, ShiYe' Egyptdí' hannáh bildishñii, n̄niidíi begolne'go

ágodzaa.

16 Áídí' Hérod n̄nee daagoyáni bich'ì' nadaazhch'a'go yígòksjìdá' dázhò bágóchiìdgo, ishikín naki bil lèdaagodzaadí' hayaa godezt'i'go dawa natseedgo yengon'áá Bèthlehemýú, n̄nee daagoyáni Jesus yaa nayídaadiłkid n'íídí' godezt'i'go.

17 Jéremy, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi n'íí, gán̄niidíí begolne',

18 Rámáyú ła' bizhii daidits'ag, daachag ła'íí chaal daadilwosh, Rachel bichagháshé yigha hichago, yati' inesk'azíí bee bich'ì' yádaach'ilti' ndi doo hagot'éégo da lèk'e, bichagháshé da'ádaadihíí bigha.

19 Hérod daztsaądá' Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'dí'hi Egyptgee Joseph nayeelíí bee bil ch'í'nah ánágodlaa,

20 Gáníigo, Nádndáh, niye' hik'e báą bilgo Israel hat'i' bini'yú bil nádnkáh: niye' daizilhee hádaat'íí n'íí nanezna'.

21 Áídí' nádiidzaago biye' hik'e baąhíí bilgo Israel hat'i'íí bini'yú onákai.

22 Arkeláus Judéayú nant'án nanásdlíí, bitaa Hérod sitij n'íígee nnańtkizhgo Joseph ya'ikonziđá', ákú digháhzhí' neldzid: áík'ehgo bindzeekíí bee Bik'ehgo'ihí'nań, Doo ákú ńnáh da, biln̄niid, áík'ehgo ni' ła'yúgo Galilee golzeeyú okai.

23 Áídí' k̄ih goznílíí Názareth golzeegee ndaago-zle'; Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi, Áń Názarene holzee doleeł, daan̄ii n'íí begolne'go.

3

1 Ái benagowaadá' John Baptize ágole'íi nnee yich'i' yałti'go nyáá, da'igolíyyú, Judéa bigodesd-zogíi biyi', gáníigo,

2 Nohwinchọ'íi bits'á'zhì' ádaahne', yaaká'yú dahsdaahn nant'aahíi biká' nagowaa.

3 Díinko Esáias, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi, yaa yałti'go gáníi n'íi, Da'igolíyyú hadínshì dilwosh, NohweBik'ehń bádìhyú ilch'i'daagohle', intín ilk'ídezđhgo bá ádaahle', niigo.

4 John bidiyáge bighán ha'i'áhíi bighaa alzaa, ikał hilchii biziz alzaa; nágonech'iidi hik'e dzilyú gosnihíi biłgo bihidán lek'e.

5 Áídá'go Jerúsalemdí' Judéa dahot'éhé ni' nagoz'aądí' la'íi túnlíni Jórdan holzéhi biņaayú dahot'éhé ni' nagoz'aądí' baa nánzáá,

6 Áík'ehgo bi'ádaat'e' nchọ'íi yaa nanádaagosni'dá', túnlíni Jórdan holzéhi biyi' John baptize ádaabizlaa.

7 Phárisees daanlíni hik'e Sádducees daanlíni baptize ádaalnéhíi yigha neheskaigo yiltsaądá' gáyihni, Nohwíi, ch'osh bik'asda' golíhíi k'ehgo daakinoł'íikíi, hadín lá nohwádìhyú nohwiniigodilne' goz'aanií bits'á'nohkáh nohwihniid?

8 Da'anii nohwinchọ'íi bits'á' ádaahdzaayúgo ch'í'nah ádaadi'nołsi, nest'a' nł'éeego nádaant'ihíi k'ehgo nohwaa daide'aah.

9 Abraham bits'á'dí' daadihe'na'i doo idíłdaadoh'nii da: Bik'ehgo'ihí'nań díi tsée naznili nnee Abraham bits'á'dí' daadihezna'híi k'ehgo áile'yúgo áile', nohwikdishnii.

10 Ch'il nkedn'aagee ilk'idá' bé'nil'aadgo ácha nnit'aa: ch'il dawa doo nest'án nkt'éehíi baa dahndéh dayúgo yó'ok'éhgo kq' diltk' yuyaa olkaadhi at'éé.

11 Shihíi tú bee baptize ádaanohwish'ii gádnii, nohwinchq'íi bits'á'zhí' ádaasohdzaayúgo: ndi shiké'dí' la' shitisgo at'éhi higháh, bikee hishleeíi ndi doo bik'eh sitíi da: án Holy Spirit hik'e kq' yee baptize ádaanohwií'ii doleeí.

12 Be'íłch'íhé dahyotíi, t'oh naghái ilch'íhi goz'aagee nágosho doleeí; binest'á'húí ilk'eyihiniik; áídá' bizhoolíi kq' doo ntsésihi biyi' yuyaa yidiíid.

13 Áídí' Jesus Gálileedí' Jórdan túnlíizhí' nyáá, John baptize ábile'húí bigha.

14 Áídá' John doo hat'íi dago gáníi, Shíigo née shaa nyaa, shíi ni baptize áshíle'go dávik'ehdá'?

15 Jesus gábilnii, Ch'ík'eh ndi nzhqo k'adíi: nzhqogo ágot'eehíi dawa be'iidle'go dávik'eh. Áík'ehgo John baptize ábíílaa.

16 Jesus baptize ábi'delzaadá' tú biyi'dí' dagoshch'í' hanádzaa: áídí' yáá bich'í' ilts'á' ádzaago Bik'ehgo'ihí'nań biSpirit hawú k'ehgo bich'í' nke'eníihgo yiltsaaníi dábilgo biká' dahnezdaa:

17 Nt'éégo yaaká'dí'go yati' gáníigo yidezts'aa, Díínko shiYe' shil nzhóni, án baa shil gozhqó.

4

1 Áídí' Jesus Holy Spirit nabílaago da'igolíiyú ch'iidn nant'án nabíntaahyú óyáá.

2 Dá doo iyáné dizdin behiskaa, aí aql hiskaadá' shiná' silii.

3 Na'íntaahíí baa nyáágo gábilnii, Ni Bik'ehgo'ihinañ biYe' nliyyúgo, díí tsééhíí bán náodleeh, nñii.

4 Áídá' Jesus gábilnii, Ágágołzeego k'e'eshchij, Nnee doo dá bán zhá yee hiñaa da doleel, áídá' Bik'ehgo'ihinañ biyati'íí bizé'dí' behagohigháhíí dawa yee hiñaa doleel.

5 Ch'iidn nant'an godiyihgo ízisgo kih goznilyú Jesus yil o'áazhgo kih biyi' da'ch'okqahíí ts'idago goz'aaníí bilatahyú yil n'áazhgo,

6 Gánábildo'niiid, Bik'ehgo'ihinañ biYe' nliyyúgo gódah ch'í'ñkt'e': ágágołzeego k'e'eshchij, Bik'ehgo'ihinañ binal'a'a yaaká'yú daagolíínií nkt'éego binádaadeh'íí doleel, ná daayildoniik: áídí', Doo tséé hitałgo hayaa ngeeh dahíí bigħa anádaanołteel doo.

7 Jesus bich'í' hananádziigo gábilnii, Ágágołzeego k'ená'ishchij, Bik'ehgo'ihinañ neBik'ehñ doo nabíntaah da.

8 Áídí' dził dázhó yúdahi biká'yú yil hananát'aazhgo nnee íłtah at'éego hadaazt'íí dawa la'íí bi'ízisgo ágot'eehíí bil ch'í'nah áyíłlaago;

9 Gábilnii, Díí nagoz'aaníí dawa naa dinish'aa doleel, hayaa ánne'go shonkaqahyúgo.

10 Jesus gánábildo'niiid, Yuwehyú, Satan: ágágołzeego k'ená'ishchij, Bik'ehgo'ihinañ neBik'ehñ zhá honkaqah, da án zhá bá na'ízíid.

11 Áídí' ch'iidn nant'an bits'á'zhí' onádzaadá' Bik'ehgo'ihinañ binadaal'a'a yaaká'dí'hi baa hikaigo bich'odaazni'.

12 Áídí' Jesus John ha'áneztijgo ya'ikonziidá' Gálileeyú óyáá;

13 Názarethdí' dahiyaago Capérnaumyú ngonle', túsikaaní' bahyú, Zábulon hik'e Néphthalim bigodes-dzogí' biyi':

14 Esáias, Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú na'iziidi, gánniid n'íi begolne'go,

15 Zábulon bini' hik'e Néphthalim bini' Jórdan túnlí' hanaayú túsikaaní' bich'í' Gálileeyú, doo Jews daanlji dahí' bini'yú;

16 Godihílyú naháztaq n'íi kq' benádindíingo daayiltsaa; da'itsaah bichagosh'ohyú naháztaq n'íi bich'í' idindláad silji.

17 Áídí' godezt'i'go, Nohwinchq'íi bits'á'zhi' ádaahne', yaakáyú dahsdaahn nant'aahíi biká' nagowaa, niigo Jesus yaati' nkegonyaa.

18 Jesus túsikaaní' Gálilee holzéhi bahyú higaaldá', nnee ilk'isyú naki, Simon, da'án Peter holzéhi, hik'e bik'isn Andrew lóg behaidlehé nanest'óli téh nádaayi'aa'go yiltsaa: ái lóg hadaayihileehíi daanlji.

19 Áík'ehgo gádaayihni, Shiké' dahdoh'aash; lóg hayihileehíi k'ehgo nnee shá nádaahohlángo ánohwishle'.

20 Dagoshch'í' lóg behaidlehé nanest'ólihíi da'áige ndaistsoozdá' Jesus yiké' dahn'aazh lék'e.

21 Áídí' dahnáidzaago ilk'isyú naki naayiltsaa, James, Zébedee biye', hik'e bik'isn John, ái bitaa Zébedee bilgo tsina'eekíi yi' naháztaq, bilógbehaidlehé nanest'ólihíi nádaikadgo; áík'ehgo yich'í' ánniid.

22 Dagoshch'í' bitaa tsina'eekíi yi' sidaadá' yits'á' dahn'aazh, Jesus biké'.

23 Áídí' Jesus, Gálileeyú dahot'éhé Jews ha'ánálséh nagoznilyú ilch'ígó'aahgo, yaaká'yú dahsdaahn bilakt'áhgee begoz'aanii nkt'éégo baa na'goni'íi yaa yakti'go, la'íi nnee bitahyú iltah at'éégo kah yaa nadaakaihíi hik'e daanniihíi náyihilziihgo anádaal.

24 Syria golzeeyú dáhot'éhé Jesus baa daach'inii: ákú iltah at'éégo daanniihíi hik'e kah yaa nakaihíi, góyéégo bich'í' nadaagowaahíi, ch'iidn yisná ádaabiisiníi, onádaatkishihíi, la'íi daadi'ilihíi yił nadaaskaigo Jesus nkt'éégo ánádaayisdlaa lək'e.

25 Áík'ehgo nnee ląágo Gálilee, Decápolis, Jerúsalem, Judéa, la'íi Jórdan túnlíiníi hanaadí'hi biké' anátseeł lək'e.

5

1 Jesus nnee biké' anátseełi yiłtsąągo dzilyú hayaa: áígee nezdaago bitsilke'yu alđó' baa hikai:

2 Yił ch'ídaago'aah nkegonyaa, gáníigo:

3 Hadíi ídaagoch'iyolba'íi biyaa daagozhóq le': yaaká'yú dahsdaahn bilakt'áhgee daanliiníi itah daanlii.

4 Chaał nadaakaihíi biyaa daagozhóq le': bá nádaagodojooł.

5 Bijíidí' isht'edaagodnt'ééhíi biyaa daagozhóq le': ni'gosdzán dá goz'aą nt'éégo bíyéé doleeł.

6 Nzhooqo ágot'eehíi dážhó hádaat'íihíi bighą shiná' hik'e dibá' daanliiníi biyaa daagozhóq le': ái náda'doldił.

7 Bił daagoch'oba'íi biyaa daagozhóq le': bíi alđó' baa goch'oba' doleeł.

8 Bijií biyi' daagozhóóníí biyaa daagozhóó le': áí Bik'ehgo'ihí'nań daidołtséel.

9 Iłch'ı'gont'éehíí benadaago'aahíí biyaa daagozhóó le': áí Bik'ehgo'ihí'nań bichągháshé daabilđi'nii doleel.

10 Nzhqogo ágot'eehíí ye'adaat'eehíí bighą bich'ı' nadaagoch'inłkaadíí biyaa daagozhóó le': yaaká'yú dahsdaahn bilakt'áhgee daanliiníí itah daanłıı.

11 Shíı shighą nnee yati' yee daanohwokáalyúgo, nohwiniidaagodnłsıyúgo, łá'ıı léda'ılchoogo yati' dénychó'éhíí yee nohwaa yádaaktı'yúgo, nohwiıyaa daagozhóó le'.

12 Nohwił daagozhóó le', dázhó nohwił daagozhóó le': yaaká'dı'go ízısgo ágot'eehíí nohwaa hi'né' doleel: nohwíı dánohwintségo Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziid n'ıı da'ágát'éégo bich'ı' nadaagoch'inłkaad ni'.

13 Nohwíı ni'gosdzán bi'ishııh daanohłıı: áıdá' ishııhıı doo nk'óqzh da silııyúgo, nt'é bee nk'óqzh ánáln'e'? Doo nt'é bee nł'éé da, daazhógo ch'éłkáadgo biká' nach'ııkai doo.

14 Nohwíı ni'gosdzán biká' nnee bá'idindláadíí daanohłıı. Dził biká'yú ízısgo kııh nagoznıł dahgoz'ąyúgo, doo hagotéégo nant'ı' da.

15 Łá'ıı ik'ah kq'ıı ch'idnłłah lęk'eyúgo, doo táts'aa bıł hayaa nch'i'áah da go'ıı, áıdá' ik'ah kq'ıı biká' dahnásıł'áhé biká' dahch'ıł't'aah go'ıı; áık'ehgo hadıı kııh yune' naháztaanıı dawa yee daago'ıı.

16 Nnee bıńáál nohwıts'á' idindláád le', áık'ehgo nł'éégo ánádaaht'ııhıı daayo'ııgo nohwiTaa

yaaká'yú dahsdaahn ízisgo at'ééhíí bee ch'í'nah ádaanołsı.

17 Bik'ehgo'ihinañ yegos'aaníí dagohíí Bik'ehgo'ihinañ binkááyú nada'iziid n'íí bek'e'eshchiiníí doo ánábiyishdijhyú nıyáá daashoh'nıí da: doo ánábiyishdijhyú nıyáá da, áídá' dawa begolne'go nıyáá.

18 Da'anıi gánohwıldishnıi, Yáá hik'e ni'godzán bıłgo bech'ıgonáhzhı' begoz'aaníí biyi'dı' ayáhágo isdzohıí la'ıı dahts'idilhiıı doo daazhógo dá dah-goz'aą nt'éégo da, aął alzaazhı.

19 Hadın dıı Bik'ehgo'ihinañ yegos'aaníí ayáhágo ágot'eehıí ndi doo yikısk'eh at'éé dahıı, la'ıı áık'ehgo nnee yıl ch'ıdaago'aahıı, án yaaká'yú dahsdaahn bılałt'áhgee daanliinıı bitahyú dázhó doo ilıı dahıı bee hojıı doleeł: áídá' hadın dıı begoz'aanıı yikısk'eh at'ééhıı la'ıı yee ilch'ıgó'aahıı, án yaaká'yú dahsdaahn bılałt'áhgee daanliinıı bitahyú ízisgo at'ééhıı bee hojıı doleeł.

20 Begoz'aanıı ye'ik'eda'ilchıhi hik'e Pharisees daanlıni bitisgo nt'éégo ádaanoht'eeyúgo zhá yaaká'yú dahsdaahn bılałt'áhgee daanliinıı itah daahleeh go'ıı, nohwıldishnıi.

21 Doo ánııdá' dıı k'ehgo nnee bángot'aągo daadesots'aą ni', Doo izilheé da; hadın izis-hıı'ıı góyéégo bągoz'anı at'éé, golzeego:

22 Áídá' gádaanohwıldishnıi, Hadın bik'isn doo nt'é bighá dayú yik'ennıihıı góyéégo bągoz'anı at'éé: hadın bik'isn, Ráca, yılııihıı baa yá'iti'go bągoz'anı at'éé: hadın bik'isn, Doo gonyáá da, yılııihıı ch'ıidn bıko' dilthı' yuyaa bągoz'anı at'éé.

23 Áık'ehgo bech'okąahıı bıká' dahnási'nıııı

goz'aagee nt'éhéta Bik'ehgo'ihí'naán baa
nánné'yúgo, nik'isn bił dahgosín'ąąhí
bínálniihyúgo;

24 Da'áígee da'ch'okąąh goz'aagee nt'éhéta nánné'
n'íi siné'dá' nik'isn bich'í' nńáhgo ikk'ínágodłdóqoh;
áídí' t'ąązhí' nádndáhgo áníita Bik'ehgo'ihí'naán baa
nánné'.

25 Hadín naa dahgoz'aanú dagoshch'í' bił
ikk'ínágodłdóqoh, yáná'iti'héyú bił hi'ashdá';
dahyúgohíi dánko aayánáltihíi yaa nide'ahi at'éé,
aayánáltihíi aasitíni yaa niktéehgo ha'anikt'e'.

26 Da'anii doo ch'ínánódáh át'éé da, dá ąął
na'ínłilgo zhą, nłldishńii.

27 Doo ánídá' ágádaach'iniigo ba'ikodaanohsł lán
shł, Doo nant'í' nahkai da, golzeego:

28 Áídá' shíi gádaanochwłldishńii, Nnee isdzán
dážhó hát'úigo dénchq'égo yinef'jđdíi ikk'idá' bijíi
biyi' yuyaa nant'í' deyaa.

29 Nináá dihe'nazhinéégohíi nchq'go ánát'jłł
ánłsiyúgo ha'aahgo yó'olne': nits'í lahzhí'
da'ádłhyúgo doo nzhqđ da, áídá' nits'í dabiighago
ch'iidn bikq' diltłi' yuyaa, hell holzéhi,
oni'dolt'e'yúgo itisgo doo nzhqđ da.

30 Nigan dihe'nazhinéégohíi nchq'go ánát'jłł
ánłsiyúgo nadłgeeshgo yó'olt'e': nits'í lahzhí'
da'ádłhyúgo doo nzhqđ da, áídá' nits'í dabiighago
ch'iidn bikq' diltłi' yuyaa oni'dolt'e'yúgo itisgo doo
nzhqđ da.

31 Gánádaadi'ńii ni', Hadín bi'aa yó'onáyłt'e'
hat'úłníi, naltsoos yiká' ikk'ínát'aash:

32 Áídá' shíi gádaanochwłldishńii, Hadín bi'aa
doo nnee ła' yił nant'í' na'aash dadá' yił

ilk'ínát'aazhyúgo, nant'ì' nagmaago áile': hadín isdzán yó'okt'e' n'íi yìl nṅááyúgo, áí nṅeehíi yìl nant'ì' na'aash hileeh.

³³ Doo ánídá' gádaach'iniigo ba'ikonaadaanohdzì lán shì, Doo daazhógo nit'á dahnádinlṅiih da le', áídá' Bik'ehgo'ihì'ṅaṅ binadzahgee hagog'éégo ánniihíi k'ehgo áñle':

³⁴ Áídá' shíi gádaanohwiłdishṅii, Doo yaaká' bee nohwit'á dahnádaadidoṅiih da; áígee Bik'ehgo'ihì'ṅaṅ nant'aago dahsdaahíi bigḥa:

³⁵ Ła'íi doo ni'gosdzán bee nohwit'á dahnádaadidoṅiih da; áí Bik'ehgo'ihì'ṅaṅ dahnádil'iséhi at'éé: doo Jerúsalem ndi bee da; áí ízigo kḥ goznílii nant'án ízisií golínihi at'ééhíi bigḥa.

³⁶ Doo nitsits'in ndi bee nit'á dahnádinlṅiih da, nitsizíl dała'á ndi doo līgaigo dagohíi dilḥiłgo áóléh at'éé dahíi bigḥa.

³⁷ Ha'oh, dagohíi, Dah, zhá daadohṅii, doo nohwit'á dahnádaadidoṅiih da ndi da'aniigo ádaadohṅii: la'ihíi nchḡ'ihíi bits'á'dí'go at'éé.

³⁸ Doo ánídá' gádaadi'niigo ba'ikodaanohsì lán shì, Nohwiṅáá hayi'ááyúgo biṅáá hanádoh'aal, nohwiwoo hayi'ááyúgo biwoo hanádoh'aal:

³⁹ Áídá' shíi gádaanohwiłdishṅii, Nṅee nchḡ'go nohwich'ì' at'ééhíi doo bich'ì' t'ąązhì' ádaanoht'ee da: hadín nit'áah yonkts'íyúgo, łahzhin'éé bich'ì' nnanint'aah.

⁴⁰ Dahadín ni'íi bigḥa naa yá'iti'dá' nahayiiktsóozyúgo, ni'íicho alđó' doo baa níchì' da.

⁴¹ Dała'á dahgostḡ'yú niṅdeyoodyúgo, nakidn dahgostḡ'yú bił n'áash.

42 Hadín dant'éhéta níyókeedíí baa nné', hadín dant'éhéta bá ch'ínné'yúgo doo bich'ì' t'ąązhì' hónṭą' da.

43 Doo ánídá' gánádaadi'niigo ba'ikonaadaanohdzi lán shì, Nit'ahdí' gólíníí zhá nil nzhọdą' nik'ennihíí bik'enníih le'.

44 Áídá' shíí gádaanohwíldishnii, Nohwik'ennihíí nohwił daanzhọq le', yati' yee daanohwokáakíí biyaa daagozhọq doleeł daahoh'ńíí le', hadíí bił daanołchọ'íí nł'éeego bich'ì' ádaanoht'ee le', nchọ'go nohwich'ì' ádaat'eehíí ła'íí nohwiniidaagodnksiníí bá da'ohkąąh le';

45 Áík'ehgo nohwiTaa yaaká'yú dahsdaahn bizhaazhé daanohłij: án nchọ'íí hik'e nzhọqhíí dáłekt'eego biká'zhì' ya'ái hanadáhgo áyíłsì, nł'éeego at'ééhíí hik'e doo dá bik'ehyú ádaat'ee dahíí dáłekt'eego biká' nagołtìjhggo áyíłsì.

46 Hadíí bił daanohshooníí zhá nohwił daanzhọqyúgo, nt'é bighą nohwich'ì' nahi'ńííł? Tax bich'ì' nadaahi'ńiíłí ndi hadíí yíł daanzhooníí bił daanzhọq ya'?

47 Nohwik'isyú zhá bilák'e nádaadołnihyúgo, ła'ihíí hant'é bee bitisgo ádaanoht'ee? Tax bich'ì' nadaahi'ńiíłí ąłdó' da'ągát'ée ya'?

48 Áík'ehgo nohwiTaa yaaká'yú dahsdaahn dązhọ nł'éeego at'ée, nohwíí ąłdó' ągádaanoht'ee le'.

6

1 Doo dá nnee binadzahgee zhá nnee bich'ì' nł'éeego ádaanoht'ee da, daazhógo dédaanohwinil'ìjhií bighą: ągádaaht'ìjyúgo

nohwiTaa yaaká'yú dahsdaahn bits'á'dí' doo nt'é nohwich'í' naho'níí át'éé da.

² Tédaat'iyéhíí dant'éhéta baa nné' lək'eyúgo, doo nádih higaakíí besh dilwoshé yee aniigo da, daanzhoo ádaadil'iiníí Jews ha'ánátséh nagozníl yuné' la'íí intínyú nnee bada'okíhíí bigha ágádaat'íhíí k'ehgo doo ánt'íí da. Da'anii gánohwiłdishnii, Ilk'idá' áí bich'í' nahasnili at'éé.

³ Áídá' tédaat'iyéhíí dant'éhéta baa nné'yúgo nigan dihe'nazhinéé ánát'íhíí ne'eshganzhinééhíí doo yígótsi da le'.

⁴ Dánant'í'ego baa nné': áík'ehgo dánant'í'ego ánáda'ch'ol'íí ndi yo'iiníí, niTaa, da'án nnee binadzahgee nich'í' nado'oniki at'éé.

⁵ Onkaahgee doo daanzhoo ádaadil'íhíí k'ehgo ánt'éégo da: áí ha'ánázéh yuné' la'íí ilk'ida'itingee nazíigo da'okaahgo bíł daagozhóó, nnee daabineł'íigo. Da'anii gádaanohwiłdishnii, Ilk'idá' áí bich'í' nahasnili at'éé.

⁶ Áídá' ni, onkaahyúgo, ntééh yuné' ha'ánnángo, idił da'dént'íhdá' niTaa nagont'í'yú honkaah; án dánant'í'ego ánáda'ch'ol'íí ndi yo'iiníí, niTaa, da'án nnee binadzahgee nich'í' nado'oniki at'éé.

⁷ Da'ohkaahgee be'ádaadohniíhíí doo dayúweh doo nt'é bighayú be'ádaadohnií da, doo Jews daanlii dahíí ádaat'eehíí k'ehgo: áí ląágo yádaasiilti'yúgo zhá Bik'ehgo'ihí'nań nohwidits'ag, daanzi.

⁸ Doo áík'ehgo ádaanoht'ee da: nohwiTaa hant'é bídaanohdijhíí yígótsi, t'ah doo hwahá bíhóhkeed da.

⁹ Díí k'ehgo nkó da'ohkaah: NohwiTaa yaaká'yú dahsíndaahíí, Nizhi'íí dilziigo bígózih le'.

¹⁰ Nant'án níłhíí begodowáh. Hagot'éégo

ánniiyú yaaká'yú benagowaahíí k'ehgo ni'godzáń biká'yú ałdó' begodolnííł.

11 Díí jįį daahiidaąą doleeńíí nohwá ágonłsı.

12 Hadíí nchq'go nohwich'ı' ádaaszaahíí bighą baa nágodent'aąhíí k'ehgo néé ałdó' nchq'go ádaasiidzaahíí bighą nohwaa nádaagodin'áah.

13 Nanohwída'dintaah yune' onohwonííł hela', áída' nchq'go at'ééhíí bits'á'zhı' hanánohwihi'ńííł: Dahazhı' dawa bá nant'áá, ła'íí ninawodíí itisyú át'éhi, ła'íí ízigo áńt'éhi dahazhı' bee sínzıjı doleeł. Doleełgo at'éé.

14 Nnee binchq'híí bighą baa nádaagodeso'aąyúgo, nohwiTaa yaaká'yú dahsdaahn ałdó' nohwaa nágode'aahi at'éé:

15 Áída' nnee binchq'híí bighą doo baa nádaagodeso'aą dayúgo, nohwiTaa ałdó' doo nohwaa nágode'aahi at'éé da.

16 Dáshiná' da'ohkąąh lęk'eyúgo, daanzhọą ádaadil'ini doo k'ehgo adaanoht'ee da: áí dáshiná' da'okąąhgee ídaadaagoch'iyolba'go binii hago ándaayol'įł, nnee dáshiná' oshkąąhíí yídaagołsı le', daanzigo. Da'ańii gádaanohwiłdishńii, lłk'idá' áí bich'ı' nahasńili at'éé.

17 Áída' ni dáshiná' onkąąh lęk'eyúgo, nitsizıl nnłłag, ninii táńgis;

18 Áí bee nnee dáshiná' onkąąhíí doo yídaagołsı da, niTaahíí zhá na'gont'ı' ndi yígółsı: áík'ehgo dánant'ı'ego ánáda'ch'ol'įł ndi yo'iiníí, niTaa, da'án nnee binadzahgee nich'ı' nado'onıki at'éé.

19 Ni'godzáń biká' dawahá nohwił da'ilíiníí doo nadaanońíí da, dánko gółchoozhi nohwits'á'

da'iyaa, beshihii nohwits'á' dichíh, ła'íí da'in'íhíí nohwee dain'íh:

²⁰ Áídá' yaaká'yú zhá nada'nohníí, akúyúgo zhá gólchoozhi doo nohwits'á' da'iyaa da, beshihíí doo nohwits'á' dichíh da, ła'íí da'in'íhíí doo nohwee daino'íh at'éé da:

²¹ Dahayú nohwíł ilíni sinilyú, áí zhá baa natsídaahkees doo.

²² Konáá'íí kots'í bikq'i at'éé: áík'ehgo konáá nł'ééyúgo kots'í dahot'éhé bikq' golíni at'éé.

²³ Áídá' konáá doo nł'éé dayúgohíí, kots'íhíí dahot'éhé díłhiki at'éé. Koyi' ná'dindíín n'íí kots'á' díłhíł silíjyúgo, áí dážhó díłhiki at'éé.

²⁴ Doo hadín binant'a' naki da, dała'á bíł nchq'dá' ła'ihíí bíł nzhqđ doleełi at'ééhíí bigha; dagohíí dała'á yotq'dá' ła'ihíí yich'olaa doleełi at'éé. Bik'ehgo'ihí'nań hik'e hágólđzilíí dáła' doo hagot'éégo bá na'ch'iziidi at'éé da.

²⁵ Áí bigha gádaanohwíłdishnii, Nohwi'ihí'na'íí doo baa nohwíł daagoyéé da le', hant'ésha' hishaq doleeł, daanohsigo; dagohíí nohwits'í doo baa nohwíł daagoyéé da le', hant'ésha' ágoshdle', daanohsigo. Ya' idánhíí ihí'naahíí bitisgo ilj gá, ya' diyágé kots'íhíí bitisgo ilj gá?

²⁶ Dłq' yúdahyú nada'iníihíí baa natsídaahkees: doo k'eda'dilee da, doo náda'igeesh da, doo hayú binon'íłk'edaayihíniłk'íí bá gowa goz'aa da; da'ágat'éé ndi nohwíTaa yaaká'yú dahsdaahn bá da'diiné'. Ya' nohwíí áí bitisgo da'inohłj gá?

²⁷ Nohwitahyú hadín daaholneezií yaa natsékeesíí zhá bee ayáhágo ndi ts'ídag ndiłséhgo ádidle' gá?

28 Hant'é bigha diyagé baa nohwil daagoyéé? T'oh dénzhónéhíí baa natsídaahkees; doo nada'iziid da, doo da'it'ool da ndi nlt'éégo daanooseel:

29 Da'ágát'éé ndi Sólomon ízigo at'éé lèk'e ndi doo díí t'oh dénzhóné k'ehgo ík'e'isdlaa da, nohwildishnii.

30 T'oh díí jji noosehíí, áídí' iskaa daadidlidíí ndi Bik'ehgo'ihí'nań nlt'éégo bik'e'islaadá' danilt'eego ya' áí t'ohíí bitisgo Bik'ehgo'ihí'nań nohwik'e'islaa gá, nohwíí nohwí'odlq' ádaayáháhi?

31 Áík'ehgo, Hant'é da'iidaa shihíí? dagohíí, Hant'é da'idlqá shihíí? dagohíí, Hant'é ádaagohiidle' shihíí? doo daadohniigo baa nohwil daagoyéé da le'.

32 (Doo Jews daanlij dahíí áí zhá itisgo hádaat'íí:) áídá' áí dawa bídih daanojhíhíí nohwíTaa yaaká'yú dahsdaahn yígósi.

33 Bik'ehgo'ihí'nań bilakt'áhgee begoz'aaníí hik'e bits'á'dí' nzhoggo ágot'eehíí ntsé biká hádaht'íí; áík'ehgo díí dawahá áldó' nohwíyéé doleel.

34 Áík'ehgo yiskaago hago ágot'eehíí doo baa nohwil daagoyéé da le': áí dabíí na'ídint'og ndi at'éé. Dała'á jji nagont'ogíí da'ái zhá dá bik'eh.

7

1 Doo hadín baa nádaht'íí da le', áík'ehgo nohwíí áldó' doo nohwaa nádaach'it'íí da doleel.

2 Aanádaht'ííhíí k'ehgo nohwíí áldó' nohwaa nádaach'it'íí doleel; dáhołqago kaa daasohné' lán shi n'íí k'ehgo da'ágáhołqago nohwaa nádo'né'.

3 Hant'é bigha nik'isn bináá yune' tsí alts'íséé sitaaníí hí'íí, áídá' nihíí nińáá yune' tsí nchaahi sitaaníí doo hí'íí da?

4 Ni nináá yune' tsì nchaahi sitaáda', hagot'éégo nik'isn gáhnii, Shik'isn, ai tsì alts'íséé nináá yune' sitaaní ná haoshtìh?

5 Ni, nzhòò ídn'íni, ntsé nináá yune' tsì nchaahi sitaaní hatìh; áik'ehgo nlt'éégo go'íí nleehgo áníita nik'isn bináá yune' tsì alts'íséé sitaaní bá hatìh.

6 Nt'é dilziní doo gósé baa daahohnił da, ła'íi nohwiyo' nlt'éhíhí doo góchi bich'ì' odaahokaad da, ágádaht'íyúgo dánko yiká' nakai doleeł, áídí nohwich'ì' nádiikeego nohwik'idahjeeh.

7 Ídaadohkeed, áik'ehgo hant'é idaadohkeedíi nohwaa hi'né'hi at'éé; hádaadoh'íí, áik'ehgo hant'é hádaadoh'iiní nádaadohné'hi at'éé; dáádítìh ndaanołts'ì, áik'ehgo nohwá ch'í'ítìhí at'éé:

8 Hadín ídókeedíi baa hi'né'hi at'éé; hadín hádéz'iiní hant'é hádéz'íi shíhí náidiné'hi at'éé; hadín dáádítìh ndaalts'ìhí bá ch'í'ítìhí at'éé.

9 NohwitaHyú ła' nnee biye' golíni, biye' bán bíyókeedyúgo, ya' tséégo yaa yi'aah gá?

10 Dagohíi lóg bíyókeedyúgo, ya' ch'oshgo yaa yilteeh gá?

11 Daanołchò' ndi nohwichagháshé nt'é nlt'éhi baa hi'né'íi bidaagonłsyúgo, itisgo nohwaa natsekeesgo nohwiTaa yaaká'yú dahsdaahn hadín dant'éhéta nlt'éhíhí bíyókeedíi yaa yiné'hi at'éé.

12 Áik'ehgo nnee hagot'éégo nohwich'ì' ádaat'eego hádaht'íhí k'ehgo nohwíi aldó' bich'ì' ágádaanoht'ee: ái Bik'ehgo'ihí'nañ yegos'aaníi hik'e binkááyú nada'iziid n'íi ye'ılch'ídaago'aahíi bik'ehgohi at'éé.

13 Ágołts'óségo ch'ígót'iyú ch'ínokáh: nteelgo ch'ígót'ihíi, goteelgo intínhíi góyéé nágost'ąyú

intín, láágo ákóne' ha'ánálséh.

14 Ágołts'óségo ch'ígót'i'ihíí, ágołts'óségo intínhíí, áí zhá ihí'naa bich'í' intín, da'akwíiyé zhá ákú ch'ekáh, doo láágo da.

15 Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidíí ádaadil'íni baa daagonohsaą, áí dibehíí bikágéhíí daabidiyágégo nohwaa hikáh, áídá' biyi' yuyaahíí ma'cho dázhó shińá' daanliiníí k'ehgo at'éhi ádaat'ee.

16 Dá binest'a'híí bee bídaagonołsı doleeł. Ya' dahts'aa'íi hosh baa ndaach'ihiniil' née, née figs kọ'dahosh baa ndaach'ihiniil' née?

17 Ch'il nł'éhihíí nest'án nł'ééhíí bah dahnándahi at'éé; áídá' ch'il dénchọ'éhíí nest'án dénchọ'éhíí bah dahnándahi at'éé.

18 Ch'il nł'éhihíí doo nest'án dénchọ'éhíí bah dahnándahi at'éé da, la'íi ch'il dénchọ'éhíí doo hagog'éégo nest'án nł'éhihíí bah dahnándahi at'éé da.

19 Ch'il dawa doo nest'án nł'ééhíí bah dahndéh dayúgo, yó'ok'éhgo kọ' dilti' yuyaa olkaadhi at'éé.

20 Áík'ehgo binest'a'ihíí bee bídaagonołsı doleeł.

21 SheBik'ehń, sheBik'ehń, daashiłniihíí doo dawa yaaká'yú dahsdaahn' bilakt'áhgee daanliiníí itah daaleeh da; hadín shiTaa yaaká'yú dahsdaahn' aniihíí yikísk'eh at'ééhíí zhá itah daaleeh.

22 Áí bijji nnee láágo gádaashiłnii doleeł, No-hweBik'ehń, nohweBik'ehń, ya' doo daanónjiigo Bik'ehgo'ihí'nań nohwinkááyú yakti' da lán? Ya' doo nich'í' ádaan'niigo ch'iidn hadaaniidzood da lán? Ya' doo nizhi' biláhyú ízisgo ánágot'ijíí be'ádaant'ee da lán?

23 Nohwíí doo nohwídaagonsini ádaanoht'ee da: yúwehzhì' nohkáh, nchọ'go ádaaht'íni, bíłdidishñiil.

24 Dahadín shíyésts'ąągo shiyati' yikísk'eh at'ééhíí díí k'ehgo nkó at'éhi at'éé: nñee goyáni tséé yiká' bigowa ągodlaa:

25 Łąągo nanągołtj, ła'íí tú ná'dijoł, ła'íí bigowa bich'ì' nádiyok; ndi doo nagongeeh da: tséé biká' goz'ąąhíí bigha.

26 Áídá' dahadín shíyésts'ąą ndi shiyati' doo yikísk'eh at'éé dahíí, díí k'ehgo nkó at'éhi at'éé: nñee doo goyánihi sái biká' bigowa ągodlaa:

27 Łąągo nanągołtj, ła'íí tú ná'dijoł, ła'íí bigowa bich'ì' deyolgo nangóngo': gowa nabigozt'íih silj.

28 Jesus ái ąął yaa nagosni'dá' ilch'ígon'ąąhíí bigha nñee bíł diyadaagot'ee lẹk'e:

29 Yebik'ehíí k'ehgo yil ch'ígó'aahíí bigha, doo nñee begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi ádaat'eehíí k'ehgo da.

8

1 Dził biká'dí' nkenádiidzaadá' łąągo biké' anázeek lẹk'e.

2 Nt'éégo ła' nñee lóód doo ínádih dahi, léprosy holzéhi, yaa nagháhi biyahzhì' hayaa adzaago gábilñii, SheBik'ehń, náshínłzihií bik'e síntjigo nígonsj, hánt'jyúgo náshínłziih.

3 Áík'ehgo Jesus yich'ì' dahdidilñiidí' yiká' ndelñihgo, Hasht'j; nándziih, yilñii. Áí dábilgo lóód n'íí ínásdjid lẹk'e.

4 Áídí' Jesus gábilñii, Hadín dánko bíł nagolní' hela'; ti'i, okąąh yebik'ehi bich'ì' ch'í'nah ádndle'go, nt'éhéta be'okąąhíí Bik'ehgo'ihí'nań baa nne',

Moses ngon'áá lék'ehíí k'ehgo, áík'ehgo nándzihií n̄nee yídaagołsı doleel.

⁵ Jesus Capernaum golzeeyú nyááadá, áígee silááda dała'á gonenadın binant'a'ıı nábokaąąhgo baa nyááago,

⁶ Gábił̄nii, ShiNant'a', shána'iziidı́ di'il silínihi yaat'éégo bił na'dini'go gowayú sitı́.

⁷ Jesus gábił̄nii, Ákú disháhgo nasziíh.

⁸ Silááda nant'án gábił̄nii, ShiNant'a', shigowa yun̄e' ha'án̄n̄áhgo ndi doo bik'eh sitı́ı da: déhadziihgo ndi shána'iziidi nadziíh ndi at'éé.

⁹ Shı́ı áldó' shinant'a' golı́ı, shihı́ı silááda bá nant'sht'aa: dała'á, Dah n̄n̄áh, biłdish̄niiyúgo dahdigháh; ła'ı́ı, Yushdé', biłdish̄niiyúgo shaa higháh; ła'ı́ı shána'iziidi, Dı́ı árı́le', biłdish̄niiyúgo áı árı́le'.

¹⁰ Jesus áı yidezts'aądá' débiłdı́yagodzaago n̄nee biké' náseełı́ı gáyıł̄nii, Da'anı́ı gádaanohwiłdish̄nii, Israel hat'i'ı́ı bitahyú ndi doo hadı́n dı́ı k'ehgo bi'odla' golı́ni baa nsháh da.

¹¹ ła'ı́ı gánádish'̄nii, Łąągo ya'ái hanadáhdı́' ła'ı́ı ya'ái onadáhdı́' nihikáhgo, Abraham hik'e Isaac ła'ı́ı Jacob yił dahnáhaztaą doleel, yaaká'yú dahsdaahn̄ bilakt'áhgee daanliinı́ı bitah:

¹² Áıdá' n̄nee, yaaká'yú dahsdaahn̄ bilakt'áhgee daanliı́ı le'at'éé n'ı́ı, chagołheel yun̄e' ohılkaad doo: áígee daach'ichag hik'e kowoo lı́daach'idı́k'ash doleel.

¹³ Jesus silááda binant'a'ı́ı gáyıł̄nii, Nádnđáh; hagog'éégo osı́ndlaądı́ı da'ái k'ehgo ná begolzaa. Áık'ehgo silááda binant'a' bána'iziidihı́ı da'áígee dagoshch'ı́' nadziih.

14 Áídí' Jesus Peter bigowá yune' ha'ayáadá' Peter bi'aahíí bimaá nezgaigo sitjigo yiltsaa.

15 Bigan yedelñiih, áík'ehgo nezgai n'íí bits'á' gonyáá: áídí' nádiidzaago yá da'dezné'.

16 Áídí' o'i'áázhi' godeyaago ląągo ch'iidn isná ádaabiłsiníí bich'i'yú yil neheskai: áík'ehgo hadaadzi'íí zhá bee ch'iidn hainiheyood, la'íí daanniihíí dawa nádaayilziih:

17 Esáias, Bik'ehgo'ihí'nán binkááyú na'iziidi, gánñiid n'íí begolne'go, Néé doo daanldzil dahíí, la'íí nohwikah n'íí dawa dabízhá ídá'áyiidlaa.

18 Jesus biñaayú nnee lání ıla'at'éehíí yiltsaađá', Hanaazhi' nohwił nada'do'eel, nñiid.

19 Áígee begoz'aaníí ye'ik'e'ılchíhi baa nyáágo gábiłñii, ılıch'ígó'aahíí, dahayú anadaááyú níké' anáshdaal doo.

20 Jesus gábiłñii, Ma' ndi bi'i'án daagoljı, dló' yúdahyú nada'inñiihíí ndi bit'oh daagoljı; áídá' shıí nnee k'ehgo Niyááhíí doo hayú nshteehi at'éé da.

21 Ła' bitsilke'yuhıí gábiłñii, ShiNant'a', halaą shi-taa ntsé lehishteehyú dósha'.

22 Jesus gábiłñii, Shiké' hınáál; áídá' nanezna'ıí dabıí ledaakii'nñiıl le'.

23 Áídí' tsina'eehıí yehiyaadá' bitsilke'yu alđó' ehikai.

24 Nt'éégo tú yat'éégo bił deyol, áík'ehgo tsina'eehıí tú nádidáhıí beh nádiłk'ool: áídá' Jesus-hıí ılıhosh lẹk'e.

25 Áík'ehgo bitsilke'yu bich'i' nnikaigo ch'ínadaabisidá' gádaañii, NohweBik'ehń, hasdánohwiñiıl: dak'azhá tétt'áh nohwił ogo'eel.

26 Áík'ehgo gádaayih̄nii, Hant'é lą bighą ndaakdzid, ntsólaą'at'éégo nohwi'odlą' doo hwoi da? n̄ii. Áídá' nádiidzaago nyolhíi túhíi biłgo yich'ì' hadziigo nkenágohelto'.

27 Áík'ehgo n̄nee bił díyadaagot'éégo gádaan̄ii, N̄nee laą daat'éhi díi, nyolhíi ła'íi túhíi ndi da'áyih̄niiyú ádaat'ìi!

28 Hanaayú Gérgesenes daagolíiyú bił nada'diz'eeldá' n̄nee lena'n̄ihíi goz'aądí' n̄nee naki, ch'iidn isná ádaabiłsinihíi, Jesus yaa n'áázh, bédaach'ildzidhíi bighą doo hadín ałhánégo bit'ah ch'egháhi da.

29 Yat'éégo gádaan̄ii, Hago ląą ánohwile'go ánt'íi, Jesus, Bik'ehgo'ih̄i'nań biYe' n̄líni? Nohwini-igodilne'íi doo hwahá biká' ngonáh dadá' no-hwiniigodnle' née?

30 Áígee da'anahyú góchi da'iyąągo nanakse'.

31 Áík'ehgo ch'iidn náda'okąąhgo gádaabiłn̄ii, Hanohwinyóódyúgo, góchi nanksé'íi beh nohwinyóód.

32 Áík'ehgo, Hahkeeh, yih̄n̄niid. Hakíídá' góchi nanaksé'íi yeh hikíi: nt'éégo góchi dawa hayaa nádnkíigo túsikáni yeh hikíi, áík'ehgo tú yil daades-dzii.

33 Áídí' góchi yinádaadéz'ìi n'íi nádnkíigo k̄ih goznilyú okai, áígee ch'iidn isná ádaabiłs̄i n'íi hago ádaabi'deszaahíi dawa yaa nadaagosn̄i'.

34 Áídí' k̄ih gozn̄ilgee daagolíníi dawa Jesus yich'ì' ch'ínáksáá: áík'ehgo daayilksąądá' náyokąąhgo gádaayih̄nii, Nohwini'dí' ch'ín̄n̄áh.

9

1 Áídí' Jesus tsina'eekí' yeh hiyaago hanaayú dabí'í gólí'iyú bił oná'í'éél.

2 Nt'éégo ła' nnee di'ili baa daach'iskaą: Jesus daabi'odla' yígolsi'ida' nnee di'ilihí' gáyihii, Shiye', nił gozhó' le'; nincho'hí' bigha dák'ad naa nágodet'aah.

3 Áída' begoz'aaní' ye'ik'eda'ilchíhi ła' dábiyi'yú, Díi nnee Bik'ehgo'ihí'nań ádil'iigo áni, daanzi.

4 Natsidaakeesí' Jesus yígó'sigo gádaabi'hii, Nt'é bigha nohwijí' biyi' yuyaa ncho'go natsidaahkees?

5 Hadíihí' doo nyeego ách'inih da, Nincho'hí' bigha dák'ad naa nágodet'aah; dagohí', Nádnáhgo dahnnáh?

6 Ni'gosdzán biká' nnee bincho'hí' bigha baa nágodet'aahí' shíi, nnee k'ehgo Niyááhí', beshik'ehgo bídaagono'si' doleelhí' bigha, (nnee di'ili sitiiní' gáyihniid,) Nádnáhgo biká' sintiiní' dahnádné'go gowayú nádnáh.

7 Áík'ehgo nádiidzaago gowayú onádzaa.

8 Nnee ła'ago ıla'adzaahí' díi daayo'i'ida' bił díyadaagot'eego Bik'ehgo'ihí'nań ya'ihédaanzi, nnee díi k'ehgo á'il'iigo yaa goden'aahí' bigha.

9 Jesus áídí' higaal'go nnee Matthew holzéhi tax nanáhi'nił'gee sidaago yiltsa'ada', Shiké' dahnnáh, yihii. Áík'ehgo nádiidzaago biké' dahiyaa.

10 Jesus iyaa'ago nezdaago, tax bich'i' nadaahi'nił'ihik'e nnee doo dábi'ehyú ádaat'ee dahí' ła'ago hikaigo Jesus hik'e bitsilke'yu yil da'iyaa'ago dahdinezbih.

11 Pharisees daanlíni daabo'i'ida' Jesus bitsilke'yu gádaayihii, Nt'é bigha nohwilch'ígó'aahí' tax bich'i'

nadaahi'niihíí hik'e nnee doo dávik'ehyú ádaat'ee dahíí yił da'iyaa?

12 Jesus áí yidezts'aadá' gádaabilni, Doo hago'adaat'ee dahíí izee nant'an doo yaa nakáh bik'eh da, daannihíí zhá.

13 Hant'é niigo ágodi'niihíí bídaagono'aah, Dawahá nastseedgo bedaashich'okaahíí bitisgo nnee laadaach'oba'íí hásh't'íí, niigo: shíí nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí, Nohwinchó'íí bits'á'zhí' ádaahne', bíldishniiyú níyáá, áídá' doo nnee dávik'ehyú ádaat'eehíí ágáldishniiyú níyáá da.

14 John bitsilke'yu Jesus yaa hikaigo gádaanii, Nt'é bigha néé hik'e Pharisees daanlíni lahgee dáshiná' da'ohiikaah, áídá' ni nitsilke'yu doo dáshiná' da'okaah da?

15 Jesus gádaabilni, Ya' ni'i'nehgee nnee íla'adaat'eehíí nnee niinéhíí yił nakaiyúgo doo bíł daagozhóq da néé? Dahagee nnee niinéhíí bits'á' nádilteeh ndi at'éé, áígee dáshiná' da'okaah doleel.

16 Ko'íí dénchó'éhíí doo nak'a' áníidéhíí bee ch'idi'aah da; ágách'idzaayúgo áníidéhíí ílhanighángo dayúwehégo onanádlaad.

17 Ła'íí wine ání alzaahíí ikágé wine benaktiníí dénchó'éhíí doo biyi' tádaach'iníł da: ágách'idzaayúgo wine benaktiníí kots'á' daidíldoh, áík'ehgo winehíí aal ha'ijool, la'íí wine bee nakti n'íí da'ílií hileeh: áídá' wine ání alzaahíí wine benaktiníí áníidéhíí zhá biyi' tádaach'iníł, áík'ehgo da'íla nł'éé.

18 Jesus t'ah bich'i' yałti' nt'éégo nant'an la' baa nyáágo biyahzhí' hayaa adzaago gábilniid,

Shitsi' ánii daztsaa: ndi yushdé', biká' ndenlníhgo nnaahó'naa.

19 Áík'ehgo Jesus nneehíi yiké' dahiyaago bit-silke'yu aldó' biké' dahiskai.

20 Nt'éégo isdzán dił bighánlúigo nakits'adah bił łegodzaahi Jesus yine'dí' ninyaago bi'íi bidá'yú yedelniih:

21 Ídił yałti'go gánii, Bi'íi zhá ndi beden-shniihyúgo nł't'éé náshdleeł.

22 Jesus łédiidzaago biłtsaa, áík'ehgo gábiłnii, Shilah, nił gozhóq le'; ni'odłá'íi nł't'éégo ánániidlaa. Áík'ehgo dagoshch'ı' nł't'éé násdłıı.

23 Áídı' Jesus nant'án bigowa yune' ha'ayaáago, tsısol yeda'do'aahıi hik'e nnee daagodnch'aadıi yıltsaago,

24 Ch'ınohkáh, yılhniid: na'ilíhn doo daztsaa da, daazhógo ilhoshgo at'éé. Ái bigha baa daach'odloh lək'e.

25 Nnee ıla'adzaahıi dawa ch'ınánłsááda' Jesus ha'ayaáago na'ilíhnıi bigan yıltsoodá' nádiidzaa.

26 Áík'ehgo ái biıaayú dahot'éhé ágodzaahıi baa ch'ınii lək'e.

27 Áídı' Jesus dayúweł higaalgo nnee naki biıaá adaagodini biké' dahizh'aazł, adııd daadılwoşgo gádaanıi, David biye' nłını, nohwaa ch'onbáah.

28 Kıh yune' ha'ayaáago nnee biıaá adaagodini baa n'áázł: Jesus gádaayılınii, Ya' ágá'ishłéhgo nohwi'odłá' golııi née? Ha'oh, nohwiNant'a', daabiłnii.

29 Áík'ehgo biıaá adaagodinıi biıaá yıká' ndelniigo, Hago nohwi'odłá' nel'aanıi dábik'ehgo

nohwá begolne', bilnñiid.

³⁰ Áík'ehgo bináá nádaagosdliigo, Hadín yígonolsíih hela', Jesus nłdzilgo baa daasni'.

³¹ Da'ágát'ée ndi o'áázhyú dahot'éhé yaa nadaagosni'.

³² Áídí' dahnádikáh nt'éégo nnee doo yałti' dahi, ch'iidn isná ábilsini, Jesus baa bil ch'ikai.

³³ Áík'ehgo nneehíi biyi'dí' ch'iidn habi'dinodzoodá', nnee doo yałti' da n'íi hadzii: áík'ehgo nnee íł'a'adzaahíi bil díyadaagot'eego gádaanii, Israel hat'i'íi bitahyú doo hak'i díi k'ehgo ágot'eehíi daahiltséhi da.

³⁴ Áídá' Pharisees daanlíni, Ch'iidn nant'án bina-wodíi bee ch'iidn hainihiyood, daanii.

³⁵ Áídí' Jesus kłh nagoznilyú hik'e gotahyú yitah naghaa, Jews ha'ánałséh nagoznilyú ilch'ígó'aahgo, yaaká'yú dahsdaahń bilakt'áhgee begoz'aaníi baa na'goni'íi nłt'éhi yaa yałti'go, ła'íi nnee bitahyú iltah at'éégo daannihíi hik'e kah yaa nakaihíi dawa náyihilziigo naghaa.

³⁶ Jesus nnee łani yo'ijgo, dibelíi nadaabinyoodíi da'ádłhgo nakai łehíi k'ehgo doo daanłdzil dago iltanáhosąhíi bighą dązhó yaa ch'oba' lėk'e.

³⁷ Áídí' bitsilke'yu gádaayilñii, Nest'án dązhó łąągo nest'aądá' nada'iziidíi doo łąą dahíi bighą doo hwoi da;

³⁸ Áík'ehgo nest'a' yeBik'ehń bich'ł' da'ohkaąhgo gádaabilđohñiih, Nada'iziidíi ninest'a' nádaayihigeshyú daadn'áá.

10

¹ Jesus bitsilke'yu nakits'adahíi yushdé'

daayihñiidá' spirits daanchō'i hadainihiyóód doleelgo yedaabik'ehgo yaa daagodez'ąą, iltah at'éégo daannihíi hik'e kah iltah at'ééhíi yaa nadaakaihíi nádaayilziihgo ałdó' yaa daagodez'ąą.

² Nakits'adah nadaal'a'á gádaaholzee; dantséhíi Simon, da'án Peter holzéhi, hik'e bik'isn Andrew; James Zebedee biye'hi, hik'e bik'isn John;

³ Philip hik'e Barthólomew; Thomas ła'ii Matthew, tax bich'į' nahi'níi; James, Alphéus biye'hi, hik'e Lebbéus, da'án Tháddeus holzéhi;

⁴ Simon, Cánaanite nlíni, ła'ii Judas Iscáriot, Jesus ch'iyido'aalıi.

⁵ Díi nakits'adahíi Jesus odaahil'aago gádaayihñii, Doo Jews daanliį dahíi bitahyú dohkáh hela', ła'ii Samáriayú kih nagoznilyú dohkáh hela':

⁶ Israel hat'i'ii bitahyú, dibelįi ch'a'onehezdeehíi k'ehgo zhá bich'į' dohkáh.

⁷ Desohkaiyú, Yaaká'yú dahsdaahn nant'aahíi biká' nagowaa, daadohñiigo baa yádaalti'.

⁸ Daannihíi nádaaholziih, nñee lóód doo ínádih dahi, leprosy holzéhi, yaa nakaihíi nkt'éégo ánádaahdle', nanezna'ii nádaabiho'naah, ch'iidn nñee biyi'di' hadaanohohsood: daazhógo nohwaa daas'né', daazhógo nadaahñiih.

⁹ Nohwibestso bizis biyi' yuyaa óodo, béshligai, dagohíi zhaali kitsogé odaahñiif hela';

¹⁰ Hohkaahyú izis bena'iltiníi, dagohíi nohwi'íicho naki, ik'e'an nohwiikee, ła'ii tsį be'idiltłishé dahdaadohñiif hela': nñee na'iziidíi bá di'né'go goz'ąą.

¹¹ Dahadíi kih nagoznil dagohíi gotahyú dohkáhyúgo, hadín nkt'éégo at'ééhíi biká na'ídaadołkidgo, ła'hyú naadohkázhį' bił

nahísóotąą le’.

12 Gową yune’ ha’ahkaigee, Iłch’i’gont’éełhíí díí gowa yune’ be’ágót’ee le’, daadohñii.

13 Áígee daagolííníí nkt’éeego ádaat’eeyúgo nohwił iłch’i’gont’éełhíí yił daanliji doo: doo nkt’éeego ádaat’ee dayúgo, nohwił iłch’i’gont’éełhíí dánohwíí nohwił nádodleeł.

14 Dahadín doo hádaanohwit’iji dayúgo, nohwiyatí’ doo yídaayést’sąą dayúgo, áí gowa dagohíí kįh goznílií bits’á’ dahnádohkáhgo, nohwikee baą łeezhíí baa daałhaał.

15 Da’anii gádaanohwiłdishñii, Bik’ehgo’ihi’nań nnee yándaago’aahíí bijji Sodom hik’e Gomórrah golzeegee daagolji n’íí biniidaagodilne’íí bitisgo áí kįh goznilgee daagolííníí biniigodolñiił.

16 Ma’ bitahyú dibelji k’ehgo daanohwideł’a: áí bighą ch’osh goyáđhíí k’ehgo daagonohsąą, hawú ga’ádaanoht’eego doo t’ąązhí’ nádaadolghash da.

17 Nnee baa daagonohsąą: yánádaaltihíí yaa nádaanohwide’aah doleeł, łá’íí Jews łła’ánát’ijh nagoznil yune’ hanohwínáda’iltsas doleeł;

18 Ła’íí nant’ánchań hik’e ízisgo nant’ánhíí biyahzhí’ nnádaanohwich’ilteeh doleeł, shíí shighą, áí hik’e doo Jews daanliji dahíí alđó’ bińáál shá nadaagolñi’ doleeł.

19 Nohwaa yá’iti’yú nohwił ch’ideskaiyúgo, hagog’éeğoshą’ hasdzii, hant’eshą’ dishñii, doo daanohsi da: hant’é daadohñiihíí da’ái bik’ehenkééegge nohwaa hi’né’ ndi at’ée.

20 Áí doo dánohwíí hahdziih da, ndi nohwiTaa bits’á’dí’go Spirit-híí nohwinkááyú hadziih ndi at’ée.

21 N̄nee ła' bik'isn zideeyú nyide'aah doleeł, ła'íi n̄nee ła' bizhaazhé ágáyidoliik: chağhášé báá hik'e bitaa yich'ı' nanádaagonłkaadgo bik'ehgo nabi'ditseed doleeł.

22 Shizhi' bee daanohwich'ozhiihíi bigha n̄nee dawa bił daanohcho' doleeł: áídá' dahadín dąngont'ı'zhı' dahildóhíi hasdábi' dolteeł.

23 Ła' kih goznilgee nohwiniidaagoch'idnłsıyúgo, łahyúgo náadohkáh: da'anıi gádaanohwiłdishnıi, Shıi, n̄nee k'ehgo Niyááhıi, nánsdzaazhi' Israel hat'ıi bikıh nagoznılıı t'ah doo hwahá dawago nohkáh da doleeł.

24 Biłch'ígót'aahıi biłch'ígó'aahıi doo yitiso at'éhi at'éé da, ła'ıi na'iziidıi doo binant'a' yitiso at'éhi at'éé da.

25 Biłch'ígót'aahıi biłch'ígó'aahıi yıłgo dátekt'eego dábił'eh, ła'ıi na'iziidıi binant'a' yıłgo dátekt'eego dábił'eh. Bigowa goliınıi Beelzebub daalch'iniigo daabich'ozhııyúgo, bichağhášé itiso ncho'go daabich'ozhıi doleeł.

26 Áık'ehgo doo bédaaldzid da: k'ad dawahá bił łe'izkaad n'ıi ch'ı'nah ádolnıik; ła'ıi k'ad dawahá nanlı' n'ıi bígózhıgo ádolnıik.

27 Godiłhił yune' nohwił nagoshnı'ıi idindláadyú baa nadaagołni: nant'ı'ego bee nohwich'ı' ha'odziihıi kih biká'dı' daadołwoshgo baa nadaagołni'.

28 Hadıi kots'ıi nadaiłtseedá' koyi'siziinıi doo nadaiłtseed at'éé dahıi doo bédaaldzid da; áídá' ch'iidn biko' diltı'ı' yuyaa kots'ıi hik'e koyi' siziinıi oyiné'hıi, án zhá bédaaldzid.

29 Ya' dlo'dichiné naki zhaali łichı'é dała'á ılııgo nahıııh gá? Da'ágát'éé ndi nohwiTaa doo hat'ıı

dayúgo dała'á ndi doo ni'yú bits'á' naokáad at'éé da.

³⁰ Nohwitsizíl ndi dawa ilk'idá' hotagi at'éé.

³¹ Áík'ehgo doo nédaakdzid da, dlq'dichiné doo ałch'idé bitisgo da'inohłij da.

³² Dahadín n̄nee binadzahgee, Án bígonsj, shił̄niihíí, án shiTaa yaaká'yú dahsdaahn̄ binadzahgee ágáldidishniil.

³³ Áída' dahadín n̄nee binadzahgee, Án doo bígonsj da, shił̄niihíí, án shiTaa yaaká'yú dahsdaahn̄ binadzahgee ágáldidishniil.

³⁴ Ni'gosdzán biká'zhj' iłch'j'gont'ééhíí nkeniné' doo daasho'n̄íí da: doo iłch'j'gont'ééhíí nkenishné'híí bighą niyáá da, besh be'idiltłshé niitáągo niyáá.

³⁵ N̄nee ła' bitaa bił ɦł nanágonłkaad doleel, isdzán bi'isdzą' bił ɦł nanágonłkaad, ła'íí isdzán hik'e bá'iyéhíí ałdó' bił ɦł nanágonłkaadgo ashłe'híí bighą niyáá.

³⁶ N̄nee dabíí bichągháshé bich'j' nanádaagonłkaad doleel.

³⁷ Dahadín bitaa dagohíí báą shíí shitisgo bił nzhooníí doo shíyée hileehgo dávik'eh da: ła'íí dahadín biye' dagohíí bitsi' shíí shitisgo bił nzhooníí doo shíyée hileehgo dávik'eh da.

³⁸ Dahadín bitsj'ılma'ááhíí doo dahiditjigho shiké' dahdigháh dahíí doo shíyée hileehgo dávik'eh da.

³⁹ Dahadín bi'ihí'na' bił ilíníí bits'á' da'ilíí hileeh: áída' dahadín shíí shighą bi'ihí'na' doo bił ilj' dahíí, án zhą dahazh'j' ihí'naahíí yaa higháhi at'éé.

⁴⁰ Dahadín nánohwidnłtiiníí shíí ałdó' náshidnłtini at'éé; dahadín náshidnłtiiníí shides'a'íí ałdó'

náidnktíni at'ée;

⁴¹ Dahadín nnee Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú na'iziidi nlijhíí bigha nádntiiníí, Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú na'iziidi nt'é Bik'ehgo'ihí'nañ bainé'íí án aldó' da'áík'ehgo baa hi'né'hi at'ée; dahadín nnee dávik'ehyú át'ééhíí nlijhíí bigha nádntiiníí, nnee ágát'éhi nt'é Bik'ehgo'ihí'nañ bainé'íí án aldó' da'áík'ehgo baa hi'né'hi at'ée.

⁴² Dahadín, Jesus yiké' higaalhíí bigha, díí doo ízisgo at'ée dahíí idee bee tú sik'azíí ndi yá ná'ílsijhyúgo, da'aniigo gádaanohwíldishnii, Bik'ehgo'ihí'nañ bich'í' nayihiniikíí da'aniigo bíyéé doleel.

11

¹ Jesus bitsilke'yu nakits'adahíí aal yil ch'ídaagoz'aadá' Jews daanlíni bikih nagoznilyú ilch'ígó'aahgo hik'e yati' baa gozhóni yaa nagolni'go onanádzaa.

² John ha'ásitij yune' Christ ánát'ijhíí ya'ikonziidá' bitsilke'yu naki Christ yich'í' oyi'a'go,

³ Gáyihnniid, Ya' ni higháhi n'íí ant'ijí née, dagohíí la'i biká daadéet'ijí née?

⁴ Jesus gábihnii, John bich'í' nádoht'aashgo díí disohts'aaníí la'íí ho'iiníí baa bil nagolni':

⁵ Bináá ádaagodih n'íí bináá ánágodle', doo nadaakai da n'íí náhikáh, nnee loód doo inádh dahi, leprosy holzéhi, yaa nadaakai n'íí nht'éego ánádaidle', bijeyi' ádaagodih n'íí da'idits'ag ánádaidle', nanezna' n'íí naahikáhgo ánádaidle', tédaat'iyéhíí yati' baa gozhóni bee bich'í' yáda'iti'.

⁶ Hadín shodlaḡgo doo t'aazhì' at'éé dahíí biyaa gozhóó doleel, nii.

⁷ Onát'aazhdá' Jesus nnee íla'at'ééhíí John yaa nagolní'go yich'ì' yalti'go nkegonyaa gáníigo, Da'igolíyyú nt'é hádaadeh'íyyú nasohkai? T'oh bit'aa nteelíí bíl godiyohíí née?

⁸ Nt'é hádaadeh'íyyú nasohkai áídá'? Nnee nht'éégo bik'e'izláhi née? Hadíí bidiyagé nht'ééhíí nant'án golíígee nadaakaihi at'éé.

⁹ Nt'é láá hádaadeh'íyyú nasohkai áídá'? Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi née? Ha'oh, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi yitigo at'éhi, nohwildishnii.

¹⁰ Díí baa k'e'eshchijì n'íí án át'íí, Shinal'a'á nádìh dish'aa, nádìh ilch'ì'gole'go.

¹¹ Da'añiigo gánohwìldishnii, Nnee daagozliiníí bitahyú doo la' John Baptize ágole'íí yitigo at'éé da: áídá' yaaká'yú dahsdaahn bílakt'áhgee daanliiníí bitahyú hadín dážhó doo ílíí dahíí John yitigo at'éé.

¹² John Baptize ágole'íí ni'gosdzán biká' naghaadí' godezt'i'go nnee yaaká'yú dahsdaahn bílakt'áhgee daanliiníí itah daaleeh dážhó hádaat'íigo ídéedaalnaa.

¹³ Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí la'íí begoz'aaníí baa k'e'eshchiiníí ágone'íí dabíntsedá' yaa yíl nadaagosnì', John nyáázhì'.

¹⁴ Shiyati' nádaagodoh'aah hádaaht'íyyúgo gánohwìldishnii, Elías, hígháh n'íí, át'íí.

¹⁵ Hadín bijeyi' golííníí, íyésts'aa le'.

¹⁶ Dzaḡḡee nnee daakinolt'íjkhí hant'é bíl kishhah nishleego baa nagoshnì'? Na'inqiih nagoz'ḡḡee chḡgháshé íla'at'éégo ilch'ì' ádaañiigo,

17 Tsjsól bee nohwich'í' da'nt'aał ndi doo hak'i da'olzhizh da; nohwich'í' daahiichag ndi doo hak'i ch'adaashinołzhil da, daałkdi'niihíi nnee díí goldo-hgee daagolíníi bił dáteł'ee.

18 John doo iyaągo ła'íi doo idlaągo nyaá dadá', Ch'iidn biyi' golíi, daałch'inii.

19 Shíi, nnee k'ehgo Niyááhíi, ishaągo ła'íi ishđlaągo niyáádá' gádaashılch'inii, Án dichini ła'íi idłanihi, tax bich'í' nadaahi'niihíi ła'íi nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíi bit'eké nlíni, daach'inii. Da'anii igoyá'íi nt'é ádaat'íi hii bee bígózih.

20 Kih nagozníli biyi' Jesus ízisgo áná'ol'íi hii łaągo ye'ánát'íi kđá' binchọ'íi doo yits'á'yúgo ádaane' dahíi bigha yił daaditeh nkegonyaa, gáníigo,

21 Korázingee daagonohíinií, nohwá góyéé doleeł! Bethsáidagee daagonohíinií áldó' nohwá góyéé doleeł! NohwitaHyú ízisgo ánágot'íi hii Tyre hik'e Sídongee ágágodzaayúgo, áígee daagolíníi doo áníidá' nak'á'dich'ízhé bik'inazlaadá' ilch'ii yi yi' naháztaągo binchọ'íi yits'á'zhí'go ádaasdzaa doleeł ni'.

22 Bik'ehgo'ihí'nań nnee yándaago'aahíi bijii Tyre hik'e Sídon bitisgo nohwiniigodidolníił, nohwildishníi.

23 Nohwíi, Capérnaumgee daagonohíinií, yaaká'zhí'go hanohwidí'niihíi, nohwíi ch'iidntahzhí'go nohwidido'nił: nohwitaHyú ízisgo ánágot'íi hii Sódongee ágágodzaayúgo, díi jii Sódóm t'ah goz'ąą doleeł ni'.

24 Bik'ehgo'ihí'nań nnee yándaago'aahíi bijii ni', Sódóm golzeehíi, bitisgo nohwiniigodidolníił, nohwildishníi.

25 Áídá' Jesus Bik'ehgo'ihí'nań yokaqahgo gáníí, ShiTaa, yaaká'zhí' hik'e ni'zhí' nant'án nlinihi, díí íłch'ígót'aahíí nnee daagoyáągo bíł ídaagozínihíí baa ch'anan'í' n'íí mé' ga'adaat'eehíí bich'í' ch'í'nah ánleehíí nich'í' ba'ihénsí.

26 Da'áík'ehgo ágot'ee le', shiTaa; da'áík'ehgo hánt'íigo ágónlaahihi.

27 ShiTaa bits'á'dí'go dawa shaa hi'nííł: doo hadín shíí, Bik'ehgo'ihí'nań biYe' nshlíni, shígółsini at'éé da, shiTaa zhá; ła'íí doo hadín shiTaa yígółsini at'éé da, shíí biYe' nshlíni zhá, ła'íí dahadíńta shiTaa bich'í' bigóziłhgo áshle'íí áłdó' shiTaa yígółsı.

28 Daanohwigha nada'ohsiidíí ła'íí ndaazgo dahda'ohheekíí shich'í' nohkáh, áík'ehgo hádaasolgo ánohwishle'.

29 Izénázwodíí łałdí' nábiyi'hishaalgo shits'á'dí' ígon'áah; shijíí yune' isht'egodnt'ee, doo itisgo idésh't'íi da: áík'ehgo nohwiyi' siziiníí hanáyol doleel.

30 Izénázwodíí łałdí' nábiyi'hishaalyúgo doo ná nyee da doleel, da'ighéelgo ánisiníí doo ná ndaaz da doleel.

12

1 Áídá' Jews daagodnłsiníí bijíi Jesus t'oh naghái hentíníí yiyi'yú higaak; bitsilke'yu yil hikaahgo shiná' daasilíigo t'oh naghái binest'á' nadaayiníłgo daayiyąą nkegonyaa.

2 Pharisees daanlíni daabiltsaqadá' gábilnii, Dín'íi, godilziníí bijíi doo baa nach'ighaa dahíí nitsilke'yu yaa nakai.

3 Jesus gádaabih̄nii, Ya' David hik'e yił nakaih̄íi biłgo shiná' daasil̄jigo, hago ádaasdzaa lán sh̄ih̄íi doo hwahá baa da'ohshiih da née?

4 Bik'ehgo'ih̄i'nań daach'okąąh goz'aą yuńe' ha'akaigo, bání Bik'ehgo'ih̄i'nań ye' okąąhgo baa hi'ne'go nii'ne' n'íi, doo daayiyaągo bągoz'ánihi daayiyaą, ái báníh̄íi okąąh yedaabik'ehi zhá daayiyaągo goz'ánihi.

5 Da'ch'okąąh goz'aą yuńe' okąąh yedaabik'ehi godilziníi bijj̄i doo daagodn̄s̄i da ndi doo bee bída'itah dahíi, begoz'aaníi bek'e' eshchiiníi biyi' doo hwahá baa da'ohshiih da née?

6 Dzaągee hadín da'ch'okąąh goz'aaníi yitisko at'éhi naghaa, nohwildish̄nii.

7 Dawahá nastseedgo bedaashich'okąąhíi bitisgo n̄nee laadaach'oba'íi hásh̄t'íi, niigo aníh̄íi bídaagonońs̄iyúgo, sh̄íi, doo shaa dahgoz'aą dahíi, doo shaa yadaakti' da doleeł ni'.

8 Sh̄íi, n̄nee k'ehgo Niyááhíi, godilziníi bijj̄i ndi beshik'eh.

9 Áídí' dahiyaadá' Jews ha'ánálséh goz'aą yuńe' ha'ayáá.

10 Áígee n̄nee bigan dała'ázhińeé binawod ásd̄j̄idi itah sidaa l̄ek'e. N̄nee la'i Jesus dant'éhéta bee baa dahgosit'aa daanz̄igo nayídaadiłkid gádaan̄iigo, Ya' godilziníi bijj̄i ná'ch'ilzih̄íi begoz'aą née?

11 Jesus gádaabih̄nii, Nohwitahyú n̄nee la'bidibeh̄j̄i dała'áhi godilziníi bijj̄i o'i'án yuńe' ogo'yúgo, yiltsoodgo hanáidishood ya'?

12 N̄nee dibeh̄j̄i yitisko íl̄j̄i go'íi! Áík'ehgo godilziníi bijj̄i n̄t'éego ánách'ot'íiłgo goz'aą.

13 Áídí' n̄nee bigan binawod ásd̄j̄idi yich'í' gáníi,

Yushd' dahdinlñih. Áík'ehgo bich'ì' dahdidilñiigo bigan nádzii, łahzhin'ééhíí ga'at'éé násdlíí.

14 Áídí' Phárisees daanlíni ch'ékaigo, hagot'éégo Jesus daayizilñee doleełí yaa nadaagoshchíí.

15 Jesus díí yígółsigo áídí' dahnyaa: nñee biké' dahnánksaa, áí dawa náyihilziih;

16 Áídí' gádaayilñii, Ch'ídaashinoh'aah hela':

17 Bik'ehgo'ihinañ binkááyú na'iziidi, Esáias holzéhi, gánñiidíí begolñe'go ánágot'ííł,

18 Shinal'a'á, haktíiníí, shil nzhóni, shiyi'siziiníí bil dábik'ehyú át'éhi daanel'íí: shiSpirit-híí biká'zhí' ashłéhgo doo Jews daanlii dahíí bich'ì' dábik'ehyú ágot'eehíí yaa nagolñi' doleeł.

19 Doo nagont'og nago'aa da, doo dilwosh da doleeł; da'intínyú bizhiihíí doo hadín yidits'ag da doleeł.

20 Dábik'ehyú ánách'ot'ííłí itis siljigo áyíłlaazhí' t'oh hichqodíí doo yitíh da, túq'íí beh hiit'ííí dé't'ih dalchiihíí doo yinktsees da doleeł.

21 Bíí bizhi'íí doo Jews daanlii dahíí bada'olíí doleeł.

22 Nñee ła' ch'iidn isná ábiłsini bináá ágodłh, ła'íí doo yałtí' dahi baa bil ch'ikaigo náyilziih: áí nñee doo yałtí' da n'íí yałtí' ła'íí go'íí násdlíí.

23 Nñee dawa bil díyadaagot'eego gádaanniid, Án David biYe' at'íí ya'?

24 Phárisees daanlíni áí daidezts'aądá' gádaannii, Ch'iidn nant'án, Beélzebub holzéhi, binawodíí bee díí nñee ch'iidn hainihiyood, daanñii.

25 Natsídaakeesíí Jesus yígółsigo gádaayilñii, Nñee dalaáyú binant'a' golíiníí dabíí ilch'ì' nanágonłkaadyúgo da'ííí hileeh; kłh gozñilgee

daagolíníí dagohíí dáła' naháztaaníí dabíí ílk'idahnájahyúgo doo anahyú bengonowáh át'éé da:

²⁶ Satan nnee biyi'dí' Satan hainihyoodyúgo, dabíí ích'í' naná'idziid; áík'ehgo yebik'ehíí hagot'éégo nzaad begoldoh?

²⁷ Shíí Beélzebub bee ch'iidn haniisoodyúgo, nohwíí daanohwiye'íí hadín bee ch'iidn hadainiyood áídá'? Áík'ehgo daanohwiye'íí ch'í'nah ádaanohwile'.

²⁸ Áídá' Bik'ehgo'ihí'nañ biSpirit bee ch'iidn haniisoodyúgo, Bik'ehgo'ihí'nañ nohwitahyú ílk'idá' nant'aa.

²⁹ Hagot'éégo ła' nnee nalwodi bigowa yune' ha'ách'ighaago dawahá bíyééhíí ch'in'íih? Nnee nalwodíí ntsé ích'ilt'ó hik'e go'íí. Áídá' dawahá bíyééhíí bits'á' ch'in'íih.

³⁰ Hadín doo bíł gonsht'íí dahíí shich'í' got'ínihi at'éé; hadín doo bíł íła'áná'ishdle' dahíí shits'á' ts'íltíígo áile'hi at'éé.

³¹ Áík'ehgo gádaanohwíldishnii, Konchq'íí dawa ła'íí Bik'ehgo'ihí'nañ dénchq'go baa yách'ílti'híí bigha kaa nágodit'aah doleek: áídá' Holy Spirit dénchq'go baa yách'ílti'yúgo híí doo kaa nágodinot'aah at'éé da.

³² Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, dénchq'go shaa yách'ílti'híí bigha kaa nágodit'aah doleek: áídá' Holy Spirit dénchq'go baa yách'ílti'híí bigha doo kaa nágodinot'aah at'éé da, díí jii goldohíí hik'e nágoldohíí ndi.

³³ Ch'il nk'éyúgo, binest'a' aldó' nk'éé ngolnii; áídá' ch'il dénchq'yúgo, binest'a' aldó' dénchq'ngol-

ní; ch'il hago'at'ééhíí binest'á' bee bígózini at'éé.

³⁴ Ch'osh bik'asda' golííí k'ehgo hałinolt'íłhí, hagog'éego nł't'éego yádaakti', nchq'go ádaanoht'eedá'? Kojíí yuñe' hagog'éego goz'aą shíhíí bee yách'ikti'hi at'éé.

³⁵ Kojíí yuñe' nł't'éego goz'aaníí bee nł't'éego ách'ít'éhi at'éé: kojíí yuñe' nchq'go goz'aaníí bee nchq'go ách'ít'éhi at'éé.

³⁶ Bik'ehgo'ihí'nań nñee yándaago'aahíí bijjii nñee yati' da'ilínihíí dawa yee hadaadzi' n'íí bighą baa yá'iti'doleeł, nohwłdshñii.

³⁷ Niyati' n'íí bee nł't'éego ánt'ééhíí ná ha'dodzh, dagohíí niyati' n'íí bee nángodot'aal.

³⁸ Begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi hik'e Phárisees daanlíni la' Jesus gádaayimii, İlch'ígó'aahíí, godiyıhgo be'ígóziníí la' nohwł ch'í'nah áńle'.

³⁹ Yich'ı' hananádziigo gádaayimii, Nchq'go ádaat'éhi nant'ı' nakaihi daalinolt'íłhí godiyıhgo be'ígóziníí yiká daadéz'ıı; áídá' be'ígóziníí doo bıł ch'í'nah ádaalne'hi at'éé da, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi n'íí, Jonas holzéhi, nñee bich'ı' be'ígózıh alzaahíí zhá.

⁴⁰ Jonas taagi jıı hik'e taagi t'é' lóg nchaahíí bibid sitııhíí k'ehgo shíí, nñee k'ehgo Niyááhíí, taagi jıı hik'e taagi t'é' leyi' sitııı doleeł.

⁴¹ Bik'ehgo'ihí'nań nñee yándaago'aahíí bijjii nñee Nívehgee daagolıı n'íí daahizııgo nñee daalinolt'íłhí yaa yádaakti'go, Nohwıı nohwıtisgo daanchq' ni, daadidoñiı: Nívehgee daagolíníí Jonas yałti'go daidezts'aądá' binchq'ıı yits'á'zhı' ánadaasdzaa; áídá' k'adıı Jonas bitisgo ánsht'éhi niyáá.

⁴² Bik'ehgo'ihinaán n̄nee yándaago'aahíí bijjii isdzán nant'ánihi hayaadí'go nyááhíí hizjigo n̄nee daalinolt'ijjii yaa yahti'go, Shíí shitisgo daanchọ'ni', didonik: án dázho n̄zaadí' nyáá, Sólomon bigoyą' yidits'ihgo; áidá' k'adíí Sólomon bitisgo ánsht'éhi niyáá.

⁴³ Spirit nchọ'íí n̄nee yiyi'dí' háyáádá' tú ádihyú aanádaal, hayú hanayóokíí yiká hantaago; áidá' doo hagee da lək'e.

⁴⁴ Áík'ehgo gáníí, Shíí shigowayú hadí' niyáá n'íyú nádésdzá; bigową n'íí doo nt'é siné' da, nágolzhoogo dawahá nzhoggo neheshjaayú nádzá.

⁴⁵ Áík'ehgo spirits gots'idi daanchọ'i yił nakai, bíí bitisgo daanchọ'ihí, áí gową yunę' yił ha'akáhgo áígee ndaagoleeh: áík'ehgo n̄nee ntsédá' át'éé n'íí bitisgo at'éé hileeh. Áík'ehgo díí nchọ'go daalinolt'ijjii aldo' ágát'éé doo.

⁴⁶ Jesus n̄nee íla'adzaahíí t'ah yich'í' yahti'dá', bąą hik'e bik'isyú dadányú nadaazi, yich'í' hadaadzii hádaat'ijgo.

⁴⁷ N̄nee ła' gábil̄nii, Nimaa hik'e nik'isyú dadányú nadaazi, nich'í' hadaadzii hádaat'ijgo.

⁴⁸ N̄nee bil̄ nagosni'íí gáyil̄nii, Hadín shimaa, hadín shik'isyú?

⁴⁹ Bitsil̄ke'yu yich'í' dahdidil̄niigo gáníí, Kú shimaa hik'e shik'isyú!

⁵⁰ Dahadín shiTaa yaaká'yú dahsdaahn yikisk'eh at'ééhíí shik'isn, dagohíí shilah, ła'íí shimaa at'éé.

13

¹ Da'ái bijjii Jesus kįhdí' ch'ínyáágo, túsikaaníí

bahgee nezdaa.

² Áígee n̄nee l̄áágo baa náńtsáá, áík'ehgo tsina'eekí yeh hiyaago dahnezdaa; áídá' n̄neehíí tábaayú íla'adzaa.

³ Áígee na'goni'íí yee l̄áágo yił ch'ígó'aah, gáníigo, K'edileehíí yił ke'go k'edileeyú óyáá;

⁴ K'edileege k'edilzíí la' intín bahyú nanehezdee, áík'ehgo dló' íla'adzaago ał nádaihezlaa:

⁵ Ła' k'edilzíí tsétahyú nanehezdee, ákú leezh doo dázhó l̄ááyú da: leezh da'ayáháhíí bigħa dagoshch'í' hadaazhjeed.

⁶ Áídá' ya'ái hanadáhgee dilid; bikeghad doo yúyahyú nel'aą dahíí bigħa nádaahesgá.

⁷ Ła'ihíí hosh bitahyú nanehezdee; áík'ehgo hoshihíí ighánłsaągo nadaistseed.

⁸ Ła' k'edilzihíí leezh n̄t'éeyú nanehezdee, áí zhá nest'án áyíłlaa, la' dała'á gonenadín, la'íí gostądin, la'íí tádin bitisyú ánálzaa.

⁹ Hadín bijeyi' golíńíí íyésts'aą le'.

¹⁰ Bitsilke'yu baa hikaigo gádaabil̄nii, Nt'é bigħa ilch'ígót'aahgo na'goni'íí bee bich'í' yánłti'?

¹¹ Áík'ehgo gábil̄nii, Yaaká'yú dahsdaahn̄ bilaktł'áhgee begoz'aaníí doo bigózi da n'íí nohwíí bídaagonołsiłhgo nohwaa daagodest'aądá' bíhíí doo baa daagodest'aą da.

¹² Dahadín íyésts'aągo ígoł'aahíí, bigoyá'íí itisgo baa nádo'né', áík'ehgo dayúweh bigoyá' bá ínagododaak: áídá' dahadín doo íyésts'aą dahíí, ayáhágo ígoł'aą n'íí ndi bits'á' da'íłíí nádodleel.

¹³ Áí bigħa ilch'ígót'aahgo na'goni'íí bee bich'í' yádaashti': dédainel'íi ndi doo daayo'íi da; dédaidits'ag ndi doo ídaayésts'aą da, doo bil'ídaagozi

da.

14 T'ah doo hwahá gágonéh dadá' Esáias yaa nagolni' n'íi begolzaa, gánniidhi, Dédaadohts'ag ndihíi doo nohwil'ídaagozi da doleel; dédaane'íi ndihíi doo daah'íi da doleel:

15 Díi nneehíi bijíi daant'iz daazlii, doo da'dits'ag da daazlii, la'íi daaneshch'il daazlii; doo ágádaat'ee dayúgo bináa yee daago'íi doleel ni', bijeyi' yee da'dits'ag doleel ni', bijíi yee bil'ídaagozi doleel ni', áik'ehgo shich'i' ádaane'go nádaasziih doleel ni'.

16 Nohwíi nohwináa biyaa gozhóq, go'íihíi bigha: nohwijeyi' biyaa gozhóq, idits'ag-híi bigha.

17 Da'aniigo gádaanohwíldishni, Doo alch'idé Bik'ehgo'ihina' binkááyú nada'iziidi, la'íi nnee nht'éego anát'íihíi daah'iiníi daayiltséh hádaat'íi ndi doo hak'i daayiltsaa da; daadohts'agú daidits'ih hádaat'íi ndi doo hak'i daidezts'aa da.

18 Áik'ehgo k'edileehíi ilch'ígót'aahgo baa nagoni'íi nt'é golzeego ágolzeehíi ídaayesóts'aa.

19 Hadín yaaká'yú dahsdaahn bilakt'áhgee be-goz'aaníi baa yá'iti'íi íyéstsaago doo bil'ígózi dadá', ncho'i nlihn baa nyáago bijíi yune' k'edolzaa n'íi bits'á' haiyiné'. An k'edilzií intín bahyú nanehezdee n'íi át'éé;

20 Áidá' tsétahyú nanehezdee n'íi, yati' yidits'ago dagoshch'i' bil' gozhóqo náidnné'híi át'éé;

21 Áidá' biyi'yú bikeghad doo yúyahyú nel'aa dago, da'anahzhi' begodigháh: áidá' yati'híi bigha nagont'ogú, dagohíi biniigonht'ééhíi baa gowáhgee dagoshch'i' t'aazhí' nanánihidéh.

22 Hosh bitahyú nanehezdee n'íi yati'

yidits'agdá' ni'goszán biká'zhì' nabi'dint'ogíí, hágołdzilgo híí k'ize'idiłteehíí ighánłsáągo yati' k'edolzaa n'íí naistseed, áík'ehgo doo binest'a' goleeh da.

23 Leezh nłt'éeyú nanehezdee n'íí, yati' yidits'ago bil ígóziníí át'ée; án nest'án ánáil'jìh, ła' dała'a gone-nadín, ła'íí gostądin, ła'íí tádin bitisyú ánáil'jìh.

24 Áídí' Jesus ilch'ígót'aahgo na'goni'íí ła' ch'í'nah anágodlaa, gáníigo, Yaaká'yú dahsdaahń bilakt'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo at'ée: nnee bik'edolzaayú k'edilzii nzhooníí k'eidnláá:

25 Áídá' nnee da'alhoshdá' nnee bó'ni'íí áígee nyáágo, t'oh naghái bitahyú t'oh dénchq'éhi k'eidnlááadá' onádzaa.

26 T'oh naghái hájéedá' binest'a' gozlijgee t'oh dénchq'éhi alđó' hájéed lək'e.

27 Bik'edolzaa golíiníí bánada'iziidíí baa hikaigo gádaabihńii, Nohwinant'a', k'edilzii nłt'éhi ła' k'edínłaa ni'dá' díí t'oh dénchq'éhi hadí'go hájéedhi gá?

28 Gábihńii, Shó'ni'íí át'jì. Bánada'iziidíí gádaabihńii, Ya' áí t'ohíí daahi'nizh née?

29 Dah; t'oh daahnizhyúgo, t'oh nagháihíí dánko bil daahnizhi at'ée.

30 Ch'ík'eh dała' nołseeł le', inest'aązhì: áík'ehgo inest'aągo t'oh naghái daigeeshíí gádaaldishńiih, T'oh dénchq'éhíí ntsé bee da'ohł'o'go didlid doleełhíí bighą: áídá' t'oh nagháihíí shit'oh naghái bągową yuņe' ndaanohńíí.

31 Áídí' Jesus ilch'ígót'aahgo na'goni'íí ła' ch'í'nah anágodlaa gáníigo, Yaaká'yú dahsdaahń bilakt'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo ánánát'ée:

nnee bik'edolzaayú ch'il mustard holzéhi biyigé k'eidnláá.

32 Áí biyigéhíí dázhó alts'íséhi, ndi k'edolzaayúgo, dázhó nchaah hileeh, ch'il dawa bitisgo nchaahi, áídí' ch'il dázhó nneezgo hileehgo dló' yúdahyú nada'iníihíí bits'ádaaz'aahíí biyi'yú bit'oh ádaagole'.

33 Ilch'ígót'aahgo na'goni'íí yee nanágolni' gáníígo, Yaaká'yú dahsdaahn bilakt'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo ánánát'éé: isdzán ik'áán táadn ha'okáágo, bán benilzoolé yil ná'ist'oodgo aal dahndiilzoolzhí'.

34 Díí dawa ilch'ígót'aahgo nada'goni'íí Jesus nnee íla'ádaadzaahíí yee yil nagosni'; dá ilch'ígót'aahgo nada'goni'íí zhá yee yich'í' yakti' lèk'e.

35 Áí Bik'ehgo'ihí'naán binkááyú na'iziidi gáníí n'íí begolne'go, Ilch'ígót'aahgo nada'goni'íí bee yashti' doleek; ni'gosdzán alzaadí' yushdí' godezt'i'go nal'í' n'íí baa nagodishnih, nii ni'.

36 Jesus nnee láni nádohkáh yikniidá' kih yune' ha'ayáá: áígee bitsilke'yu baa hikaigo gádaabihni, T'oh dénchó'éhi k'edolzaayú hentíí, nniigo nagosínihí'íí nohwil ch'í'nah ánlé'.

37 Áík'ehgo gádaabihni, K'edilzíí nzhóni k'edileehíí shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí ánsht'ee;

38 K'edolzaahíí ni'gosdzán át'éé; k'edilzíí nzhónihíí yaaká'yú dahsdaahn nnee bilakt'áhgee siñilíí át'éé; áídá' t'oh dénchó'éhíí nchó'i nlihn bichagháshé át'éé;

39 Ó'ni'hi k'edilzíí dénchó'éhíí k'eidnlááhíí ch'iidn nant'án at'éé; aal inest'aaníí nnágodáhíí

át'éé; ła'íí náda'igeeshíí Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'yú daagolíníí ádaat'ee.

40 T'oh dénchọ'éhíí dała' alzaago kọ' yuņe' didlidhíí k'ehgo nnágodzaago ágágot'ee doleeł.

41 Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, shinal'a'á yaaká'yú daagolíníí daadish'aago, da'ikchọphíí ła'íí nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí shíí shilakt'áhgee goz'aaníí biyi'dí' hadaayiniik;

42 Áídí' kọ' yááadiñah yuyaa oyihikaad: ákú daach'ichag ła'íí kowoo kdaach'idilk'ash doleeł.

43 Áídá' nnee dávik'ehyú ádaat'eehíí ya'ái k'ehgo bik'inada'didlaad doleeł, biTaa bilakt'áhgee goz'aayú. Hadín bijeyi' golíníí, iyésts'aq le.

44 Yaaká'yú dahsdaahn bilakt'áhgee begoz'aaníí dant'éhéta koł ílíni ték'eyú nách'ides'iji lehíí k'ehgo at'éé; nnee náidnné'go náides'ijigo bil gozhógo bíyéé dawa baa nahazniigo ték'ehíí nagohesni.

45 Yaaká'yú dahsdaahn bilakt'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo ánánát'éé: nnee bana'iniihi yoo' lán ílíni, dilkoqhé holzéhi, yíkantaa:

46 Áík'ehgo yoo' lán ílínihíí yaa nyáágo, bíyéé n'íí dawa baa nahazniigo yoo' n'íí nayihesni.

47 Yaaká'yú dahsdaahn bilakt'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo ánánát'éé: lóg behaidlehé nanest'óli tayi' yuyaa olkaadgo, lóg iltah at'ééhíí káago bee hanáltaq:

48 Dáhalk'ilgo, tábaqzhi' ndaidistogo dinezbih, nkt'ééhíí táts'aa yiya' odaiheznil, áídá' doo nzhqo dahíí yó'odaiskaad.

49 Díí k'ehgo ágot'ee doleeł nnágodáhgee: Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'yú daagolíníí

híkáhgo, n̄nee dá**bik'**ehyú ádaat'eehíí yits'á'zhì' n̄nee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí yita'iláh,

⁵⁰ Áídí' doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí kq' yáá**adinah** yuyaa oyihílkAAD: ákú daach'ichag ła'íí kowoo hídaach'idilk'ash doo.

⁵¹ Jesus gádaabih̄nii, Ya' díí dawa n̄t'éégo bídaagono**ns̄i** n̄ee? Ha'oh, nohweBik'eh̄n, daabih̄nii.

⁵² Jesus gánábikdo'niid, Begoz'aaníí ye'ik'eda'ikchíhi da**la'**á ntíígo yaaká'yú dahsdaah̄n bilakt'áhgee begoz'aaníí baa bil ch'ígót'aaníí díí k'ehgo at'éé: n̄nee bik̄h golí**níí** nainonííhíí biyi'dí' dawahá ánídéhi hik'e sá'áhíí ndi hanáyih̄'niik.

⁵³ Jesus díí ikch'ígót'aahgo na'goni'íí a**al** yaa nagosni'dá' dahnasdzá.

⁵⁴ Áídí' dabíí bini'yú n̄yáágo Jews ha'ánátséh goz'a**al** yu**ne'** yił ch'ídaago'aahgo, n̄nee bil díyadaagot'eego gáda**anii**, Hadi'go díí n̄neehíí bigoya' goz**líni**, hagog'éégo íziso ánát'ij̄ł?

⁵⁵ Díń la' k̄h ágole'íí biye', bá**al** la' Mary holzee, bik'isyú James, Joses, Simon ła'íí Judas daaholzee?

⁵⁶ Bilahkíyú la' a**ldó'** kú nohwil daanli**ł**? Díí n̄neehíí hadí' díí dawa nágodn'áni?

⁵⁷ Áí bigh**al** bik'edaach'ishch'ii l**ek'**e. Áík'ehgo Jesus gádaabih̄nii, Bik'ehgo'ih̄'na**n** binkááyú na'iziidi dahot'éhé n̄nee daabidn**ks̄i**, áidá' dá**golíí**gee, bik'íí bitahyú doo hadín bidn**ks̄i** da, **nii**.

⁵⁸ Áígee doo ła**al**go íziso ánát'ij̄ł da l**ek'**e, doo daabod**laal** dahíí bigh**al**.

14

¹ Áidá' nant'án, Hérod hol**zéhi**, Jesus ánát'ij̄**łíí** ya'ikonzi**łidá'**,

2 Bánada'iziidi gádaayilñii, Án John Baptize ágole'íi n'íi át'íi ląą; daztsąądí' naadiidzaa; ái bighą ízisgo ánát'íi.

3 Dabíntsédá' Hérod John yiltsoodgo h́yistl'ooogo ha'áyilt'e' ni', Hérod bik'isn Philip bi'aa, Heródias holzeehíi bighą.

4 John gábilñiidhíi bighą, Án doo bil na'aashgo ná goz'ąą da.

5 Hérod John yizilhee hát'íi ndi, nnee láni yénaldzid lẹk'e, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi daanzihíi bighą.

6 Hérod bil lenágodáhgee nnágodzaago daagoch'inełiigo Heródias bizhaazhé na'ilíhníi bináál ilzhishgo, Hérod yil goyilshóó lẹk'e.

7 Áík'ehgo Hérod bitl'a dahdidilñiihgo gáyilñiid, Dant'éhéta shíhónkeedíi naa nshné'.

8 Áík'ehgo na'ilíhníi báą ábilñiigo, Hérod gáyilñiid, Bena'ikaahíi biká' John Baptize ágole'íi bitsits'in dahs'ąągo shaa nkáah.

9 Nant'ánhíi doo bil gozhóó da, áidá' bitl'a dahdidilñiih n'íi bighą, la'íi nnee yil da'iyąąhíi bighą, Baa daanohkaah, ñii lẹk'e.

10 Ákú il'aago, ha'áná'ilka' yune' John bitsits'in nadain'ąą.

11 Áidí' bena'ikaahíi bee bitsits'in ha'ádaiskąągo na'ilíhníi yaa yinkáą: áidí' báą yaa nainkáą.

12 John bitsilke'yu akú hikaigo bits'ihíi nádaidnłtįigo, lehdaistįi, áidí' Jesus yaa hikaigo yil nadaagosni'.

13 Jesus díi ya'ikonziidá' dasahn bil o'i'éél, doo hadín naghaa dayú: áidá' nnee Jesus oyááhíi

ya'ikodaanzjídá' il'anigo kih nagoznildí' dání' biké' nádesaą.

14 Jesus ákú nyáádá', nnee ląągo yo'ij, aí yaa daach'oba'go, daannihíí nádaayilzih.

15 K'ad o'i'aahgo bitsilke'yu baa hikai, gádaaniigo, Kú doo hadín góljí da, k'ad o'i'aahzhí' goldoh; áik'ehgo nneehíí dahayú gotahyú nádaadn'áá, idán nadaayilniihyú.

16 Doo nádikáh bik'eh da; nohwígo bá da'dohné', nii, Jesus.

17 Bitsilke'yuhíí, Bán dijolé dá'ashdla'á zhá hik'e lóg dánakiyé bilgo nadaahii'né', daabilnii.

18 Ái shaa daanohe', daabilnii, Jesus.

19 Nnee dawa, Ni'yú t'oh biká' dinohbijh, yilniidá' bán dijolé ashdla'ihíí hik'e lóg nakihíí bilgo náidnné'go hadag déz'jigo ya'ihénzigo oskaądí' ilk'idaizné'go bitsilke'yu yaa daizné', aí nnee dawa yitada'iznii.

20 Áígee nnee dawa da'iyąągo náda'isdjíd lək'e: áidí' ch'ékaadí táts'aa nakits'adah bik'ehgo nádaihezlaa.

21 Chągháshé hik'e isdzáné doo bil otago da, dá nnee zhągo ashdladn doo náhóltagyú áhołáni shi da'iyąą.

22 Áidí' Jesus bitsilke'yu gáyilnii, Tsina'eelí be-hohkáh, shádihyú nohwił ido'éel hanaayú, shíí nnee nádohkáh, bildishniidá'.

23 Nnee nádohkáh yilniidá', dasahndi wáyú óyáá, okaąhyú: o'i'ąáyú ákú dasahndi naghaa lək'e.

24 Áidá' tsina'eelí tú ilni'yú hi'olyú tú nádidáhíí nabihinaa lək'e: bidázhí' nyolhíí bigha.

25 Doo hwahá ha'i'aah dayú Jesus bich'ì' higaal, tú yiká' higaalgo.

26 Tú yiká' higaalgo bitsilke'yu daabitsaago, tsídaadolyizgo, Ch'iidn át'íí, daaniigo ndaaldzidyú daadilwosh.

27 Dagoshch'ì' Jesus bich'ì' hadziigo, Nohwil daagozhóq le'; shíí ást'íí; doo nédaaldzid da, daabiñii lək'e.

28 Peter gábiñii, SheBik'ehñ, da'anii ant'íiyúgo, Tú biká' shich'ì' ñnáh, shiñii.

29 Jesus, Yushdé', biñii. Áídí' Peter tsina'eelí biyi'dí gódah ch'eyáago Jesus yich'ì' tú yiká' deyaa lək'e.

30 Áídá' Peter adiíd nyolgo yígoksüidgo neldzid; hayaa dezkaadá' nádidilghaazh, SheBik'ehñ, hasdáhíiteeh, ñiigo.

31 Dagoshch'ì' Jesus bich'ì' dahdidilñiidá' yiltsoodgo gábiñii, Ni'odla' lantsoh ayáhá, hant'é bigha nil nagoki?

32 Áídí' tsina'eelí yiyi' onát'aazhdá' nyolíí isht'idedzaa.

33 Tsina'eelí yiyi' naháztánihií Jesus daayokaqah lək'e, Da'anii Bik'ehgo'ihinañ biYe' níni laq, daayiñiigo.

34 Hanaayú bil nada'dez'eeldá' ni' Gennésaret golzeeyú hikai.

35 Nnee áígee daagolíníí Jesus ya'ikodaanzíídá' daagotahyú dahot'éhé anákeelgo, kah yaa nakaihií dawa baa daayihesnil;

36 Nidiyagé bidá'yú zhá ndi bedaadenolñih, daabiñiigo nádaabokaqah: dawa bedaadelñihií nádaabi'dilziih lək'e.

15

¹ Jerúsalemdí' begoz'aaníi ye'ik'eda'ilchíhi hik'e Phárisees daanlíni Jesus yaa hikai, gádaayihniigo,

² Hant'é bigha nitsilke'yú ilk'idá' nnee yánazíi n'íi yendaago'aahíi doo yikísk'eh ádaat'ee da? Dá doo daagonksigo táda'digisé da'iyaa.

³ Jesus gádaabihni, Nohwíi hant'é bigha ilk'idá' nnee ye'ádaaniihíi zhá daahonohta'go Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníi doo bikísk'eh ádaanoht'ee da?

⁴ Bik'ehgo'ihí'nań díi k'ehgo gos'aa, Nitaa hik'e nimaa dinksí, ni: la'íi, Hadín bitaa dagohíi báá yati' yee yokáahíi zideego bá goz'aa.

⁵ Áidá' nohwihíi gádaadohni, Hadín bitaa dagohíi báá, Nt'éhéta naa nshné' doleel n'íi Bik'ehgo'ihí'nań baa nshné', yihniihíi;

⁶ La'íi bitaa, báá bilgo doo yidnksí da ndihíi, da'áik'eh nt'éé, daabidohni. Áik'ehgo ilk'idá' nnee yendaagos'aaníi bee Bik'ehgo'ihí'nań biy-ati'íi doo nt'égo ádaanoksí da.

⁷ Nohwíi, nnee nzhóni ádaado'iiníi, Esáias da'aniigo dabínsé nohwaa nagolni' lək'e, gáníigo,

⁸ Díi nneehíi dáyati' zhá yee alhánégo shit'ah daanlii, dáyati' zhá yee daashidnksí, áidá' bijíi yee doo daashidnksí da.

⁹ Daashokaah ndi ch'éh ádaat'ii, nnee yegos'aaníi zhá yee ilch'idaago'aah.

¹⁰ Jesus nnee lani yushdé' daayihniidá' gádaayihni, Shídaayełts'áágo bidaagono'aah.

¹¹ Kozé' yune' be'ogohighahíi doo ncho'go kodilteeh da; áidá' kozé'dí' behagohighahíi zhá ncho'go kodilteehi at'éé.

12 Áídí' bitsilke'yuu baa hikaigo Jesus gádaayih̄nii, Áí ánniihíí Phárisees daanlíni daidezts'aago doo bil daanzh̄oq dahíí bígonks̄í née?

13 Áídí' gáyih̄nii, K'edolzaahíí dawa shiTaa yaaká'yú dahsdaahn̄ doo k'eidnláá dahíí hi'n̄izh doleel.

14 Ch'ík'eh da'áik'ehgo ádaat'ee: n̄nee biṇáá ádaagodinií la' biṇáá ádaagodini lolq̄qs̄í k'ehgo ádaat'ee. Biṇáá ágodinií la' biṇáá ágodini lolq̄qsyúgo, da'íla o'i'án yuyaa ok̄ildeel.

15 Peter gábih̄nii, Ikh'ígon'áahgo nagosín̄h̄nii'íí no-hwíl ch'í'nah̄ ánle'.

16 Jesus gádaabih̄nii, Ya' nohwíí aldó' t'ah doo nohwíl ídaagoz̄i da née?

17 Ya' doo hwahá bídaagonōks̄ij̄hda, hadíí kozé' yune' be'ogohigháhíí kobidyú bendaagowa', áídí' nláhyú bech'ígohigháh?

18 Hadíí kozé'dí' behagohigháhíí kojíídí' behagohigháhi at'éé; áí nch̄o'go kodilteehi at'éé.

19 Nch̄o'go natsí'ikeesíí, izideehíí, nant'í' na'idaahíí, iké' na'idaahíí, ich'in'íj̄híí, lé'ilchoogo ánách'it'íj̄híí, nch̄o'go yách'ilti'íí, díí dawa kojíídí' behagohigháhi at'éé.

20 Áí nch̄o'go daakodih̄niīk̄i at'éé: kogan dá doo tách'igisé da'ch'iyáq̄ahíí doo nch̄o'go kodilteehi at'éé da.

21 Áídí' Jesus dahiyaago Tyre hik'e Sídon golzeehíí biṇaayú óyáá.

22 Isdzán áizh̄i' golíni, Cánaan hat'i'íí nlíni, baa nyáágo gábih̄nii, ShiNant'a', David biYe' r̄líni, shaa ch'onbáah; shizhaazhé na'ilílníí góyéégo bich'í' nagowaa, ch'iidn biyi' golíígo.

23 Da'ágát'ée ndi doo yich'ì' hadzii da. Bitsilke'yu baa hikai, gádaabiñiigo, Yúwehyú nádñ'áá; án nohwiké' dilwoshgo anádaał.

24 Jesus gáníí, Israel hat'i'íí bitahyú nnee dibelíí ch'a'onehesdee'híí k'ehgo ádaat'eehíí zhá bighą niyáá.

25 Áídí' isdzánhíí biyahzhì' hayaa adzaago bokąąhgo gábiñii, ShiNant'a', shich'oniih.

26 Jesus gábiñii, Chągháshé bán bits'á' nách'idiné'go gósé bich'ì' och'ilkaadgo doo bik'eh da.

27 Isdzán gánábildo'niid, Da'anii, shiNant'a': da'ágát'ée ndi bán bizhool nnee bibiká'idané biká'dí' nanihidéhíí, gósé daayiyąą.

28 Jesus gánábildo'niid, Isdzán, dązhó ni'odlą' golíí lą! Dá hánt'ìhíí k'ehgo ná łalne' doleel. Áík'ehgo da'ái bik'ehekéézgee bizhaazhé nł'ée násdłíí.

29 Jesus dahnadiidzaago túsikaaníí Gálilee holzéhi bit'ahyú nyáá; áídí' dzilyú óyáągo akú dahnezdaa.

30 Nnee doo ałch'idé baa náńłsąągo, nnee doo nakai dahíí, bińáá ádaagodiníí, doo yádaakti' dahíí, baa dahnagoz'aaníí, ł'íí ik'e'an ląągo, Jesus dées'eezgee ndaiheznilgo nádailziih:

31 Áí bighą nnee łł'at'éeéhíí nnee doo yádaakti' da n'íí yádaakti'go nádaasdlíigo daayiltsąągo, łł'íí baa dahnagoz'ąą n'íí nł'ée nádaasdlíigo, doo nadaakai da n'íí nł'éeego nakai nádaasdlíigo, bińáá ádaagodìh n'íí bińáá nádaagosdlíigo daayiltsąągo bil díyadaagot'ee: áík'ehgo Israel hat'i'í Bik'ehgo'ihí'nań daayokąąhíí ya'ihédaanzi lẹk'e.

32 Áídí' Jesus bitsilke'yu yushdé' daayilnñiidá' gáyilñii, Díí nñee shaa nánłsááhíí baa daach'oshba', dá bíł nashkaigo taagiskaa, k'adíí doo nt'é daiyaá da: doo dá shiná' nádaadish'aa hasht'íí da, ágádaadzaayúgo nákaahyú dánko shiná' yik'e odaathzh.

33 Bitsilke'yu gádaabilñii, Da'igolíígee hadí' bán díí nñee doo ałch'idé dahíí bá daan'négo nádaadihii'né'?

34 Bán dijolé da'kwíí nadaahné', daabilñii, Jesus. Gosts'idi, la'íí lóg alts'íséhi ayáhágo bíłgo, daabilñii.

35 Áíígee nñeehíí, Ni'yú dinohbíih, daayilñii.

36 Bán dijolé gosts'idihíí, lógíí bíłgo náidnné'go ya'ihénzigo oskaádí' ilk'idaizné'go bitsilke'yu yaa daizné'go nñee yítada'izñii.

37 Dawa da'iyáago náda'isdjíd lək'e: áídí' ch'ékaadíí táts'aa gosts'idi bik'ehgo nádaiehzlaa.

38 Isdzáné hik'e chągháshé doo bíł otago da, dá nñee zhągo djídn doo náhóltagyú áhołáni shí da'iyáá.

39 Áídí' nñee baa nánłsáá n'íí onádaihes'a'dá', bíhíí ni' Mágdala golzeehíí binaayú bíł o'i'éél.

16

1 Phárisees hik'e Sádducees daanlíni Jesus yaa hikai, nabídaantaah daanzigo, Yaaká'dí' godiyihgo be'ígóziníí nohwíl ch'í'nah áńle', daabilñii lək'e.

2 Jesus gádaabilñii, O'i'aahgee gádaadohñii dák'eh, Gonłt'éé doleel laą ko: yaak'os lichiihíí be'ígózi.

3 Áídá' t'ahbídá' gádaadohñii dák'eh, Dégóchq'go o'i'aah laą: yaak'os lichiiigo dábégódzidgo bíł hayilkááhíí be'ígózi. Nohwíí nñee nzhóni ádaagonł'iiníí, yáá daanel'íígo hago ágonéhíí

bídaagonoŋsɿ; áídá' k'ad ágonéhíí doo bídaagonoŋsɿ da.

⁴ Nchɔ'go ádaat'éhi nant'ɿ' nakaihi daakinolt'ɿííí godiyɿhgo be'ígóziníí yiká daadéz'ɿ; áídá' be'ígóziníí doo bił ch'í'nah ádaalne'hi at'éé da, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi, Jonas holzéhi, nnee bich'ɿ' be'ígózih alzaahíí zhá. Áídá' Jesus bits'á' dahnasdzaa.

⁵ Jesus bitsilke'yu hanaazhɿ' bił naná'diz'eeldá', bán yínadaasnah lək'e.

⁶ Jesus gádaabilnii, Bán benilzoolé, Phárisees hik'e Sádducees daanlíni bíyééhíí, baa daagonohsaa, nii.

⁷ Bitsilke'yu ilch'ɿ' yádaakti'go gádaanii, Bán doo daasii'né' dahíí bigha aníí.

⁸ Jesus ádaaniihíí yígótsigo gábilnii, Nohwíí nohwi'odla' da'ayáháhi, hant'é bigha bán doo daasooné' dahi baa ilch'ɿ' yádaakti'?

⁹ Ya' doo hwahá bídaagonoŋsɿih da? Bán dijolé ashdlá'i nnee ashdladn doo náhóltag dago bá da'desné' n'dá' ch'ékaadíí da'kwíí táts'aa bik'ehgo ndaahesoolaa n'íí, ya' doo bínadaaŋniih da née?

¹⁰ Łah alđó' bán dijolé gots'idi, nnee dɿɿdn doo náhóltag dago bá da'desné' n'dá' ch'ékaadíí da'kwíí táts'aa bik'ehgo ndaahesoolaa n'íí, ya' doo bínadaaŋniih da née?

¹¹ Nt'é bigha doo nohwil idaagozi da? Bán benilzoolé Phárisees hik'e Sádducees daanlíni bíyééhíí baa daagonohsaa, nohwildéniidíí, bán doo baa yashti'go ádishnii da.

¹² Bitsilke'yu ániita yídaagoŋsɿid, Bán benilzoolé baa daagonohsaa, doo niigo aníí da, áídá' Phárisees hik'e Sádducees daanlíni hagot'éégo

ilch'ídaago'aahíí baa daagonohsaq, niigo aníí lèk'e.

13 Jesus Caesaréa Philíppi golzéhi binaayú nyaágo bitsilke'yu nayídaadilkidgo gáyilnii, Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nnee hadín nshíí daashilnii?

14 Bitsilke'yu gádaabilnii, Ła', John, Baptize ágoł'íí n'íí át'íí, daanilnii; ła'ihíí, Elías at'íí; ła'ihíí Jeremías; dagohíí Bik'ehgo'ihí'nań binkaáyú na'iziidi n'íí át'íí daanilnii.

15 Jesus gánábildo'niid, Nohwíí nohwich'í'yúgohíí, hadín át'íí daashildohnii?

16 Simon Peter gábilnii, Ni Christ ant'íí, Bik'ehgo'ihí'nań hináhi biYe'.

17 Jesus gábilnii, Simon Bar-jóna, ni niyaa gozhóq le': its'í hik'e dił nlíni doo nił ch'í'nah áyíłaa da, shi-Taa yaaká'yú dahsdaahn zhá nił ch'í'nah áyíłago ádíniid.

18 Ła'íí gánildishnii, Ni Peter honlzéhi, daashodlaaníí kįh ágoch'ile'húí k'ehgo díí tséehíí biká'yishtł'į: áík'ehgo ch'iidntahdí' ch'iidn binawodíí doo bitis hileeh da.

19 Yaaká'yú dahsdaahn bilaktł'áhgee goz'aaníí bá be'igeęsé naa nshníł: áík'ehgo nt'éhéta ni'godzán biká' łesínł'ooníí yaaká'yú alđó' łestł'oo doleeł; nt'éhéta ni'godzán biká' k'e'íin'aahíí yaaká'yú alđó' k'e'dot'aah doleeł.

20 Jesus bitsilke'yu gádaayilnii, Shíí Jesus, Christ nshíinií hadín bił nadaagolni' hela'.

21 Áídí' godezt'igo Jesus, Jerúsalemyú deyaago Jews yánazini, okaqah yebik'ehi itisyú nadaandeehi, ła'íí begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi biniidaagodnle'íí, ła'íí bidizideedí' taagi jįi hileehgo naadiidáhíí dahkodá' bitsilke'yu yił na daagolni'go nkegonyaa.

²² Peter t'ąązhì' bich'ì' hananádziigo gáníí, She-Bik'ehń, díí nits'ą'zhì' begoz'ąą le': nich'ì' begolne' hela'.

²³ Jesus t'ąązhì' adzaago Peter yich'ì' hadziigo, Satan, yúwehyú shiká'zhì' ánne': ni shìł godnłkışh: Bik'ehgo'ihì'nań binatsekeesí k'ehgo doo natsínkees da ląą, nnee binatsekeesí zhá bee natsínkees, bińii.

²⁴ Jesus bitsilke'yu gádaayılńii, Dahadín shiké' dahdigháh hát'ıyyúgo, ıdaayo'nahdá' bits'ılma'áhi dahyidotıjıhgo shiké' dahdowáh.

²⁵ Dahadín bi'ihì'na' yaa bił goyééhíí, áí bits'á' da'ilíí hileeh: áídá' dahadín ıdaayis'nahgo shíí shighą bi'ihì'na' da'ilíí silıjı'ıí, án ihì'naa doo ngonel'ąą dahıı yee hińaa doo.

²⁶ Ni'gosdzán dągoz'ąą nt'éego ch'ist'ıjıdá' koyi'siziiníí da'ilíí silıjıyúgo, áí hant'é bits'á'dí ch'it'ıjıh? Dagohıı koyi'siziiníí hant'é bidená nch'iné'?

²⁷ Shíí, nnee k'ehgo Niyááhıı, shiTaa bits'á'idindláádıí bee shits'á'idindláádgo, binal'a'á yaaká'yú daagolıńıí bił nánshkáh; áıgee nnee dała'á daantıjıgee ánát'ıjıdıí dábik'ehgo bich'ì' nadi'ish'ńıł.

²⁸ Da'anıı gánohwıłdishńii, Kúgee nadaaziiníí ła' dá doo da'itsaahıı dailıjıhé shıı, nnee k'ehgo Niyááhıı, nant'án nshıjıgo nashdaalgo daashıltsąągo zhá.

17

¹ Áídı' gostán iskaągee Peter, James, hik'e John, bik'isnhıı, biłgo Jesus dasahndi yıl okai lék'e, dził n'ááyú.

² Áígee binadzahgee Jesus lahgo ánołih silij: binii bik'ina'didlaad silij, ya'ái k'ehgo, bidiyágéhíí ligai silij, idindláádhíí k'ehgo.

³ Nt'éégo áígee Moses hik'e Elías bił daanliigo silij, Jesus yił yádaakti'go.

⁴ Peter Jesus gáyihni, NohweBik'ehń, kú nkaihií nohwá nzhq̄: hant'ijyúgo dzaagee t'ohdahskán taago ádaagohiidle'; ła' ni ná, ła'ihíí Moses bá, ła'ihíí Elías bá.

⁵ T'ah yałti'go áígee yaak'os dázhq̄ bits'á'idindládi biká' dahiyaa: nt'éégo yaak'os biyi'dí' yati' yidezts'aq̄ gáníigo, Díńko shiYe' shił nzhóni, baa shił gozhóni; án hódaayołts'aq̄.

⁶ Díí daidezts'aq̄go Jesus bitsilke'yu hayaa ádaaszaa, ndaaldzidgo.

⁷ Jesus baa nyáago bedaadesniigo gádaabiñii, Daohsih, doo ndaaldzid da.

⁸ Hadag daadéz'ij hik'e nnee doo ła' dadá' Jesus zhá daayo'ij.

⁹ Dzikdí' hayaa nákahdá' Jesus gádaabiñii, Daa-hołtsaq̄ n'íí hadín bił nadaagołni' hela', shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, dasitsáádí' naadiszaago zhá.

¹⁰ Bitsilke'yu nabídaadiłkidgo gádaabiñii, Hant'é bigħ Elías dantsé hígháh, daañii, begoz'aaní ye'ik'eda'ik'chíhi?

¹¹ Jesus gádaabiñii, Elías da'añii dantsé hígháhgo dawahá iłch'ij'nádaidle'.

¹² Áídá' gánohwiłdishni, Elías iłk'idá' nyáá, ndi doo bídaagoch'ik'łsı da ni', áídá' dá hádach'it'ijyú ánádaach'ol'ijł l'ek'e. Ái k'ehgo shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, ałdó' ádaashich'idolił.

¹³ John, Baptize ágoł'ij n'íí, áyiłniigo bitsilke'yu

yídaagołsiid.

14 Nnee láágo íla'at'ééhíi yaa hikaigo nnee la' Jesus yaa nyáágo yich'í' hílzhiihgo gábiłnii,

15 ShiNant'a', shiye' baa ch'onbáah; onátłishgo goyéégo bich'í' nagowaa: lahgee kọ' yeh naká', lahgeehíi tú yeh naká'.

16 Nitsilke'yu baa bił ni'áázh ndi doo hagot'éégo ilch'í' ánádaidle' da.

17 Jesus gádaabiłnii, Nohwi'odla' édaadihgo, dánohwíi zhá daanohwik'ehgo daalinot'íií, dahosahzhí' nohwił nahashtáá? Dahosahzhí' laa nohwidag ánsht'ee? Yushdé' niye' shich'í' bił nn'áash.

18 Jesus ch'iidn ndzilgo yich'í' hadziigo ishki-iníi yiyi'dí' háyáá: áik'ehgo da'ái bik'ehenkéézege nht'éé násdlii.

19 Áik'ehgo Jesus bitsilke'yu dasahndiyú baa hikaigo, Néehíi hant'é bigha doo hadaandzood da lán? daabiłnii lək'e.

20 Jesus gádaabiłnii, Nohwi'odla' da'ayáhahíi bigha: da'anii gádaanohwikdishnii, Nohwi'odla' mustard biyígé ga'at'éé ndi, díi dziłi bich'í' hadaahdziigo, Yúwehégo dihi'náh, daabiłdohniiyúgo, ágánéh: doo nt'é ch'éh ádaal'ii da doleeł.

21 Áidá' díi ga'at'éhiihíi dáshiná' da'ch'okaaḡhgo zhá habidi'nedzodihi at'éé.

22 Gálilee golzeegee naháztaáda' Jesus bitsilke'yu gádaayiiłnii, Shíi, nnee k'ehgo Niyááhíi, shik'edaanniihíi bilák'e shi'dolteek:

23 Daashizilheedá' taagi jii hileehgo naadishdáh, nii. Ái bigha bitsilke'yu bijii daanniih lək'e.

24 Capérnaum golzeeyú hikaigo tribute bich'í' nada'ch'iniikíí Peter yaa hikaigo, Ya' ni'ch'ígó'aahíí naná'i'niikíí nayiniil' née? daabiinii.

25 Peter, Ha'oh, nii. Kih yune' oyáágo Jesus ntsé bich'í' hadziigo gábiinii, Hagot'éégo baa natsínkees, Simon? Ni'godzán biká' ízisgo nant'án daanliiníí, hadín tax dagohíí tribute bich'í' nayiniil'? Ya' dabíí bichagháshéhíí née, dagohíí nanidí' nakaihíí née?

26 Peter, Nanidí' nakaihíí, nii. Jesus gánábikdo'niid, Áík'ehgo bichagháshé doo nada'hiniil' da.

27 Da'ágát'éé ndi, doo hadaashkee da doleełhíí bigha, túsikaayú nnaah, lóg behahidleehíí táyi' oldeelgo, lóg dantsé hánlee'íí bizé' iłts'á' ánlé'; ákone' zhaali siné'ihíí hanné'go tribute bich'í' nada'ch'iniikíí shíí shá la'íí ni ná bich'í' nahiniil'.

18

1 Áidá' Jesus bitsilke'yu baa hikaigo gádaabiinii, Yaaká'yú dahsdaahn' bilakt'áhgee daanliiníí bitahyú hadín itisgo nlii?

2 Áík'ehgo Jesus chagháshé alts'íséhi dała'á yushdé' yilniigo, bit'ahdí' dahyinesdaago,

3 Gáníí, Da'aniigo gánohwiłdishnii, Nohwincho'íí bits'á'zhí' ádaahne'go chagháshé alts'íséhíí k'ehgo ádaadohle'yúgo zhá yaaká'yú dahsdaahn' bilakt'áhgee daanliiníí itah hohleeh.

4 Dahadín díí chagháshéhíí k'ehgo ídaagoch'iyolba'íí, yaaká'yú dahsdaahn' bilakt'áhgee daanliiníí bitahyú da'án itis nlii.

5 Dahadín shizhi'íí binkááyú chagháshé díí ga'at'ééhíí náidnktijyúgo, shíí náshidnktini at'éé.

6 Dahadín díí doo ízisgo ádaat'ee da ndi daashodlaahíí dała'á nchọ'go at'íígo áile'íí, án tséé be'ik'áhi nchaahi bik'osyú bideest'ọogo túnteel beh hilt'e'go tú yił didziihgo bá nzhọọ doleeł ni'.

7 Ni'gosdzáń biká' nnee nakónntaahíí bá góyéé doleeł: nakódintaahíí dá begolneh go'íí; áídá' hadín na'íntaahíí bá góyéé doleeł!

8 Áík'ehgo nigan dagohíí nikee nchọ'go ánát'ííł ánílsiyúgo, nadnłgeeshgo yó'okt'e': doo hagot'éégo nannaa da ndi, nits'í lahzhí' áđih ndi dahazhí' ihí'naahíí biyi' onnáhgo doo hago'at'éé da, áídá' nigan nakigo hik'e nikee nakigo kọ' dahazhí' diltk'íí biyi' yuyaa oni'dilt'e'yúgo doo ná nzhọọ da.

9 Nináá nchọ'go ánát'ííł ánílsiyúgo, ha'aahgo yó'okne': nináá dała'á áđih ndi dahazhí' ihí'naahíí biyi' onnáhgo doo hago'at'éé da, áídá' nináá nakigo ch'iidn bikọ' diltk'i biyi' yuyaa oni'dilt'e'yúgo doo ná nzhọọ da.

10 Ídaa daagonohdzaą, díí doo ízisgo ádaat'ee dahíí ła' doo daach'ohłaa da; yaaká'yú Bik'ehgo'ihí'nań binadaal'a'á binádaadéz'iinihíí, shiTaa yaaká'yú dahsdaahn biniizhí' dahazhí' daabineł'íí, nohwłdishnii.

11 Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, ch'a'onehesdeehíí hasdáhishniiłhíí bighą niyáá.

12 Díí hagot'éégo baa natsídaahkees? Nnee bidibehíí dała'á gonenadín golíídá' dała'á ch'a'oyááyúgo, ngost'ádin ngost'áihíí dákú nyiniłdá' dzilyú ch'a'oyáá n'íí hantaa gá?

13 Da'aniigo gádaanohwłdishnii, Náidnłtíiyúgo ngost'ádin ngost'ái doo hak'i ch'a'okai dahíí dawa bitisgo náid nłtiiníí yaa bił gozhóó.

14 Áík'ehgo shiTaa yaaká'yú dahsdaahn díí doo íziso ádaat'ee dahíí dała'á ndi doo ch'a'okaad hat'íí da.

15 Nik'isn nich'í' nchọ'go adzaayúgo, bich'í' nńáhgo bi'at'e'íí dasahndi bee bich'í' yánłti': nidits'agyúgo, nik'isn hosínłbani at'éé.

16 Áídá' doo nidits'ag dayúgo, dała'á dagohíí naki bilgo bich'í' bil nkáh, áík'ehgo naki dagohíí taagi hilt'eego bináál bee yá'iti'íí da'aniigo bee bígózi doleel.

17 Díí ndi doo yidits'ag dayúgo, Bik'ehgo'ihí'nań daayodlaaní ha'ánátséhyú baa nagolní': áí ndi doo yidits'ag dayúgo, doo Jew nłií dahíí, tax bich'í' nahí'ńiłkí k'ehgo baa natsíńkees doleel.

18 Da'aniigo gádaanohwłdshńii, Nt'éhéta ni'godzán biká' lédaasołł'qohíí yaaká'yú ałdó' lestł'qo doleel; nt'éhéta ni'godzán biká' k'éda'so'aahíí yaaká'yú ałdó' k'e'do't'aah doleel.

19 Gánánohwłdshńii, Naki dołł'eego ni'godzán biká' nt'éhéta dała' haht'íí lék'eyúgo hohkeedgo, shiTaa yaaká'yú dahsdaahn nohwá áile'.

20 Dahayú naki dagohíí taagi hilt'eego shizhi' yee da'okąąhgo íła'at'ééyúgo, áígee ińń'gee shíí nshłií.

21 Peter baa nyáágo gábilńii, SheBik'ehń, shik'isn shich'í' dénychọ'go ánát'ííyúgo, da'kwıidnshą' baa nágodinsh'aah, gosts'idn née?

22 Jesus gábilńii, Gosts'idn doo nıłdshńii da, ndi gosts'idinھیú gosts'idngo.

23 Yaaká'yú dahsdaahn bilaktł'áhgee begoz'aaní nant'án bánada'iziidíí baa hadaaz'aahíí ilk'ıdaagodıłdqoh hádaat'ííhí k'ehgo at'éé.

24 Yołtag nkegonyaagee, bána'iziidi ła' gonenán doo náhóltagyú talents golzeego baa ha'áahi baa hıl'a'.

25 Doo hagot'éégo na'iniil dahıı bigħa, Dıı nneehıı, bi'aahıı, hik'e bichagháshéhıı, ła'ıı dawa bıyééhıı bilgo nahonıih, áı bee shich'ı' nanáhó'niıl, niigo bángon'áá, binant'a'.

26 Áık'ehgo bána'iziidıı bich'ı' hayaa adzaago nábokaq̄q̄hgo, Shinant'a', ntsé nt'ah, aq̄ł nich'ı' na'ishniıl ndi at'éé, bilniı.

27 Áık'ehgo binant'a'ıı baa ch'oba'go, Doo shich'ı' na'iniıl da ndi nzhq̄, bilniıgo nanábines'ııd.

28 Áıdá' án ch'ínyáágo ła' yił na'iziidi, dała'á gonenadın pence golzeego baa hayıł'áhi, yiłtsaa: án yizidnłtsoodgo, Shaa hánł'aahıı shich'ı' nanáhı'niıl, yiłniı.

29 Yił na'iziidıı bich'ı' hayaa adzaago nábokaq̄q̄hgo, Ntsé nt'ah, dawa nich'ı' na'ishniıl ndi at'éé, bilniı.

30 Ndi, Dah, niigo ha'áyıłt'e', baa ha'áahıı na'haznılzhı'.

31 Ƙa' yił nada'iziidıı daabiltsaaq̄go doo bil daagozhq̄ dago dıı ágodzaahıı dawa binant'a' yił nadaagosni'.

32 Áıdı' binant'a'ıı biká'ıl'aadgo gábilniı, Ni shána'izıidıı dázhó nchq̄' łaq̄, ni shaa hánł'áhi doo shich'ı' nanáhı'niıl da ndi nzhq̄, niłdénıid ni', náshonkaq̄q̄hgo:

33 Áık'ehgo ni áldó' bil na'izıidıı baa ch'onba' le'at'éhi, shıı naa ch'osibáadhıı k'ehgo,

34 Áık'ehgo binant'a' hashkeego ha'áná'ilka' yun'e' obił'a' biniigodılnehgo, baa ha'áahıı dawa

nanáyihezñilzhì'.

³⁵ Díí k'ehgo shiTaa yaaká'yú dahsdaahn ádaanohwile', doo nohwijíídí' nohwik'isn nohwich'ì' nchọ'go at'ééhíí bighą baa nádaagodinoh'aah dayúgo.

19

¹ Jesus díí ąął yee nyánłti'dá' Gálileedí' dahnyaa lẹk'e, ni' Judéa golzeeyú, túnlííníí Jórdan holzéhi bitisyú nyáá;

² Áígee nnee biké' nánłsąągo nádaayilziih lẹk'e.

³ Phárisees daanlíni ałdó' baa hikaigo nabídaantaahgo gádaabilñii, Ya' nnee hant'éhéta bighą bi'aa yił ilk'ínát'aashgo goz'ąą née?

⁴ Jesus gádaabilñii, Ya' díí doo hwahá daahohshiih da née, dantsé godeyaadá' Bik'ehgo'ihí'nań nnee áyíílaahn, nnee la'íi isdzán áyíílaa lẹk'e,

⁵ Gáníigo, Díí bighą nnee bitaa hik'e bąą yits'ą'ghąhgo bi'aa yił nłiı doleek: áı naki n'íi dała'á nádodleek.

⁶ Áık'ehgo doo naki dilt'ee dadá' bits'í dała'á silıi. Áık'ehgo dahadín Bik'ehgo'ihí'nań łayinlááhıi, dahadínıta ilk'íyóléh hela'.

⁷ Phárisees gádaabilñii, Ágát'éédá', nt'é bighą naltsoos bee ilk'ínch'ít'aashıi łayile'go isdzánhıi yił ilk'ínát'aashgo Moses ngon'ąą lán gá?

⁸ Jesus gádaabilñii, Moses nohwijíi daantłizii bighą nohwi'aa bil ilk'ínát'aashgo nohwá ngon'ąą lẹk'e: ndi dantsé godeyaadá' doo ágągot'ee da ni'.

⁹ Shıi gádaanohwıłdishñii, Hadín bi'aa doo nnee la' yił nant'ı' na'aash dadá', yił ilk'ínát'aazhdá' yił

naná'nááyúgo nant'ì' nagháhi at'éé: hadín isdzán yó'olt'e' n'íi yil nḡááyúgo, án áldó' nant'ì' nagháhi at'éé.

¹⁰ Bitsilke'yu gádaabilḡii, Na'i'neehíi ágát'ééyúgo, doo nch'inéh da ndi nzhḡḡ.

¹¹ Jesus gádaabilḡii, Doo nḡee dawa díi yídaanel'aḡ da, hadíi ye'at'éé doleelgo baa daadest'aaníi zhḡ.

¹² Nḡee la' doo nnádaaksé' dago daabi'deshchíni ádaat'ee: áídá' la'íi doo nnádaaksé' dago ádaalḡe': la'íi dabíi hádaat'ḡigo yaaká'yú dahsdaahn bilakt'áhgee begoz'aḡhíi bighḡ doo nnádaaksé' da. Hadín díi yinel'aaníi ch'ík'eh ye'at'éé le'.

¹³ Jesus chḡgháshé alts'íséhi baa bil nch'ihetz kai lék'e, yiká' ndaadilḡiihgo yá okḡḡ daabich'o'níigo: áídá' bitsilke'yu Doo ágádaaht'ḡi da, daakoḡii.

¹⁴ Áídá' Jesus gáníi, Ch'ík'eh chḡgháshé shich'ì' nihikáh le', doo t'aḡzhì' daahínóhtḡ da; bíi ga'ádaat'eehíi yaaká'yú dahsdaahn bilakt'áhgee daanḡi.

¹⁵ Chḡgháshé aḡl yiká' ndaadesḡiihdá' onádzaa.

¹⁶ Nt'éégo nḡee la' Jesus yaa nyáágo gáyihḡii, Iłh'ígó'aahíi nt'éhi nḡlínihi, hago laḡ nt'éhi áshḡe'go ihí'naa doo ngonel'aḡ dahíi yaaká'yú bee hinshḡaa doleel?

¹⁷ Jesus gábilḡii, Nt'é bighḡ nt'éhi shilḡii? Doo hadín nt'éé da go'ḡi, dała'á zhḡ, Bik'ehgo'ihí'nañ zhḡ: áídá' ihí'naa nt'éhi biyi' onḡáh hánt'ḡyúgo, Bik'ehgo'ihí'nañ yegos'aaníi bikísk'eh ánt'ee le'.

¹⁸ Daat'éhíi? ḡii. Jesus gábilḡii, Doo ich'izilḡee da, Doo nant'ì' nach'ighaa da, Doo ich'in'ḡih da, Doo lé' ch'ilchoo da,

¹⁹ Kotaa hik'e komaa ch'idnḡsḡ: la'íi, Kot'ahdí' gólínií koł nzhḡḡ, dakíi ídił ch'ijḡḡhíi k'ehgo.

20 Nnee ání nagháhihíí gábilnii, Ánists'ísédí' godezt'i'go díí dawa be'ánsht'ee: áídá' nt'é zháshá' doo be'ánsht'ee da?

21 Jesus gábilnii, Nzhqo nleeh hánt'iyúgo, ti'i, dawahá níyééhíí naa nahonihgo zhaalihíí tédaat'iyéhií bita'inííh, áík'ehgo yaaká'yú dawahá lán ílíní níyéé doleek: áídí' yushdé' shiké' dahsinnáh.

22 Áídá' nnee ání nagháhihíí díí yidezts'áqadá', doo bíł gozhqó dago onádzaa: dázhqó háłdzilíí bighá.

23 Jesus bitsilke'yu gádaayilnii, Da'aniigo gánohwıldishnii, Nnee háłdzili yaaká'yú dahsdaahn bilakt'áhgee daanliiníí itah hileehgo bá nyee.

24 Gánádaanohwıldish'nii, Łíí bighán ha'i'áhíí bená'kadé bigha'i'ányú ch'égháhgo bá nyeedá' nnee háłdzilíí Bik'ehgo'ihí'nań bilakt'áhgee daanliiníí itah hileehgo itisgo bá nyee.

25 Bitsilke'yu díí daidezts'áqadá' bíł díyadaagot'eego gádaanii, Áídá' hadín zhá hasdábi'dilteeh?

26 Jesus daabineł'íigo gáníí, Nneehíí aí doo łayole' at'éé da go'íí; Bik'ehgo'ihí'nań zhá dawa łayile'hi at'éé.

27 Peter gábilnii, Isaq, nohwíyéé dawa bits'á' dahdihikaidá' níké' dahsiikai ní': áígee nt'é nohwich'í' nahí'nił?

28 Jesus gádaabilnii, Da'aniigo gánohwıldishnii, Dawa ánídégo análzaago, shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nant'án biká'dahsdáhá bits'á'idindláádíí biká' dahsidaago, nohwíí shiké' nahkaihií aldo' nant'án biká' dahsdáhá nakits'ádah biká'

dahnahísóotąą doleel, Israel nakits'adah hat'i'íi yaa yádaakti'go.

²⁹ Dahadín bigowa, bik'isyú, bilahkíyú, bitaa, báá, bi'aa, bichagháshé, dagohíi bini' shizhi'híi bigha yits'á' dahnyaahíi, dała'á gonenadín ánáholąągo baa det'aahi at'éé, ła'íi ihi'naa doo ngonel'ąą dahíi yee hi'naa doleel, yaaká'yú.

³⁰ Áidá' łaągo dantsé daanlii n'íi iké'yú doleel; ła'íi iké'yú daanlii n'íi dantsé doleel.

20

¹ Yaaká'yú dahsdaahn bilakt'áhgee begoz'aaníi díi k'ehgo at'éé: nnee dahts'aa hentíinií bíyéé gólíni dážhó t'ahbiyú bánada'iziidíi hantaayú dahiyaa.

² Nnee bánada'iziidíi penny yich'i' na'iníiigo yángo'ąádá' bidahts'aa hentíyú odais'a'.

³ Ngost'ái bik'ehenkéézyú shi onanádzaago na'hi'niih nagoz'ąayú ła' daazhógo nadaazíigo yiltsąago,

⁴ Gádaayihii, Nohwíi ądó' shidahts'aa hentíyú dohkáh, dávik'ehgo nohwich'i' nahishniil ndi at'éé. Áik'ehgo ái ądó' ąkú okai.

⁵ Isk'áhnyááyú ła'íi taagi bik'ehenkéézyú shi onanádzaago da'ágánánádzaa.

⁶ Ashdla'i bik'ehenkéézyú shi onanádzaago ąkú ła' daazhógo nadaazíigo náyiltsąą, Hant'é bigha daazhógo nasoziigo o'i'ąą? yihii.

⁷ Doo hadín na'idziid nohwaidi'aah dahíi bigha, daabihii. Nohwíi ądó' shidahts'aa hentíyú dohkáh, yihii. Dávik'ehgo nohwich'i' nahishniil ndi at'éé.

8 O'i'ááyú dahts'aa hentííníí bíyééhíí bik'ehgo na'idziidí gáyihñii, Shánada'iziidíí bich'ì' ádaanñiigo bich'ì' nada'hinííí, da'iké'yú náda'nziidíí ntsé, áídá' dantsé náda'nziidíí iké'yú.

9 Ashdla'i bik'ehenkéézyú shì náda'nziid n'íí ákú hikaigo dała'á ntúigo penny bich'ì' nahas'ñil.

10 Dantsé náda'nziid n'íí ákú hikaigo, néé itisgo nohwich'ì' nahi'ñiil, daanzì lèk'e; da'ágát'éé ndi dała'á ntúigo penny zhá bich'ì' nahas'ñil.

11 Díí bich'ì' nahas'ñilhíí bighą nñee bidahts'aa golííníí yída'iltahgo,

12 Gádaabiñii, Dała'ádn lédihikeezzhì' nada'iziid n'íí néé bił dálek'eego nohwich'ì' nahánñil, néé gozdogyú nyeego nada'idziidgo o'i'áá.

13 Nant'ánhíí na'iziidíí ła' gáyihñii, Shit'eké, doo hagot'éégo nich'ì' natseskees da: penny nich'ì' nadihishñiil, niłdishñiigo, da'áígee nił nzhọọ ni' ya'?

14 Nich'ì' na'henilihíí nádnné'go nádndáh: díí iké'yú na'nziidíí án ałdó' nich'ì' na'hánñilhíí k'ehgo bich'ì' na'hishñiil.

15 Dashíí shíyééhíí dashíí hásh't'íyyú ánásh'íilgo, áí doo shá goz'ąą da néé? Ya' nił nñii néé, nht'éégo ánsht'eehíí bighą?

16 Áík'ehgo iké'yú daanlii n'íí dantsé doleel, ła'íí dantsé daanlii n'íí iké'yú doleel: łaągo yiká ádaanñiid ndi da'akwíyé habi'do'ñil.

17 Jesus wá'yú Jerúsalemyú bitsilke'yu yił hikaahgo k'ihzhì' yił nikaigo gádaayihñii,

18 Isąą, Jerúsalemyú dekai; ákú shíí, nñee k'ehgo Niyááhíí, okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí hik'e begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi biłgo baa shi'dilteehdá' shidizideego shá ngot'áah doleel,

19 Áídí' doo Jews daanliḡ dahíí yaa daashiltéehgo shaa daadloḡ doo, hashída'iltsaas doo, áídí' tsḡ'ihna'áhi bídaashilkaḡgo daashizilḡhee doleek: áídí' taagi jḡ hileehgo naadishdáh.

20 Zébedee bichagháshé bááhíí binne'híí Jesus yaa yiḡ hikaigo yich'ḡ' daahilzhiizh, nahídóshkid nzigo.

21 Nt'é hánt'ḡ gá? biḡnii, Jesus. Isdzán gábiḡnii, Nant'án sínlḡigo dahnándaago díí shinne'yu naki-híí ła' nigan dihe'nazhiḡnéé dahsdaa doleekgo, ła'íí ni'eshganzhiḡnéé dahsdaa doleekgo bá ngon'áah.

22 Áídá' Jesus gádaabiḡnii, Nt'é biká hádaaht'iiníí doo bídaagonokḡ da łaḡ. Idee be'ishdlaḡhíí be'ohdlaḡgo bínoḡzil néé, ła'íí baptize be'áshi'dilḡe'íí bee baptize ánohwi'dilḡe'go bínoḡzil néé? Bínoḡzil, daabiḡnii.

23 Jesus gánábikdo'niid, Idee be'ishdlaḡhíí da'anii be'ohdlaḡ doleek, ła'íí baptize áshi'dilḡe'íí da'anii bee baptize ánohwi'dilḡe' doleek: áídá' shigan dihe'nazhiḡnéé dagohíí shi'eshganzhiḡnéé sodaa doleekíí, doo shíí nohwaa godesh'aah da, áí dahadín shiTaa yágoz'aaníí zhḡ bágoz'áni at'éé.

24 Ilk'isyú nakihíí ádaañiihíí Jesus bitsilke'yu gonenanhíí daidezts'aḡdá' doo biḡ daabik'eh da.

25 Jesus bitsilke'yu íla'áyíílaago gádaayihii, Doo Jews daanliḡ dahíí binadaant'a'íí isná ádaabikḡigo bá nadaant'aah, ła'íí bitahyú nnee ízisgo ádaat'eehíí da'áníyú ádaat'ḡigo ádaabikḡigo bídaagonokḡ.

26 Áídá' nohwihíí nohwitahyú doo ágágot'ee da doleek: áídá' dahadín nohwitahyú ízisgo ánsht'ee le' nzihíí, án nohwá áil'ḡ le';

27 Nohwitahyú dahadín nant'án nshḡi le' nzihíí,

án nohwá na'iziid le':

²⁸ Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí nshlíí ndi, doo hadín shich'oníihíí bighá niyáá da, áídá' nnee bich'oshníihíí bighá niyáá, shi'ihí'na'íí nnee láni bá nahishnííhíí bighá niyáá.

²⁹ Jérikodí' dahnanáskaigo, Jesus biké' naadezaa.

³⁰ Nt'éégo nnee naki bináá ágodini intín bahyú sikee lék'e, áí Jesus higaalgo ya'ikodaanzíigo nádaadidilghaazhgo, NohwiNant'a', David biye' nííni, nohwaa ch'onbáah, daaniigo nádaabokaah.

³¹ Nnee Jesus biké' náíseehíí, Godnch'áad, daabihníid: áídá' da'tiségo nanádaadidilghaazhgo, NohwiNant'a', David biye' nííni, nohwaa ch'onbáah, daaniigo nanádaabokaah.

³² Jesus ninyáágo bich'í' ánníidgo, Nt'é nohwá áshlé'go ádohníí? bíhíí.

³³ NohwiNant'a', gohiit'íigo ánánohwidle', daabihíí.

³⁴ Jesus baa daach'osbaadgo bináá yedaadolníihgo dagoshch'í' daago'íí nádaasdlíigo biké' dahish'aazh lék'e.

21

¹ Áídí' Jerúsalem k'ad yaa hikáh, Béthphage golzeezhí', áí dził Olives holzéhi si'aagee, áídí' Jesus bitsilke'yu naki oyil'a',

² Gáyihíigo, Tí'i, nohwádíhyú gotahyú doh'aash, áígee dagoshch'í' túlgayé bizhaazhé bílgo dahstl'qoogo baa noh'aash: áí k'e'oh'adgo shaa nánohlqos.

³ Nnee la' nt'éhéta nohwíhíiyúgo, NohwiNant'a' hát'íigo áhiit'íí, bíldohníih; áík'ehgo dagoshch'í' nohwaa gode'aahgo nádohlqos.

4 Díí ánágot'ííhíí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi gáníí n'íí begolnéhgo ánágot'ííí,

5 Sion bizhaazhé bíł nadaagołńi', Díń'íí, ízisgo niNant'a' ídaagoch'iyolba'go túlgayé, áí túlgayé bizhaazhéhi, yiká' dahsdaago nich'í' boghéł.

6 Áík'ehgo Jesus da'ánííyú bitsilke'yu ádaadzaa,

7 Túlgayé, bizhaazhé bíłgo, baa daizłoqzgo bidiyágéhíí yiká' dahdaiheznildá' Jesus yiká' dainesdaa.

8 Nnee láágo bidiyágé intínyú yídaagosteel lék'e; la'ihíí ch'il palm bits'ádaaz'aahíí nadaayihłgeeshgo intínyú yídaagosteel.

9 Nnee bádih náseehíí, la'íí biké'dí' náseehíí daadilwoshgo gádaanii, Hosánna, David biYe' nłini: NohweBik'ehń bizhi' yee higaakíí ba'ihégosini at'éé; da'itise goz'ąądí' Hosánna.

10 Áídí' Jerúsalemyú nyáágo áígee daagolíníí dawa, hago laą ágodzaa daanzigo, Díí hadín at'íí? daanii.

11 Nnee biké' náseehíí gádaanii, Díí Jesus, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi at'íí, Názareshdí' nagháhi, áí Gálilee bigodesdzogíí biyi'dí'.

12 Áídí' Bik'ehgo'ihí'nań daach'okaąąh goz'ąą yune' Jesus ha'ayáágo, baa nada'inihi la'íí nada'ihnihi ch'inihiyood, la'íí zhaali yiká' íkáh ch'ínadaanihíí naz'aaníí nanyihesgo', hawúcho baa nadaahinihií biká'dah'sdáhá ałdó' nanyihesgo',

13 Gáyihniigo, Ágáníigo bek'e'eshchij, Shikihíí kih biyi' da'ch'okaąąhíí holzeego hojii dolee; áídá' no-hwihíí daan'ííhíí bigową ádaagosolaa laą.

14 Bińáá ádaagodiníí la'íí doo nadaakai dahíí

da'ch'okaaḥ goz'aḥḡee baa hikai; áíḡee nádaabilziih lək'e.

15 Okaaḥ yebik'ehi itisyú nadaandeehíi hik'e begoz'aaníi ye'ik'eda'ilchíhi Jesus ízisgo áná'ol'ijíi daayiltsaḡgo, la'íi da'ch'okaaḥ goz'aḥḡee chḡgháshé daadilwoshgo, Hosána, David biYe'nlíni, daaniigo daayiltsaḡgo, dázhó doo bił daagozhóḡ da lək'e.

16 Áík'ehgo gádaabilnii, Ya' díi ádaaniihíi dints'ag née? Jesus gábilnii, Ha'oh; ya' díi doo hwahá daahohshiih da née, Chḡgháshé alts'íséhi la'íi mé' t'ah da'ilbe'i dázhó nt'éégo ihédaanzigo ádaasínláa?

17 Áídí' bits'a' dahiyaago kih goznildí' Béthany golzeezhi' nyáá; áíḡee sidaa lək'e.

18 T'ahbiyú kih goznilyú nádesdzaago, shiná' silji.

19 Ch'il fig intín bahyú o'áágo yiltsaḡgo yaa nyáá, binest'a' da'ádihdá' bit'aḡ zhá gólíigo yíḡoısiıḡḡo gáyilnii, Kodí' godezt'i'go dahazhi' ninest'a' da'ádih doleeł. Áík'ehgo dagoshch'i' ch'il fig náhesḡa.

20 Bitsilke'yu díi daayiltsaḡgo bił díyadaagot'eego gádaanii, Hagot'éégo ch'il fig dagoshch'i' náhesḡa laḡ!

21 Jesus gádaabilnii, Da'anii gánohwiłdishnii, Nohwi'odla' golíiyúgo, doo nohwił nadaagoki dayúgo, doo díi ch'il fig ádzaahíi k'ehgo zhá ádaahne' da, áídá' díi dziłi bich'i' hahdziigo, Yúwehégo dihi'náḡgo túnteel biyi' onidolné', daadohniiyúgo, nohwá áḡáne'.

22 Da'ohkaaḡgo dant'éhéta daahohkeedíi, da'ohdlaḡgo ádaadohniiyúgo, dawa nohwaa hi'né'hi at'éé.

23 Jesus da'ch'okaaḥ goz'aḡ yune' i'ayáágo, áíḡee nnee yił ch'ígó'aahgo, okaaḥ yebik'ehi itisyú

nadaandeehi, nnee yánazíni bílgo baa hikaigo gádaabih̄nii, Hadín bik'ehgo ánánt'íj̄h? Hadín naa godin'áágo ánt'íj̄h?

24 Jesus gádaabih̄nii, Shíí áldó' dała'ándi nanohwídishkid, shíł nadaagol̄ni'yúgo, shíí áldó' hadín bik'ehgo ánásht'íj̄hí nohwíl nagosh̄ni' doleel.

25 John baptize ádaagole'íi hadí' begoz'áni? Yaaká'dí'go née, dagohíi nnee bits'á'dí'go née? Łíł yádaakti'go gádaah̄ldi'nii, Yaaká'dí'go daan'niihyúgo, gánohwíl̄niih, Áídá' nt'é bigha doo daahohdląą da lán?

26 Áídá', Nnee bits'á'dí'go, daan'niihyúgo, nnee bédaahildzid; nnee dawa John Bik'ehgo'ih̄i'nań binkááyú na'iziidi nlii daanzih̄í bigha.

27 Áík'ehgo Jesus gádaayih̄nii, Néé doo bídaagonlzi da. Jesus gánábıldo'n̄iid, Shíí áldó' hadín bik'ehgo ánásht'íj̄hí doo nohwíl nagosh̄ni' da.

28 Díi hagot'éégo baa natsídaahkees? Ła' nnee biye'ke naki; dała'á yaa nyáágo, Shiye', díi j̄i shi-dahts'aa hentíj̄yú na'iziidyú n̄n̄ah, yíłnii.

29 Áń bich'í' hadziigo, Dah, doo akú disháh da, biłnii; áídá' bikédí'go biini' lahgo ánáyıidlaago akú óyáá lék'e.

30 Biye' la'ihíi yaa nanádzago da'ágánáyıldo'n̄iid. Áík'ehgo, Akú disháh, n̄n̄iid; áídá' doo akú óyáá da.

31 Díi nakihíi hadíi bitaa ánıíyú ádzaa? Dantséhi, daan̄ii. Jesus gádaabih̄nii, Da'an̄ii gánohwıldish̄nii, Tax bich'í' nadaahi'n̄iihí la'íi nant'í' nakaihi danohwintsé Bik'ehgo'ih̄i'nań bilakt'áhgee daanliiníi itah daaleeh.

32 John nt'éégo ágot'eehíi yaa yakti'go

42 Jesus gádaabilnii, Díínko Bik'ehgo'ihinañ biyati' bek'e'eshchiiní doo hwahá daahohshiih da née? Tséé kih ádaagole'íi yó'odaisne'i n'íi, hagon'áagee dantsé si'aaní silij: díi nohweBik'ehñ bik'ehgo ánágot'ijl, ái daanéel'ijigo nohwil díyadaagot'ee.

43 Ái bigħa gádaanohwidishnii, Yaaká'yú dahsdaahn bilakt'áhgee daanohijigo nohwaa ch'ígót'i' n'íi nohwaa nágodit'aahgo lahgo hat'i'íi, Bik'ehgo'ihinañ yikísk'eh hikaahíi, baa godidot'aal, nohwits'á'.

44 Dahadín ái tséé yiká' nágo'yúgo, alts'íségo nihiltōod: áidá' dahadín ái tséé biká' naltō'yúgo, di'ílégo bik'aa doleel.

45 Okqah ye bik'ehi itisyú nadaandeehíi hik'e Phárisees daanlíni ilch'ígót'aahgo na'goni'i Jesus yee hadzii n'íi daidezts'aqadá', bíi ádaabilniigo yidaagolsiid.

46 Ha'ádait'e' hádaat'ij ndi nnee láni yédaaldzid, Bik'ehgo'ihinañ binkááyú na'iziidi nlij daanzihíi bigħa.

22

1 Jesus ilch'ígót'aahgo na'goni'íi yee yil nanágolni'go gáníi,

2 Yaaká'yú dahsdaahn bilakt'áhgee begoz'aaní díi k'ehgo at'éé: ízigo nant'án biye' niinéhi bá da'idaqago ngon'áá.

3 Áik'ehgo binadaal'a'á ni'i'néhyú nohohkáh daayihniid n'íi, yushdé' bilniigo yil'aa: ndi doo ákú híkáh da.

4 Nadaal'a'á la'i onáyil'a' gáníigo, Daabi'dokeedíi gábilohnii, Hidán dawa lalzaa: shimagashi hik'e

bizhaazhé lik'ahíí nasiltseed, dawa ʔaʔ nlt'éégo alzaa: yushdé' ni'i'néhyú nohkáh.

⁵ Áídá' aí doo akú ádaat'ee da, dabíí hádaat'íiyú oheskai, ła' bidák'ehyú óyáá, ła' ihíí baa na'hiñiihyú óyáá:

⁶ Ɓa'ihíí nant'án binadaal'a'á yił ndaazdeelgo yiniidaagodezlaadí' nadaistseed.

⁷ Nant'ánhíí díí ya'ikonziidá' hashkee: áík'ehgo bisiláadahíí daił'aago nñee ádaát'íid n'íí nadaistseed, ła'íí bikìh nagozñilíí daidnìd.

⁸ Áídá' nant'án binadaal'a'á gáyihñii, Ni'i'néhgo da'idaʔahíí łałzaa ndi daabi'dokeedíí doo yik'e shijeed da.

⁹ Áí bigha da'ditinyú dohkáh, áígee hadín daah'iiníí dawa ni'i'néhyú nohokáh, daabiłdohñii.

¹⁰ Áík'ehgo nadaal'a'á intínk'ehyú okai, hadíí daayiltsaʔahíí dawa, doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí ła'íí nlt'éégo ádaat'eehíí ıla'ádaizlaa: áík'ehgo nñee łaani ni'i'néhyú hikai.

¹¹ Áígee nant'án ha'ayáadá' nñee niheskaihíí yinel'íigo, nñee ła' ni'i'néhgo íhíí doo golíí dago yiltsaʔa:

¹² Áík'ehgo gáyihñii, Shit'ekéhé, hagot'éégo kóne' ha'ányaa, ni'i'néhgo íhíí doo ágondlaa dago? Áídá' nñeehíí doo nt'é ɳii da.

¹³ Nant'ánhíí binadaal'a'á gádaayihñii, Bigan hik'e bikee hdaakt'oogo godihñiyú ch'ídaanoht'e'; akú daach'ichag ła'íí kowoo hdaach'idiłk'ash doleeł.

¹⁴ Ɓáágo yiká ádaanniid ndi da'akwíyé habi'do'ñil.

15 Phárisees daanlíni hagot'éégo Jesus yakti'gee daabihiljizh doleełgo ndaagoshchijj.

16 Phárisees biké' anákahíí hik'e Hérod yil daagot'ini Jesus yich'í' odais'a', gádaabihniigo, Ilch'ígó'aahíí, da'aniigo ánniigo, la'íí Bik'ehgo'ihí'nań bich'í'zhinéégo goz'aaníí da'aniigo baa ilch'ígon'áahgo bidaagonlzi, nnee doo bėnıldzid dago yáńti': nnee doo la' itisgo síńtjı da.

17 Áı bigha nohwıl nagolńı', Dıı hagot'éégo baa natsıńkees? Ya' Caesar bich'í' tax nadaach'ıniıłgo begoz'aa née? Née dah née?

18 Áı nneehıı doo bik'ehyú ádaat'ee dago Jesus yıgósıgo gádaayılńıı, Nt'é bigha yashtı'ıı bee daasholjizhgo ádaashılđohńıı, nohwıı daanohshoq ádaadoł'ıni?

19 Zhaali tax bidená nahi'niıłkıı shaa noh'aahgo nesh'ıı. Áık'ehgo zhaali la', penny holzéhi, baa daiz'aa.

20 Hadın be'ilzaa, hadın bizhi' biká' dahgoz'aa? daayılńıı.

21 Caesar bıyéhi laa, daanıı. Jesus gádaabihńıı, Caesar bıyéehıı Caesar baa daanohńıı, áıdá' Bik'ehgo'ihí'nań bıyéehıı Bik'ehgo'ihí'nań baa daanohńıı.

22 Dıı daidezts'aqada' bıł díyadaagot'eego bits'á'yú dah hiskai.

23 Da'ái bijjı Sádducees daanlíni, nanezna' n'ıı doo naadıkáh da daanıhi, Jesus yaa hikaigo nayıdaadıłkid,

24 Gádaayılńıigo, Ilch'ígó'aahıı, Moses gánıı ni', La' nnee bichagháshé doo la' dago daztsaqayúgo, bik'isnhıı bi'aa n'ıı yil nnádo'neełgo, bik'isn n'ıı

chagháshé bá ágodolñiil.

²⁵ Ilk'isyú gots'idi nohwitahyú daagolíí ni': dantsé nnááhíí daztsaa, bichagháshé doo la' da, áik'ehgo bi'aa n'íí bik'isn yił naná'náá:

²⁶ Nakigeehíí ágánánádzaa, taagigeehíí áldó', da'áik'ehgo gots'idzhí' dawa nanezna'.

²⁷ Da'iké'yú isdzánhíí áldó' daztsaa.

²⁸ Áik'ehgo nanezna'dí' naach'idikáhgee díí gots'idihíí shá' hadíí bi'aa doleeł, dawa yił nadaaznaadá'?

²⁹ Jesus gádaabiñii, Da'oksih, Bik'ehgo'ihí'nañ biyati' bek'e'eshchiiníí la'íí Bik'ehgo'ihí'nañ bina-wodíí doo bídaagonołsı dahíí bigha.

³⁰ Naach'idikáhgee doo nnádaach'ikse' da, doo ndaagoch'ihiniilgo nnádaach'ikse' da, áidá' Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'á yaaká'yú daagolííhíí k'ehgo daagoch'iljíí.

³¹ Áidá' nanezna'íí naadiikáhíí, Bik'ehgo'ihí'nañ baa nohwich'ı' yałti'íí, ya' doo hwahá baa daahohshiih da née, gáníigo,

³² Shíí Abraham Bik'ehgo'ihí'nañ yokąąhíí nshłji, Isaac, Jacob áldó' Bik'ehgo'ihí'nañ yokąąhíí nshłji. Bik'ehgo'ihí'nañ doo nanezna'íí yokąąhíí nłji da, daahinaahíí zhá.

³³ Nnee íla'at'ééhíí díí daidezts'aągo, ilch'ígó'aahíibigha bił díyadaagot'ee.

³⁴ Jesus Sáducees daanlíni doo nt'é ndaado'nii dago áyíllaago Phárisees ya'ikodaanzıigo, íla'adzaa.

³⁵ Áí la' begoz'aaníí nłt'éégo yígółsini Jesus yich'ı' hadziigo nabíntaahgo nabídilkid,

³⁶ Ilch'ígó'aahíí, Bik'ehgo'ihí'nañ yegos'aaníí hadíí itisgo at'éé? niigo.

37 Jesus gábil̄nii, Bik'ehgo'ih̄i'nañ neBik'eh̄n nijíí dawa bee nił nzhq̄o le'. niyi'siziiníí dawa bee, la'íí ninatsekeesíí dawa bee nił nzhq̄o le'.

38 Áí Bik'ehgo'ih̄i'nañ yegos'aaníí dantséhi la'íí itisgohi at'éé.

39 Nakigeehíí ałdó' ágánánát'éé, Nit'ahd̄í' gólíníí nił nzhq̄o le', dani ídił njóq̄híí k'ehgo.

40 Bik'ehgo'ih̄i'nañ yegos'aaníí la'íí Bik'ehgo'ih̄i'nañ binkááyú nada'iziidi n'íí k'eda' eshchiiníí dawa díí nakihíí bits'á'dí'hi at'éé.

41 Phárisees daanlíni t'ah íla'at'éégee, Jesus nabídaadiłkid,

42 Gáníígo, Christ-híí hagot'éégo baa natsídaahkees? Hadín biye' nlīj? David biye' nlīj, daabil̄nii.

43 Jesus gánádi'n̄ii, Hagot'éégosh̄a' David Holy Spirit yábiyilti'go, SheBik'eh̄n, bil̄nii, gáníígo,

44 Bik'ehgo'ih̄i'nañ sheBik'eh̄n gáyil̄n̄iid, Shigan dihe'nazhinéégo sín̄daa, ni'ina' benik'eh silijigo nikel̄t'ááhyú niníil̄zh̄i'.

45 David, SheBik'eh̄n, bil̄niigo bozhíyúgo, hagot'éégosh̄a' biye' nlīj áidá'?

46 Jesus n̄nee doo la' bich'í' hanadzíih da l̄ék'e, áí bijj̄idí' godezt'i'go n̄nee daaste'go, doo hadín nabínánłkid da.

23

1 Jesus n̄nee íla'at'ééhíí hik'e bitsil̄ke'yu yich'í' hadzii,

2 Gáníígo, Begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi hik'e Phárisees daanlíni Moses n̄nee yá sizj̄i n'íí k'ehgo n̄nee yá nazj̄i:

3 Áí bigha da'ádaanohwiñiiyú ádaanoht'eego ádaaht'ii; ndi doo ádaat'iihí k'ehgo ádaaht'ii da: áí ádaañiiyú doo ádaat'ii da ndi ádaañii.

4 Áí nñeehí nñee biwosyú ndaazgo dázhó nyeego dahda'ogheelgo ádaayiks; áídá' da'ayáhá ndi doo ich'odaanii da.

5 Nñ'éégo ánádaat'iihí dawa nñee dá bo'ii hádaat'iihí bigha ánádaat'ii: Bik'ehgo'ihí'nañ biyati' la' bídaadest'qohí nteelgo ádaile', bíí bidá'yú aldó' nteelgo na'izlaago ádaayiks.

6 Da'idaagee nñee ízigo ádaat'eehí dahnádinbìhyú itah dahnaháztaago zhá bíl daanzhoo, lá'íí Jews ha'ánátséh nagozníl yune' nñee yánazíni dahnádinbìhyú itah dahnaháztaago aldó' bíl daanzhoo,

7 Na'hinih nadaagoz'aayú bich'í' ádaach'iniigo, lá'íí, Iich'ígó'aahíí, Iich'ígó'aahíí, daabilniigo zhá bíl daanzhoo,

8 Áídá' nohwihí doo hadín, Iich'ígó'aahíí, nohwihí da le': dała'á nohwil ch'ígó'aahíí nlii, Christ zhá; lá'íí nohwihí daanohwigha ilk'isyú daanohlii.

9 Ni'godzán biká' nñee doo la', ShiTaa, bíldohnii da le': dała'á, yaaká'yú dahsdaahn zhá, nohwitaa at'éé.

10 Doo hadín, ShiNant'a', nohwihí da le': dała'á nohwitaa' a' nlii, Christ zhá.

11 Hadín nohwitahyú ízigo at'ééhí, nohwá na'iziid le'.

12 Hadín itisgo idéstiiníí idaagoch'olba'go ádolniik; áídá' hadín idaagoch'olba'íí itisgo at'éégo ádolniik.

13 Begoz'aaní ye'ik'eda'ik'íhi hik'e Phárisees daanohíni, daanohshoo ádaadol'ini, nohwá góyéé

dolee! Yaaká'yú dahsdaahn bilakt'áhgee goz'áni nnee bits'á' daanáda'dohť: nohwíi doo itah daahleeh dadá', nnee itah daaleeh dolee! n'íi t'ąązhí' ádaanołsı.

¹⁴ Begoz'aaníi ye'ik'eda'ikchíhi hik'e Phárisees daanołńini, daanołshoqo ádaadoł'ini, nohwá góyéé dolee! Isdzáné itsaa daanlíni bigowa bits'á' nádaahohńiı, ła'íi daazhógo ádaadołńiigo nzaad gont'i'go da'ohkaąh: ái bigha nohwíi itisgo nohwiniigonł'éeego nohwá ndaagodot'aal.

¹⁵ Begoz'aaníi ye'ik'eda'ikchíhi hik'e Phárisees daanołńini, daanołshoqo ádaadoł'ini, nohwá góyéé dolee! Tú biká' ła'íi ni' biká' dahot'éhé nadaanohtaah, dała'á ndi nohwíhiigháhíi bigha; nohwíhiyaayúgo nakidn nohwitisyú lenágołchoqodgo ch'iidn biko' diltł' yuyaa bágoz'ąą.

¹⁶ Nohwińáá ádaagodłh ndi ła' bádłh nadaahkai-híi, nohwá góyéé dolee! Dahadíń da'ch'okaąh goz'aaníi biláhyú bitł'a dahnádilńiıhdá', ái doo nt'é da, daadołńiı; ndi hadíń óodo da'ch'okaąh goz'ąą yune'hi biláhyú bitł'a dahnádidilńiıhíi, án zhá da'áníiyú át'éé le', daadołńiı!

¹⁷ Nohwíi doo daagonohsąą da, nohwíńáá ádaagodini: hadíi itisgo at'éé, óodohíi née, née da'ch'okaąh goz'aaníi bits'á'di' óodo dilzłhgo alzaahíi née?

¹⁸ Ła'íi, Dahadíń be'okaąhíi biká' dahnási'ńiki goz'aaníi biláhyú bitł'a dahnádilńiıhdá', ái doo nt'é da, daadołńiı; ndi hadíń Bik'ehgo'ihí'ńań baa hi'ńiıkíi ái yiká' dahsiné'íi biláhyú bitł'a dahnádidilńiıhíi, án zhá da'áníiyú át'éé le', daadołńiı.

¹⁹ Nohwíi doo daagonohsąą da, nohwíńáá

ádaagodini: hadíí itisgo at'ée, Bik'ehgo'ihí'nañ baa hi'né'ihíí nées, nées yiká' dahsiné'íí Bik'ehgo'ihí'nañ baa hi'né'ihíí dilzihgo áile'ihíí nées?

20 Áík'ehgo dahadín Bik'ehgo'ihí'nañ baa hi'né'i yiká' dahsiné'i biláhyú bitł'a dahnádidilñiihíí, áí hik'e biká' dah sihi'ñiikíí dawa áldó' biláhyú bitł'a dahnádidilñiih.

21 Ła'íí dahadín da'ch'okąąh goz'aaníí biláhyú bitł'a dahnádidilñiihíí, áí hik'e ákóne' golííńíí áldó' biláhyú bitł'a dahnádidilñiih.

22 Ła'íí dahadín yaaká'yú biláhyú bitł'a dahnádidilñiihíí, Bik'ehgo'ihí'nañ dahsdaagee goz'aaníí hik'e áígee dah sdaahíí áldó' biláhyú bitł'a dahnádidilñiih.

23 Begoz'aaníí ye'ik'eda'ikchíhi hik'e Phárisees daanohlíni, daanohshoq ádaadoł'ini, nohwá góyéé dolee! Tł'oh mint, áńise, hik'e cúmmin daaholzéhi dá goneznanyú ilk'é'ńilgo, dała'á Bik'ehgo'ihí'nañ baa nádaahné', áídá' Bik'ehgo'ihí'nañ yegos'aaníí itisgo at'ééhíí doo bee ádaanoht'ee da, dávik'ehyú ánách'ot'ijłíí, koł goch'oba'íí, ła'íí ko'odłą' golííńíí: díí bee ádaanoht'ee le'at'éhi, ła'ihíí doo baa daayołnah dago.

24 Nohwińáá ádaagodih ndi ła' bádih nadaahkai-híí, dọ' áłts'íséhi bitádaadołkaaldá' hłł bighán ha'i'áhi odaahomeeh.

25 Begoz'aaníí ye'ik'eda'ikchíhi hik'e Phárisees daanohlíni, daanohshoq ádaadoł'ini, nohwá góyéé dolee! Idee hik'e its'aa biká'yú zhá tádaahgisdá', aadaach'ihí'ñiikíí ła'íí doo ádaagoch'idzaa dahíí zhá biyi' yuńe' begoz'ąą.

26 Phárisee ńlíni, nińáá ágodini, idee hik'e its'aahíí biyi' yuńe' ntsé tángis, áík'ehgo biká'dí' áldó' nł'ée

doleel.

²⁷ Begoz'aanii ye'ik'eda'ikchihi hik'e Phárisees daanohíni, daanohshoq ádaado'íni, nohwá góyéé doleel! Nnee le'shijeedíi biká'gee alzaahíi lgaigo ánálzaahíi k'ehgo ádaanoht'ee, áidá' áí biyi' yune'híi nnee daztsáni bits'in zhá sinil, ncho'íi zhá dawa begoz'aq.

²⁸ Nohwíi aldó' nohwiká'dí'go zhá nnee bináái nht'éégo ádaanoht'ee, áidá' nohwiyi' yune' nzhoo ách'idil'iiníi hik'e ncho'híi bee hagolk'il.

²⁹ Begoz'aanii ye'ik'eda'ikchihi hik'e Phárisees daanohíni, daanohshoq ádaado'íni, nohwá góyéé doleel! Bik'ehgo'ihinaán binkááyú nada'iziidi n'íi le'shijéedíi biká'gee dant'éhéta bee binádaach'ilnihi ádaagohé', la'íi nnee dávik'ehyú ádaat'ee n'íi le'shijeedíi biká'gee alzaahíi dénzhónégo ánádaahdle'híi bigha,

³⁰ Gádaadohniigo, Nohwitaa n'íi t'ah daahinaadá daagondlijyúgo, Bik'ehgo'ihinaán binkááyú nada'iziidi n'íi naatseedgee doo itah daandlij da doleel ni'.

³¹ Ádaadohniigo, Bik'ehgo'ihinaán binkááyú nada'iziidi ndaistseed n'íi bichagháshé daanohliigo dánohwíi ádaa nadaagolni'.

³² Nohwitaa n'íi ncho'go ádaat'ii n'íi aqłzhi' beda'ohé'.

³³ T'iiish k'ehgo daanohíni, ch'osh bik'asda' golíni k'ehgo hałinoł'iihi, ch'iidn biko' diltki' yuyaa nohwá goz'aanii hagot'éégoshá' bitis hahkáh?

³⁴ Áí bigha Bik'ehgo'ihinaán binkááyú nada'iziidi, nnee daagoyáni, hik'e begoz'aanii ye'ik'eda'ikchihi nohwich'i' daade'a': áí la'

nadaatseed doleeł, ła'íi tsj'ılna'áhi bídaahokak doleeł; ła'ihíi ıla'ánádaaht'ııgee habída'oltsaas doleeł, ła'íi daabi'odla'híi bigha yóiyahgo biní'da'dohıh doleeł, kış goznıldı' ıahyúgo kış goznılzhı':

³⁵ Ái bigha ni'goszán biká' nnee dávik'ehyú ádaat'eehıi nadaatseedıi dawa bidıl nohwik'izhı' didot'aal, dávik'ehyú át'éhi, Abel holzéhi, zesdjıdı' Barakías biye', Zakarías holzéhi, zesdjızhı', Zakaríasıi kış biyi' da'ch'okaaıhıi hik'e be'okaaıhıi biká' dahnası'nıhıi goz'aanıi bigizhgee daazesohıı n'ıi.

³⁶ Da'aniigo gánohwıdışnıi, Dıi dawa dıi daahınołt'ııhıi bik'izhı' didot'aal.

³⁷ Jerúsalem, Jerúsalem nıłni, Bik'ehgo'ihı'nań binkáayú nada'iziidi natsıntseedıi, ła'ıi nich'ı' daahıl'aadıi tsée bee nbida'tsıntne'ıi, tazhik'áne bi'aadıi bit'ats'in bit'áah yune' bizhaazhé onáyınıhıi k'ehgo nichagháshé doo alch'ıdn kınáhıshnııł hasht'ıı ndi doo hádaaht'ıı da ni'!

³⁸ Nıkışıi yó'agodot'aq.

³⁹ Gádaanoıhwıdışnıi, Bik'ehgo'ihı'nań bizhi' yee higaalıi ba'ihégosini at'éé, daadoıhııhıi bıjıı zhá nadaashołtséh.

24

¹ Jesus da'ch'okaaıh goz'aadı' ch'ınyáádá', bit-sıłke'yu baa hikai, gádaabıııigo, Dıi da'ch'okaaıh goz'aagee kış nagoznılıi nıń'ıı.

² Jesus gádaabıııı, Dıi dawa daah'ıı née? Da'aniigo gánohwıdışnıi, dıi tsée ıłká' dahnagoznılıi doo ła' ıłká' dahnast'áá da doleeł, dawa nanehııkaad doleeł.

3 Áídí' Jesus dził Olives holzéhi biká'yú dahsdaago bitsilke'yu dasahndiyú baa hikaigo gádaabik̄nii, Nohwił nagol̄ní' da'os'ah ágonéhi? Nádnáhíí hik'e nnágodáhi biłgo hant'é bee bigózi doleel?

4 Jesus gánádaabik̄di'nii, Ídaa daagonohdzaa, n̄nee la' ch'a'onoholt'e' hela'.

5 N̄nee l̄áago shizhi' yee daahikáh doleel, Shíí Christ nsh̄ij, daaniigo; áí n̄nee l̄áago ch'a'odaayilkaad doleel.

6 Nagonlkaadíí ba'ikodaanohsj, la'íí nagonlkaadíí baa ch'inii daadohts'ag doleel: áídá' doo nohwijíí natsídaahiltq' da le': díí dawa begolne'hi at'éé, ndihíí t'ah doo hwahá nnágodáh da.

7 N̄nee iltah at'éégo hadaazt'i'íí ilch'í' nanágonlkaad doleel, la'íí n̄nee dał'a'á binant'a' daagolínihíí aldó' ilch'í' nanágonlkaad doleel: da'adzaayú shıná' góyééhíí benagowaa doo, nadaagont'ogíí iltah at'ééhíí benadaagowaa doleel, la'íí ni' nagohi'naa doleel.

8 Áí koniidaagont'ééhíí begodigháh doleel.

9 Áígee nohwiní'daach'idil̄ni'go odaanohwiniyood doleel la'íí nadaanohwitseed doleel: la'íí shizhi' daanohwich'ozhííhíí bigha n̄nee iltah at'éégo hadaazt'i'íí dawa bił daanohchq' doleel.

10 Áígee n̄nee l̄áago t'ąazhi' ánáda'ne' doo, laa nadaagol̄ni' doo, la'íí ilk'edaadi'niih doo.

11 Bik'ehgo'ihinań binkáayú nada'iziidi ádaadil'ini hahikáh doleel, áik'ehgo n̄nee l̄áago ch'a'odaayilkaad doleel.

12 Doo bik'ehyú ágot'ee dahíí dázho l̄áago begoz'ąahíí bigha n̄nee l̄áago bil'ijóoníí édiłgo

nádaanihik'as doleeł.

13 Áídá' dahadín dąngont'i'zhı' dahildóhı́ hasdábi'dolteeł.

14 Yaaká'yú dahsdaahn bilakt'áhgee begoz'aaní nht'éégo baa na'goni'ı́ı́ ni' dągoz'aą nt'éégo be'ánągoldoh doleeł, nnee iltah at'éégo hadaazt'i'ı́ı́ dawa yidiits'ı́h doleełhı́ bighą; áı bikedı'go nnągodáh doleeł.

15 Áık'ehgo gołchọgho o'nı'ihı́ Bik'ehgo'ihı'nań binkááyú na'iziidi, Daniel holzéhi, yaa yakti' n'ı́ı́, godiyı́gho goz'aągee sizııgo daah'ı́ı́da', (dahadın áı yózhı́hı́ bıł ı́gózı le',)

16 Hadı́ı́ Judéa golzeeyú daagolı́nı́ı́, dzıl naz'aaní yich'ı́' okeeh doo:

17 Dahadın kı́h biká'yú dahsdaahı́ nt'éhéta náidiin'ego gódah ch'ınádáh hela':

18 Ła'ı́ı́ dahadın k'edolzaahı́ yiyi' na'iziidı́ı́ t'aązhı́' bidyágé yaa nánódáh hela'.

19 Áıgee goldohı́ daaltsaanı́ı́ ła'ı́ı́ isdzáné mé' daabilbe'ı́ı́ bá góyéé doleeł!

20 Haihı́ı́ biyi' ła'ı́ı́ godilzinı́ı́ bijı́ı́ ágónéh hela', daadohı́ı́go da'ohkąąh.

21 Áıgee dantsé godeyaadı' godezt'i'go dı́ı́ jı́ı́zhı́' goyéégo nagowaahı́ı́ áı ga'at'éhi doo hwahá be'ágone' da, áı doo be'ágánągo'néh át'éé da.

22 Áıgee goldohı́ı́ doo dé'igodégo ánálzaa dayúgo, nnee doo ła' hasdáwáh át'éé da: áídá' nnee bitahasdlaahı́ı́ bighą áıgee goldohı́ı́ dé'igodégo ánádolnı́ı́ı́.

23 Áıgee nnee łá', Daadeh'ı́ı́, Christ kú naghaa, dagohı́ı́, nlahyú naghaa, nohwılı́ı́ı́yúgo, doo daahohdląą da.

24 Christ ádaadil'ı́nı́ı́, łá'ı́ı́ Bik'ehgo'ihı'nań

binkááyú nada'iziidi ádaadil'iiníí hahikáh doleeł, áí godiyihgo be'ígóziníí ch'í'nah ádaile' la'íí ízisgo ánda'ol'ííh doleeł; yídaanel'áayúgo áí bee nnee bitahasdlaahíí ndi ch'a'odailkaad doleeł.

25 Ídaayesółts'aą, ilk'idá' dabíntsé baa nohwil nagosisni'.

26 Christ da'igolíyyú naghaa, daanohwilch'iniiyúgo; ákú dohkáh hela': nagont'í' goz'aą yune' sidaa, daanohwilch'iniiyúgo; áí doo daahohdlaą da.

27 Ya'ái hanadáhdí' ya'ái onadázhí' hada'didla'íí k'ehgo shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nádishdaał.

28 Dahayú its'í siné'yú ch'ishoogi íła'at'éé doleeł.

29 Goyéégo nagoyaahíí bikédí'go ya'ái dilhil doleeł, t'égoná'áíhíí doo bee got'íí da doleeł, ts'iksóqsé yáadí' nanihidéh doleeł, la'íí yáázhi'go inawodíí nagohi'naa doo:

30 Áígee shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, yaaká'yú beshígóziníí ch'í'nah hileeh; áík'ehgo ní'godzáń biká' nnee íłtah at'éégo hadaazt'i'íí doo bil daagozhóq dago daachag doleeł, shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, yaak'os biyi'dí' shinawodíí bee la'íí dázhq shits'á'idindláadgo náshdaałgo daashidołtseeł.

31 Áídí' shinadaal'a'á yaaká'dí' ohish'aa doleeł, bésh dilwoshé ádaaniigo bitahelááhíí díídí', ní'godzáń nel'aadı' yáá nel'aązhi' íła'ádaile'.

32 Ch'il fig holzéhi bits'á'dí' nohwil ch'ígót'aah; bits'ádaaz'aahíí dit'óde daaleehdí' bit'aą daagoleehyúgo, k'ad shíí nágodleehgo bídaagonołsı.

33 Da'áík'ehgo áí be'ádaagone'íí goldohgo daah'íídá', k'ad náshdaałzhi' alhánégo godziihgo bídaagonołsı doleeł.

34 Da'aniiigo gádaanohwĩdishnii, Díí daakinolt'ííhí doo nohwee ch'ígonáh da, díí ádaanohwĩdéníidíí dawa begolzaago zhá.

35 Yáá hik'e ní'gosdzán bílgo bech'ígonáh doleel, áídá' shiyatí'íí doo bech'ígowáh da doleel.

36 Hadíí bijjì shìhíí, dagohíí da'kwíí bik'ehenkéézo shìhíí ágone'íí nnee doo ła' yígółsì da, Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'yú daagolíníí ndí doo yídaagołsì da, shiTaa zhá yígółsì.

37 Noe t'ah golíídá' ágot'ee n'íí k'ehgo shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nánshdáhíí bijjì áldó' ágágot'ee doleel.

38 Tú'idezjoolíí dabíntségo ágot'ee lék'ehíí k'ehgo ágot'ee doleel, da'ch'iyaa ní', da'ch'idlaa ní', nnádaach'íkse' ní', ła'íí łaa daagoch'ihiniilgo nnádaaze' ní', Noe tsina'eehíí yiyi' oyaahíí bijjìzhí',

39 Tú'idezjoolíí doo yídaagołsì'égo tú idezjoolgo dawa bíł ogo'éel; shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nánshdáhgo áldó' ágágot'ee doleel.

40 Áí bijjì nnee naki k'edolzaayú na'aashyúgo, dała'á nádilteehdá' ła'íí da'akú sizjì doo.

41 Isdzáné naki da'ik'aayúgo, dała'á nádilteehdá' ła'íí da'akú sidaa doo.

42 Áí bigha biká nádaadeht'íih; da'kwíí bik'ehenkéézo shíí, nohweBik'ehrhíí, nánshdáhíí doo bídaagonołsì da.

43 Díí bídaagonołsì, nnee bigowa golíníí da'os'ah in'íihíí hígháhgo yígółsìyúgo, yiká déz'jì doleel ní', áík'ehgo bigowa doo ch'ínódzjís át'éé da.

44 Nohwíí áldó' dahkodá' íłch'í'daanoht'ee: shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, dahagee nánshdáh, doo ndaashohíí dagee.

45 Áídá' hadín na'iziidi begondliihí góyáni, binant'a' bigowaḥí yebik'ehgo nbiktí n'í, dahagee idán nana'níhgee idán nayinih.

46 Na'iziidí binant'a' ábiḥiiyú át'íigo, binant'a' nadzááyúgo, án biyaa gozhóó doleeł.

47 Da'aniigo gádaanohwiłdishni, Nant'an nt'é bíyééhí dawa yebik'ehgo na'iziidí nbiktéeh doo.

48 Áídá' áí na'iziidi nchó'ihí, Shinant'a' doo hwah nadáh da, ídiłdi'niyúgo;

49 Isdzáné hik'e nnee ła' nada'iziidí nadainłkaad nkegonyaago bił nāgodizyisí biłgo da'iyąą hik'e da'idłąyúgo;

50 Áí na'iziidi binant'a' doo yiká déz'į dagee, doo nyóhí dagee nadáhgo,

51 Nbiłgeesh, áídí hadíi daanzhóó ádaagodil'inihí bich'į'zhińéégo nilteeh: áígee daach'ichag ła'íi kowoo łıdaach'idilł'ash doo.

25

1 Yaaká'yú dahsdaahn bilaktł'áhgee begoz'aaní díi k'ehgo at'éé: ch'ekí gonenan kó' nałbaakíi dahdaayo'aalgo nnee nińéhíi bich'į'yú deskai.

2 Ashdla'ihíi daagoyąą, áídá' ashdla'ihíi doo daagoyąą da.

3 Doo daagoyąą dahíi kó' nałbaakíi dahdaayo'aal ndi túkó'íi ik'e'an doo ła' dahdaidnziid da.

4 Áídá' daagoyááníi túkó'íi tús biyi' siziidgo ik'e'an dahdaidn'ąą lėk'e, kó' nałbaakíi biłgo.

5 Nnee nińéhíi t'ah doo hwahá hígháh dadá', ch'ekíi bił daanzįgo da'ilhaazh.

6 Tł'é'is'ahyú ła' nádidilghaazh gáníigo, Daadeh'íi, nnee nińéhíi kodí' higaak; bich'į' dohkáh.

7 Áík'ehgo ch'ekííhíí nádiikaigo bikq' nałbaańí ilch'į'daizlaa.

8 Áídá' doo daagoyáą dahíí daagoyáání gádaayilńii, Túkq'íłá' nohwaa daanohsiid; nohwikq' nohwits'ą' daanestsiz.

9 Daagoyáání gádaabilńii, Dah; ágádaasiidzaayúgo, doo hwoi da hileeh: áídá' hayú nahinńiih goz'ąayú dohkáhgo ła' nadaahońiih.

10 Nada'ilńiihyú okaidá' nńee niinéhíí ńyáá; áík'ehgo ilk'idá' nł'éégo ádaadeszaago naháztaaní ni'i'ńeh yune' okai: áídí' da'det'ąą.

11 Bikédí'go ła' ch'ekíí n'íí nákaigo gádaanńii, Nohwinant'a', Nohwinant'a', nohwá ch'í'íntįih.

12 Áídá' nńee niinéhíí gádaabilńii, Da'anńigo gánohwıldishńii, Doo nohwídaagonsį da.

13 Áík'ehgo biká ńdaadeht'įih; hadíí bijį shįhíí, da'kwíí bik'ehenkééz shįhíí shíí, nńee k'ehgo Niyááhíí, nánsdháhíí doo bídaagonolsį da.

14 Yaaká'yú dahsdaahn bilakt'áhgee begoz'aaní díí k'ehgo at'éé: nńee ńzaadyú deyaago bánada'iziidíí yushdé' nnohkáh yilńiiigo, bíyééhíí yinádaadéz'įigo yaidin'ąą lək'e.

15 Ła' bestso talent holzėhi ashdla'i yaidin'ąą, ła'íí naki yaidin'ąą, ła'íí dała'á yaidin'ąą; dawa daantįígee dá yídaanel'ąągee yaidin'ąągo; áídí' nant'ánhíí dagoshch'į' dahnyaa.

16 Nńee talents ashdla'i baadet'aaní hant'é nayihesńiihíí baa nanáhazńiiigo ashdla'i bá ígoya.

17 Ła'íí talents naki baadet'aaní aldó' naki bá ígoya.

18 Áídá' talent dała'á baadet'aaní leyi' ogogeed yuyaa binant'a' bibestsohíí náyides'įđ.

19 Áídí' nzaad godeyaago binant'a'íí nádzáágo yil daayoŋtag.

20 Áík'ehgo talents ashdla'i baadet'aaníí talents ashdla'i bá'ígoyahíí áldó' ákú yinné' gáníigo, Shinant'a', talents ashdla'i shá n̄nil n'íí talents ashdla'i shá ígoya.

21 Binant'a' gábiḡnii, Negondliigo shána'izíídi, n̄t'éégo ándzaa laḡ: da'ayáháhi ndi n̄t'éégo shá ánlaahíí bigḡ láni benik'ehgo ánishle': shíí ninant'a' baa shil gozhóóníí ni áldó' baa nil gozhóḡ le'.

22 Talents naki baadet'aaníí áldó' kú n̄yáá gáníigo, Shinant'a', talents naki shá n̄laa n'íí talents naki shá ígoya.

23 Binant'a' gábiḡnii, Negondliigo shána'izíídi, n̄t'éégo ándzaa laḡ: da'ayáháhi ndi n̄t'éégo shá ánlaahíí bigḡ láni benik'ehgo ánishle': shíí ninant'a' baa shil gozhóóníí ni áldó' baa nil gozhóḡ le'.

24 Áídí' talent daḡá baadet'aaníí kú n̄yáá gáníigo, Shinant'a', n̄nee doo bee gónedzaḡ dahi n̄liigo nígonsi, doo k'edínlaa dayú ná'igéesh, doo ishínch'ii dayú lená'íla:

25 Nésdzidgo, nitalent-híí leyí' yuyaa nádé'í ni'; koh, n̄yíéé naa nániné'.

26 Binant'a' gábiḡnii, Nchḡ'go shána'izíídi, bil goyé'i n̄lii, doo k'e'diláá dayú ná'ishgeesh, doo ishínch'ii dayú lená'ishlá bigonksi:

27 Áí bigḡ bestso iḡkáh ch'ídaihiḡiḡkí shizhaali banné' le'at'éhi, áík'ehgo nánsdzaago bínágodáhíí bil shaa nánné' doleeḡ ni'.

28 Áík'ehgo talent-híí bits'á' nádo'né'go n̄nee go-

nenan talents bíyééhíí baa no'né'.

29 Dahadín dant'éhéta bíyéé gólííníí bitisgo baa nádo'né', áík'ehgo lǎ́ǎ́go bíyéé doleek: áídá' dahadín bíyéé da'ayáháhi, bíyéé gólíí n'íí ndi bits'ǎ́' nádido'né'hi at'éé.

30 Na'iziidi doo bik'ehyú at'éé dahíí chagołheelzhi' ch'ídaanoł'e': ákú daach'ichag lǎ́íí kowoo lǎ́daach'idilk'ash doo.

31 Shíí, n̄ee k'ehgo Niyááhíí, shits'ǎ́'idindláádíí bee dahnádisdzaago yaaká'dí'go nadaal'a'á dilzini bíł nánshkáh, biká'dahsdáhá biká'dí' shits'ǎ́'idindládi biká' dahsidáágo nansht'aa doo:

32 Shinadzahgee n̄ee iltah at'éégo hadaazt'i'íí dawa ǎ́a'álné'ehgo ilt's'ǎ́' hishñiil, dibelíí nanyoodi bidibelíí hik'e gantl'ízi bits'ǎ́'yihñiilhíí k'ehgo.

33 Dibelíí shigan dihe'nazhñéégo nnihishñiil, áídá' gantl'ízi she'eshganzhñéégo.

34 Áídí' shíí, Ízisgo Nansht'aahíí, shigan dihe'nazhñéégohíí gádaaldishñii, Yushdé', shiTaa gozhóóníí nohwá ádaizlaahíí, ni'godzán nniit'ǎ́dá' bee nadaanoht'aa doleelgo nohwá ǎ́ch'ǎ́'golzaahíí bee nadaanoht'aa le':

35 Shiná' nshlǎ́igo shá da'desoné' ni': dibá' nshlǎ́igo tú shaa daasoziid ni': doo kígonsǎ́ dayú hishaalgo nádaashidołtǎ́ ni':

36 Shidiyágé áđihgo diyágé shá ádaagosolaa ni': dinshñiihgo shaa nanádaanohtaah ni': ha'ásítǎ́igo shaa nahkáh ni'.

37 Áík'ehgo dávik'ehyú ádaat'eehíí gádaashñiil, NohweBik'ehń, dadá' shiná' nłǎ́igo daaniit'ǎ́igo ná da'de'né' lán? Lǎ́íí dibá' nłǎ́igo tú nadaasiidziid lán?

38 Dadá' doo kígonksí dayú hínáálgó nádaanideltjǐ lán? Ła'íi nidiyágé áđjǐngo naa daasii'ni lán?

39 Ła'íi dadá' dinníiǐngo dagohíi ha'ásíntjǐigo daaniit'jǐigo naa nkai lán?

40 Shíi, Ízisgo Nansht'aahíi, bich'ǐ' hasdziihgo gádaaldishñiih, Da'anii gánohwiłdishñii, Shik'isyú doo ízisgo at'éé dahi ndi ágádaasolaayúgo, shíi áldó' ágádaashisolaahi at'éé.

41 Áidí' she'eshganzhñééhíi áldó' díi k'ehgo bich'ǐ' hasdziih, Nohwíi, da'ílii daahleehgo nohwá ndaagost'aqahíi shits'á'zhǐ' daadohkáh, kǒ' dahazhǐ' diltǐ' yune', ch'iidn nant'an hik'e binadaal'a'á bilgo bá ilch'ǐ'golzaayú.

42 Shiná' nshǐjǐigo doo shá da'desoné' da ni': dibá' nshǐjǐigo tú doo shaa daasoziid da ni':

43 Doo kígonsǐ dayú hishaalgo doo nádaashidołtjǐ da ni': shidiyágé áđjǐngo diyágé doo shá ádaagosolaa da ni': dinshñiihgo Ła'íi ha'ásíntjǐigo doo shaa noyaa da ni'.

44 Áik'ehgo gádaashihñiih, NohwiNant'a', dadá' shiná' nǐjǐigo, dagohíi dibá' nǐjǐigo, dagohíi doo kígonksí dayú hínáálgó, dagohíi nidiyágé áđjǐngo, dagohíi dinníiǐngo, dagohíi ha'ásíntjǐigo daaniit'jǐigo doo nich'odaasii'ni' da lán?

45 Áik'ehgo gádaaldishñiih, Da'anii gánohwiłdishñii, Díi doo ízisgo at'éé dahi ndi doo ágádaasolaa dayúgo, shíi áldó' doo ágádaashisolaahi at'éé da.

46 Díihíi dahazhǐ' biniigodilne' doleeł, áidá' dávik'ehyú ádaat'eehíi dahazhǐ' daahinaa doleeł, yaaká'yú.

26

1 Áík'ehgo Jesus díí ąął yaa nagosni'dá' bit-silke'yu gádaayihni,

2 Nakiskaą hik'e bitis-hagowáh n'íi bee bíná' godiníhgo da'idaą doleehíi bídaagonołsı, áígee shíi, nnee k'ehgo Niyááhíi, shik'edaannihíi bilák'e shi'dolteelgo tsı'ihna'áhi bíshi'dilkał.

3 Áídı' okaąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíi, begoz'aaníi ye'ik'eda'ikchíhi, ła'íi nnee yánazini okaąh yebik'ehi da'itiséyú sitini, Cáiaphas holzéhi, bigowaąee ıla'adzaago,

4 Hagot'éego dánant'ı'eego Jesus daayıltsoodgo daayizihheego yee ndaagoshchii.

5 Áídá', Doo da'idaąhíi bijii daahiltsood da, daanii, ágádaasiidzaayúgo nnee dánko bádaagochiihgo godnch'aad doleeki at'éehíi bigha, daanii.

6 Béthanyú Simon, lóod doo inádih dahi, léprosy holzéhi, yaa naghaa n'íi bigowa yune' Jesus sidaadá',

7 Iyaągo sidaago isdzán ła' ch'il bik'ah lán ílını tús alabáster be'alzaahi besi'áni ha'áyı'ąągo Jesus baa nyáá, ái ik'ahíi Jesus bitsits'in yıká' yaa yiziid.

8 Jesus bitsilke'yu díi daayıltsaągo doo bil dábik'eh dago gádaanii, Nt'é bigha ik'ahíi da'ílii yishchii?

9 Ái ik'ahíi łąągo íliigo nahiniihgo, zhaalihíi tédaat'iyehíi baa hi'né' le'at'éhi.

10 Ádaaniihíi Jesus yigołsıidgo gábihni, Nt'é bigha isdzánhíi nadaanołt'og? Nt'éego áshíiıaa.

11 Tédaat'iyehíi dabik'ehn nohwitahyú nadaakai; áídá' shihíi doo dahazhi' nohwitahyú

nashaa da doleeł.

¹² Doo hwahá leeh shi'dilteeh dadá' ik'ahíí shits'í yiká' yaa yiziid.

¹³ Da'anii gánohwĩdishñii, Ni'gosdzán dágóz'ąą nt'éégo dahayú yati' baa gozhóni baa na'goni'gee, díí isdzán adzaahíí baa na'goni' doleeł, bee bíná'godinĩhgo.

¹⁴ Áídí' Judas Iscáriot, nakits'adahíí itah nlíni, okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi yaa nyáágo,

¹⁵ Jesus hayúhíí nohwĩł ch'ínsh'aahdá', hant'é shaa daanohné'? daayihñii. Zhaali ligaií tádin naa do'né', daabihñii.

¹⁶ Áídí' godezt'i'go hagog'éégo ch'iidish'aal nziigo yiká hėsdaa nkegonyaa.

¹⁷ Bán benilzookíí da'adíhgo bán alzaahi daadaaníí dantséhíí bijji Jesus bitsilke'yu baa hikaigo gádaabihñii, Bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godinĩhgo da'idaaníí hayú ná ilch'į'daagohiidle'?

¹⁸ Jesus gádaabihñii, Kih goznilyú dohkáh, áígee nñee la' gádaabihdohñiih, Ilch'ígó'aahíí gáníí, Ilk'idá' shaa gonyáá; nigową yune' bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godinĩhgo shitsilke'yu bił da'ishąą doleeł.

¹⁹ Áík'ehgo Jesus ádaabihñii n'íí k'ehgo bitsilke'yu ádáát'iid; áígee bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godinĩhgo da'idaaníí ilch'į'daizlaa.

²⁰ Áídí' o'i'ąáyú nakits'adahíí da'iyąągo yił dahdinezbih.

²¹ Da'iyąągo Jesus gáníí, Da'aniigo gánohwĩdishñii, nohwíí la' ch'ishinoh'aah doleeł at'éé.

22 Áík'ehgo dázhó doo bił daagozhóó dago dała'á daantíigo, SheBik'ehń, ya' shíí née? daanii nkegonyaa.

23 Áík'ehgo gáníí, Dahadín its'aa biyi'zhí' dała' bił éédisht'áhi, án ch'íshí'aah doleeł.

24 Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, dá shaa k'e'eshchiiníí shee godolniik: áídá' nnee ch'íshí'aahíí bá góyéé doleeł! Ái nneehíí doo bi'deshchijí dayúgo nł'éé doleeł ni'.

25 Áídí' Judas, ch'íbí'aah doleełíí, Jesus gáyihńii, Ilch'ígó'aahíí, ya' shíí née? Jesus gábihńii, Da'áígee ánniid.

26 Da'iyáągo Jesus bán náidn'ąągo ya'ihénzigo oskaądá' ilk'ídaizné'go bitsiłke'yu yitaizńiih, Nkóh daohsą; díí shits'í át'éé, niigo.

27 Áídí' idee beda'iskaaníí náidnkąą, áí ya'ihénzigo oskaądá' iltah daidezkąą, Daanohwigha daohdłąą, yihńiiigo;

28 Díínko shidił k'ehgo at'éé, shidił bee áníidégo łángont'aahi at'éé, nnee łąągo bá idijoołíí, binchó'híí bighą baa nádaagodet'aahgo.

29 Gádaanohwiłdishńii, Kodí' godezt'i'go dahts'aa bitoohíí doo naanáshdląą da, dahadíí bijjii shiTaa bilałt'áhgee goz'ąayú áníidéhi nohwił naadaadishdljłgo zhá.

30 Áídí' sį łá' hadaidez'ąądá', dził Olives holzéhi si'ąayú okai.

31 Áígee Jesus gádaabihńii, Tł'é'go áshi'dilne'híí bighą daanohwigha t'ąązhí' ádaahne': díí baa k'e'eshchijihíí k'ehgo, Dibehjii Nanyoodíí biní'dishńih, áík'ehgo dibehjiihíí da'adzaayú nkenelt'ee doleeł.

32 Áídá' dasiitsaádí' naadisdaago Gálileeyú nohwádih disháh doleel.

33 Peter gábilñii, Nñee dawa nits'á' t'aažhí' ánádaasdaa ndi, shíi doo ágáoshñe' at'éé da.

34 Jesus gánábildo'ñiid, Da'aniigo gánikdishñii, T'é'go tazhik'áné doo hwahá áñiih dadá' taadn, Án doo bígonsi da, shikdinníi.

35 Áídá' Peter gábilñii, Dała' nił dastsaah ndi, Án doo bígonsi da, doo niłdoshñiih at'éé da. Ła'ihíi bitsilke'yu dawa da'áik'ehgo ádaanñiid.

36 Áídí' Gethsémane golzéhi goz'aaýú Jesus bitsilke'yu yił hikaidá' Jesus gádaabilñii, Dádzaa nahísóotaą, nláhyú déyáá, oshkaąhyú.

37 Peter la'ii Zébedee biye'ke naki Jesus yił okai, áídí' dážhó doo bił gozhóó dago bijii nñiih nkegonyaa.

38 Áik'ehgo gádaabilñii, Shiyi'siziiníi dážhó doo bił gozhóó da, dák'azhá dastsaahíi ga'at'éé: dádzaa nahísóotaągo sha'ishhah daadeh'íi.

39 Áídí' da'anahyú óyááyú ni'zhí' hayaa adzaago okaąh gáníigo, Bígonedzaąyúgo, shiTaa, díi hishdląą doleehíi shits'á'zhí' ánle': áídá' shíi doo beshik'eh da, ni zhá benik'eh.

40 Áídí' bitsilke'yu yaa nadzaago da'ihhoshgo yiká nnyáá, áik'ehgo Peter gáyilñii, Dała'á ledihikeezzhí' ndi shá' doo sha'ashhah daadeh'íi le'at'éé da?

41 Daadeh'íigo da'ohkaąh, nanohwída'dintaah bídaanołzil doleehíi bigha: nohwiyi'siziiníi da'anii hát'íi ndi nohwits'ihíi doo nłzil da.

42 Nakidn onaanádaagee na'okaąh gáníigo, Shi-Taa níini, díi hishdląą doleehíi doo hagot'éégo

shits'á'zhi' alne' dayúgo hishdlaa, ni nik'ehgo ágone'.

⁴³ Bitsilke'yu da'ilhoshgo yaa naanádzaa: dázho bíl daanzigo.

⁴⁴ Áídí' yits'á' onaanádzaa, okaahyú taadnee da'ágánadí'niigo.

⁴⁵ Áídí' bitsilke'yu yaa naanádzaago gádaayihni, Akú da'olhoshgo hanádaahsoł: shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí bilák'e shi'dilteehgo ch'ishi'dot'aahíí ilk'idá' biká'ngonyáá.

⁴⁶ Nádohkáh, hiikaah le': ch'ishí'aahíí kodí' hi-gaal.

⁴⁷ Jesus t'ah yałti'dá' Judas, nakits'adahíí bíl itah nlíni, nnee láágo besh be'idiltkshé la'íí tsí be'idiltkshé dahdaayiniíłgo, okaah yebik'ehi itisyú nadaandeehíí la'íí nnee yánazini daabides'a'íí yił náłsáá.

⁴⁸ Ch'ibí'aah doleehíí ilk'idá' bebígózi doleehíí yengon'áá lək'e, gáníigo, Hadín hist'sqsíí áí án doleek; án daahołtsod.

⁴⁹ Dagoshch'í' Jesus yaa nyáágo, Gozhóq, Ilch'ígó'aahíí, yiłniigo yizts'qs lək'e.

⁵⁰ Jesus gábilni, Shik'isn, hant'é bigha nyaa? Áídí' Jesus yił ndaazdeelgo daayiltsod.

⁵¹ Nnee dał'á Jesus yił hikaahíí bibízh be'idiltkshé hayidziızgo okaah yebik'ehi da'tiséyú sitini binal'a'áhi yonthzhgo bijaa naidngizh lək'e.

⁵² Jesus gábilni, Nibízhíí ilch'í'nántijh: dahadín besh yee izilheehíí dabíí aldó' besh bee nabizi'dodeeki at'éé.

⁵³ Ya' doo bigonłsı da née, shiTaa bich'í'

oshkaꞗhyúgo binadaal'a'á yaaká'dí'hi
nakits'ádahyú sinili dagoshch'ì' shich'ì' yidi'aah
go'íí?

54 Áídá' ágádaayúgo, Bik'ehgo'ihí'nań
biyati' bek'e'eshchiiní hagot'éégo begolne'?
Da'ágágonéhgo goz'ꞗꞗ go'íí.

55 Da'ái bik'ehenkéézgee Jesus nnee baa
nánksááhí gádaayíłnii, Ya' bésh be'idiltishé la'íí
tsì be'idiltishé dahdaanohniłgo daashołtsodgo
nánksꞗꞗ née, in'íłhí daach'iltsoodhí k'ehgo?
Dawa jii la' da'ch'okaꞗh goz'ꞗꞗ yune' nohwł
ch'ídaagonsh'aahgo dahsídáá át'éé ni', ndi doo
hak'i daashołtsod da ni'.

56 Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí
yee K'e'eshchiiní begolne'híí bighꞗ dúí dawa
ánágot'íł. Áídí' bitsilke'yu dawa bits'á'zhì'
ádaaszaago bits'á' ilhadeskai.

57 Nnee Jesus daabiltsoodíí okaꞗh yebik'ehi
da'tiséyú sitini, Cáiaphas holzéhi, yaa yil hikai,
begoz'aaní ye'ik'eda'ılchíhi hik'e Jews yánazini
bilgo ila'at'éégee.

58 Peter da'anahgo biké'dí' higaal, ádí' okaꞗh
yebik'ehi da'tiséyú sitini bikìh binaa lé'dit'íłh
yune' ha'ayáago nada'iziidi bitahyú nezdaa, hago
ágone'íí dá'ꞗꞗzhì' yinel'íł hát'íłgo.

59 Okaꞗh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, Jews
yánazini, yánadaaltihi bilgo Jesus zidee hádaat'íłgo
daazhógo yaa dahgosi'aahí yiká daadéz'íł;

60 Ndi doo la' da: láꞗgo neheskai ndi dá doo at'éé
dayú baa dahdaago'aahí doo la' da. Nt'éégo nnee
naki n'áázh, daazhógo baa dahdaago'aahi,

61 Gádaaniigo, Díí nnee, Bik'ehgo'ihí'nań

daach'okaḡaḡ goz'aaní tagoshñilgo, ádí' taagi jii hileehgo ánágoشدle'go binesh'aḡ, ní ni'.

62 Okaḡaḡ yebik'ehi da'tiséyú sitíni hizí'go Jesus gáyilñii, Ya' nihíi doo nt'é nñiigo hadziih da née? Díi naa dahdaago'aahgo naa yádaakti'íi hago at'éé.

63 Ádá' Jesus doo nt'é nii da. Okaḡaḡ yebik'ehi da'tiséyú sitíni gábilñii, Bik'ehgo'ihinañ hiñáhi biláhyú gánildishñii, Nohwił nagolní', ya' ni Christ, Bik'ehgo'ihinañ biYe' níií née?

64 Jesus gábilñii, Da'áígee áñniid: gádaanohwiłdishñii, Díi bikedí'go shíi, nñee k'ehgo Niyááhíi, da'tiséyú binawod golíni bigan dihe'nazhinéé dahsídaágo, yaaká'dí' yaak'os shił honáhgo daashidołtséél.

65 Áík'ehgo okaḡaḡ yebik'ehi da'tiséyú sitíni bidiyagé ídá nayihesdzíizdá' gáníi, Bik'ehgo'ihinañ nchọ'go yaa yakti'; nt'é bigha nñee la'i baa yanánalti' doleel? Bik'ehgo'ihinañ nchọ'go yaa yakti'íi daadisots'aḡ.

66 Hagot'éégo baa natsídaahkees? Zideego bāngonot'aah dañii.

67 Ádí' biniizhi' odaach'idihizheeh, la'íi ndaach'inłts'i; la'ihíi bitł'adaach'ika',

68 Gádaañiigo, Christ níni, Bik'ehgo'ihinañ binkááyú yánti'yúgo, hadín náninłts'i shíhíi nohwił nagolní'.

69 Okaḡaḡ yebik'ehi da'tiséyú sitíni bikih biñaa lé'ditł'ih yune' Peter sidaa: áígee isdzán na'iziidi baa nyáágo, Ni la' aldó' Jesus Gálileedí' nagháhi bił na'aash ni', bilñii.

70 Ádá' dawa biñáál, Dah, hant'é nñiigo áññihíi doo bígonsi da, nñiid.

71 Kih bahgee ch'ínágoohen'ááyú ch'ínyáágo isdzán na'iziidi la'i náábiiltsaágo, áígee naháztaaníí gáyihñii, Díí nñeehíí áldó' Jesus, Názareshdí' gólíni, yil na'aash ni'.

72 Bit'a dahdidilñiihdá' gánádo'nñiid, Áí nñeehíí doo bígonsi da.

73 Dét'ihék'e ałhánídí' nazíni Peter yaa hikaigo gádaayihñii, Da'anñii ni áí itah nííí, niyati'íí bee nígózi.

74 Áídá' Peter bit'a dahdidilñiihgo hashkeego nchq'go yałti' nkegonyaa, Ai nñeehíí doo bígonsi da, níí nt'éégo, áígee tazhik'áne ánniid.

75 Peter Jesus gábiññiid n'íí yénálñii, Tazhik'áne doo hwahá áñiih dadá' taadn, Áí doo bígonsinihi at'éé da, shiłdinníił. Áídí' ch'ínyáágo dázhq' doo bił gozhq' dago hichag.

27

1 Hayiłkááyú okaqah yebik'ehi itisyú nadaandeehi hik'e Jews yánazíni bílgo dawa hagot'éégo Jesus zidee doleelíí yaa nadaagoshchii:

2 Áík'ehgo hídaist'qoggo dahdaint'e', nant'an, Póntius Pílate holzéhi, yaa daidez'aa.

3 Judas, ch'íbin'áni, Jesus zideego bángot'aaqo yígołsiídá', dázhq' doo bił gozhq' dago zhaali tádinhíí okaqah yebik'ehi itisyú nadaandeehíí, Jews yánazíni bílgo t'aaqzhi' yaa náyiné',

4 Gáníigo, Nñee dábił'ehyú at'éhi ch'íní'áqahíí bigħa doo bił'ehyú ásdzaa da. Áík'ehgo gádaabiññii, Néé doo nanohwint'og da. Dani nanínt'og le'.

5 Da'ch'okaqah goz'aa yune' zhaalihíí nayiłkaadá' ch'ínyáágo da'ídodleeħ.

6 Okaḡaḡ yebik'ehi itisyú nadaandeehíi zhaali nádaidnné'go gádaan̄ii, Zhaali biyi' ohilkaadíi biyi' yuyaa doo o'né'go goz'ḡḡ da, diḡ bighḡ nahasñihíi bighḡ.

7 Áík'ehgo yaa yádaakti'dá' zhaalihíi bee n̄nee gosht'ish tús áiléhi bini' nahazñii, áígee aḡahdí' nadaakaihíi lehi'níiḡ doleeḡgo.

8 Ái bighḡ áidí' godezt'i'go díi j̄j̄zh̄i' ái ni'híi, Ni diḡ bee nahazñiihíi, holzee.

9 Áík'ehgo Jérémy, Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú na'iziidi, gáníi n'íi begolzaa, Zhaali tádinhií, Israel hat'i'íi la'i, Ái n̄nee ilíi, daan̄iigo, nádaidnné'go,

10 Gosht'ish tús áiléhi bini'íi yaa nadaihesñii, sheBik'ehñ áshihñniid n'íi k'ehgo.

11 Jesus nant'án yidáhzh̄i' siz̄iḡgo nayídiḡkid gáyih̄niigo, Jews ízigo biNant'a'i n̄líi née? Da'áígee án̄ni, biñii, Jesus.

12 Okaḡaḡ yebik'ehi itisyú nadaandeehíi, Jews yánazíni biḡgo baa dahgoz'ḡḡ ndi doo nt'é n̄ii da l̄ék'e.

13 Áík'ehgo Pílate gábiñii, Łáḡgo naa yádaakti'íi ya' doo dints'ag da née?

14 Áidá' t'ah Jesus doo nt'é biñii da, yati' daḡa'á ndi; ái bighḡ nant'án dázh̄o biḡ díyagot'ee.

15 Bitis hagowáh n'íi bíná'godin̄iḡgo da'idḡḡgee ha'áshijeedíi daḡa'á, hadíi n̄nee hádaat'iinií, nant'án bá ch'ínádaayíltéeh l̄ék'e.

16 Áígee n̄nee doo bik'ehyú át'éé dago bigózini, Barábbas holzéhi, ha'ásit̄iḡ l̄ék'e.

17 Áík'ehgo n̄nee íla'adzaago Pílate gádaabiñii, Hadíi nohwich'í' ch'ínánshteeh hádaat'íi?

Barábbas née, dagohíí Jesus, Christ holzeehíí née?

18 Pílate yígółsı̄ n̄nee dawa Jesus bıł daanzh̄oq̄ohíı̄ bigh̄a ok̄aą̄h yedaabik'ehi Jesus yik'edaann̄iihgo baa daabidez'ą̄a.

19 Pílate yánáltihgo dahnezdaadá' bi'aahíı̄, ła' yich'ı̄' yil'aa gábił̄niigo, Áı̄ n̄nee dábił'ehyú át'ééhı̄ı̄ doo baa nan̄naa da, díı̄ jı̄igo baa naiseelgo shini-igonkt'ée.

20 Ok̄aą̄h yebik'ehi itisyú nadaandeehi, Jews yánazı̄ni bıłgo n̄nee ıla'adzaahı̄ı̄ biini' yá ádaagozlaa, gádaayı̄ł̄niigo, Barábbas nohwá ch'ínánłteehdá' Jesus-hı̄ı̄ zodée, daadohn̄ii.

21 Nant'ánhı̄ı̄ gádaabił̄niı̄, Díı̄ n̄nee nakihı̄ı̄ hadı̄ı̄ nohwich'ı̄' ch'ínánshteeh? Barábbas zh̄a hádaahiit'ı̄ı̄, daan̄ii.

22 Pílate gánádaabiłdo'n̄iid, Jesus, Christ holzéhi, hago łaą̄ nohwá áshle' ádá'? Dawa gádaabił̄niı̄, Tsı̄'ıl̄na'áhi bíhołkałgo zodée.

23 Nant'ánhı̄ı̄ gádaabił̄niı̄, Nt'é bigh̄a, hant'é bee nch̄o'go adzaago? N̄nee da'tiségo nnádaadidilghaazhgo, Tsı̄'ıl̄na'áhi bíhołkałgo zodée, daabił̄niı̄.

24 Pílate doo haget'éégo n̄nee yidag hagháh át'éé dago, ła'ı̄ı̄ godnch'áad nkegonyaago yígółsı̄ı̄dá, n̄nee ıla'adzaahı̄ı̄ bińáál tú náidnkaą̄go bigan tayizgis, gánı̄ı̄go, Díı̄ n̄nee dábił'ehyú át'ééhı̄ı̄ bidikı̄ı̄ shı̄ı̄ doo nashinkt'og da: dánohwı̄ı̄ nadaanohwinkt'og le'.

25 N̄nee dawa gádaabił̄niı̄, Bidikı̄ı̄ nohwiká'zhı̄' at'éé doleel, ła'ı̄ı̄ nohwich̄agháshéhı̄ı̄ áłdó' biká'zhı̄' at'éé doleel.

26 Áık'ehgo Pílate Barábbas n̄nee yich'ı̄'

ch'ínáinktíí, áídá' Jesus-híí habí' oltsaazdá' tsì'ihna'áhi bíhołkałgo zidéégo nneehíí yaa daidez'ąą.

27 Nant'án bisiláádahíí yáná'itih goz'ąą yune' Jesus odaizt'e' lék'e, áígee silááda dawa baa íla'ádaizlaa.

28 Áídí' bidiyágé yaa daidnłtsoozdá' diyágé łich'i'í yá ádaagozlaa.

29 Hosh diwozhi nánihezwozgo nant'án bich'ah k'ehgo alzaahi bik'e daidez'ąą, bigan dihe'nazhinéégo tsì yaa daiztaą: ła'íí bich'í' nádaahilzhiszgo baa daadloł, Gozhóó, Jews íziszgo biNant'a' nłini! daaniigo.

30 Áídí' bik'ídaadihizheeh, ła'íí tsìhíí naanádaidntąągo bitsits'inyú nádainłtłish.

31 ąął baa daadlołdá', diyágé yaa daidnłtsoozdá' dabíí bidiyágé yá ánádaagosdlaa, áídí' tsì'ihna'áhi yiká' daizilheeyú bił nádezaą lék'e.

32 Ch'ínánłtsááyú nnee Símon holzéhi, Cyréne golzeedí' gólini, silááda daabiłtsąągo, Tsì'ihna'áhi bá dahngheeh, daabiłni.

33 Áík'ehgo Gólgotha golzeegee nánłtsáá, áí golzeego itsits'in si'áni golzeego ágolzee.

34 Áígee vinegar, nch'í'í bił nadesdziidgo, Jesus yaa daizkaą: yizłih ndi doo yodłąą da.

35 Áígee tsì'ihna'áhi yídaabiskaldá' bidiyágé íłta'isniigo yighą da'diljoł lék'e: Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi gáníí n'íí begolne'go ánágot'íłł, Shidiyágé íłta'isni, ła'íí iká' shi'íhíí yighą da'diljoł.

36 Áídí' áígee naháztaągo daabineł'íí lék'e.

37 Nt'é baa dahgost'aaníí ádaagozlaago bitsit'a'gee

díinko dahdaiztaą, Díí JESUS JEWS ÍZISGO BI-NANT'A' NLÍNI, golzeego k'e'eshchijí.

³⁸ Áígee nnee da'in'ijhíí naki áldó' Jesus ba'ashhahdí' tsj'ılma'áhi bídaahaskał, ła' dihe'nazhinéégo, ła'íí be'eshganzhinéégo.

³⁹ Bahyú ch'ihikáhíí bitsits'in daidıktasgo yati' yee daabokaał,

⁴⁰ Gádaaniigo, Biyi' da'ch'okaąhíí tanágoshnıłgo taagi jji hileehgo ánágoshdle', nnií ni', halaa, Bik'ehgo'ihinań biYe' nııyúgo dani hasdá'ánlteehgo tsj'ılma'áhi biká'dí' gódah ch'innáh.

⁴¹ Okaąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, begoz'aaní ye'ik'eda'ılchíhi, ła'íí Jews yánazini áldó' baa daadloł lek'e, gádaaniigo,

⁴² Nnee hasdáyniıłdá' bíhíí doo hasdá'ádilteeh da. Israel hat'ıíí ızisgo biNant'a' nııyúgo, tsj'ılma'áhi yiká'dí' naadowáh, áık'ehgo daahohiidlaąh.

⁴³ Bik'ehgo'ihinań ya'ohí; án hát'ııyúgo hasdábólteeh: Bik'ehgo'ihinań biYe' nshıjı, niıdá', daaniı.

⁴⁴ Da'n'ijhíí áígee tsj'ılma'áhi yıdaayiskakıí áldó' da'áık'ehgo bee baa daadlołgo daabóch'iid lek'e.

⁴⁵ Isk'áhnyáadı' taagi nehenkéézhı' ni' biká' dahot'éhé godıłhıł gozlıjı lek'e.

⁴⁶ Taagi nehenkéézhı shı Jesus nádidilghaazhgo gánıı, Éli, Éli, láma sabákthani? áı, Bik'ehgohinshnaahıı, Bik'ehgohinshnaahıı, nt'é laą bigha shits'á'zhı' ándzaa? golzeego ágolzee.

⁴⁷ Ła' áígee nadaaziınıı daabidits'ago, Díí nneehıı Elías yich'ı' anıı, daaniı.

⁴⁸ Dagoshch'ı' nnee ła' nádilwodgo túdaabits'qsıı

vinegar yiyi' naiz'aa, áídí' tsj̄ yaa dahyiz'aaḡo Jesus bizé'zhj̄' dahyída'n̄tsiih.

49 Ła'ihíí gádaan̄ii, Ntsént'ah, bídaagonolzīih, Elías baa higháhḡo hasdábilteeh shj̄.

50 Jesus nanádidilghaazhḡo dabíí biyi'siziiníí be'ogoyááḡo áyíílaa lək'e.

51 Áíḡee k̄ih biyi' da'ch'okaaḡhíí biyi' yuḡe' daad-intsoozíí bighá'dí' hayaago ilch'idláád lək'e; ni' godihes'naadá' tséé daahesdla';

52 N̄nee l̄eyi' nazjeedíí bá ilts'á' ádaagosdzaago ínashood daanlīj̄ n'íí l̄ááḡo naadiikai.

53 Áí Jesus naadiidzaahíí bikédí'ḡo l̄eyi'dí' hakaidá' k̄ih dilzini goznilyú okaigo, n̄nee l̄ááḡo daabiltsaaḡ.

54 Silááda gonenadín binant'a'íí, l̄a'íí yil̄ nakaihi Jesus daineł'ini, ni' nagohi'naago l̄a'íí áíḡee áḡodzaahíí daayiltsaaḡdá' dázhó' ndaaldzid, áík'ehḡo gádaan̄ii, Díí da'an̄ii Bik'ehḡo'ih̄i'nań biYe' n̄líni l̄aa.

55 Isdzáné l̄ááḡo Gálileedí' Jesus biké' anakahi, bich'odaan̄iihi, aḡahdí' nazij̄ daabineł'ííḡo:

56 Mary Mágdalene, l̄a'íí Mary, James hik'e Joses báá, l̄a'íí Zébedee bichḡhášhéhíí báḡhi ałdó' itah nazij̄.

57 K'ad o'i'aahyú, n̄nee háłdzili, Arimathéa golzeeyú gólíni, Joseph holzéhi nyáá, án Jesus yodláni:

58 Áń Pílate yich'j̄' oyááḡo Jesus bits'ihíí yiyókeed. Áík'ehḡo Pílate aḡíḡo Jesus bits'ihíí baa daach'idez'aaḡ.

59 Joseph Jesus bits'ihíí baa det'aaḡdá' nak'á'ligaihi n̄ł'éhi yik'íyidesdzigo,

⁶⁰ Dabíí bitsébií'i'áán áníidéhi goz'aa yune' ny-
inłtíí, áí tséé biyi' yune' hayik'éhgo áyíílaahi: áídí'
tséé nchaahi yidaidenłhizdá' onádzaa.

⁶¹ Mary Mágdalene, ła' Maryhíí bíłgo, tsébií'i'áánhíí
bidáhzhí' sikee lək'e.

⁶² Iłch'í'golne'íí bijíí hiskaągo okaąh yebik'ehi
itisyú nadaandeehíí, Phárisees daanlíni bíłgo, dała'
Pílate yaa hikai,

⁶³ Gádaabilniigo, Nohwinant'a', bínádaahiilniih, áí
k'izé'idilteehíí t'ah hiṇaadá', Taagi hileehgo bijíí
naadishdáh, ṇii ni'.

⁶⁴ Áí bigha nik'ehgo tsébií'i'áánhíí ch'íitingee
dázho ntłizgo áolne', taagi hileehíí bijíízhí', doo
ágát'ée dayúgo dánko bitsilke'yu tł'é'go hikáhgo
bits'í daayín'íih, áídí', Jesus daztsaądí' naadiidzaa,
ṇnee daayilniih: áík'ehgo iké'yú doo bik'ehyú
ádaañii dahíí ntségo ádaañii n'íí bitisgo ádaañii
doleel ákoh.

⁶⁵ Pílate gádaabilnií, Siláada tsébií'i'áán
yiṇáadaadéz'ini nohwaa siṇil: ti'i, nzhogo ntłizgo
ádaahle'.

⁶⁶ Áídí' okaigo, tsébií'i'áánhíí nzhogo ntłizgo
ádaizlaa, ła'íí áígee siláada yiṇáadaadéz'íigo ádaizlaa.

28

¹ Jews daagodnlsiníí bijíí hiskaągo hayokkaalyú
ínashood daagodnlsiníí bijíí, Mary Mágdalene, ła'
Maryhíí bíłgo tsébií'i'áányú daadéz'íiyú ó'áázh.

² Nt'éégo adíid ni'godes'naa: Bik'ehgo'ihí'nañ
binal'a'á yaaká'dí' nkenyáágo, tséé daadin'ááníí
yó'oyilłhizdá' yiká' dahnezdaa lək'e.

³ Biniizhí' hada'didla'híí k'a'at'ée, bidiyágé zas
k'ehgo dázho ligai:

4 Inádaadéz'ini tsídaadesyizyú daaditlid daasilij, nnee nanezna'híi k'ehgo ádaasdzaa.

5 Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á isdzáné gáyihni, Doo nédaaldzid da: Jesus tsí'ihna'áhi bíheskał n'íi biká hadaanohaago bígonsi.

6 Áń doo hak'i da: naadiidzaa ni', áńíi n'íi k'ehgo, Yushdé', nohweBik'ehń bits'í siné' n'gee daadeh'íi.

7 Ti'i, dáháte bitsilke'yu Jesus daztsaadi' naadiidzaahíi baa nagohni'yú doh'aash; nohwádih Gálilee golzeeyú óyáá; ákú daahoktséh: da'aniigo ádishni.

8 Tsébi'i'ándí' hwéheego dahts'isteel, nédaaldzid ndi bil daagozhóó lək'e; bitsilke'yu yił nagohni'yú ots'ilteel.

9 Nt'éego bitsilke'yu yił nadaagohni'yú hi'ashgo, Jesus bideyaa, Gozhóó, bihniigo. Ákú Jesus yiyahzhí' hayaa adzaago yikee daayotá'dá' daayokąąh lək'e.

10 Jesus gábihni, Doo nelzdizid da: shik'isyú, Gálileeyú dohkáh, bilohni, ákú daashiltséh ndi at'éé.

11 Isdzáné ákú hi'ashdá' inádaadéz'inihíi ła' kih goznilyú hikaigo, okąąh yebik'ehi itisyú nadaan-deehi hago ágodzaahíi dawa yił nadaagosni'.

12 Okąąh yedaabik'ehi, Jews yánazíni bilgo ıla'adzaago baa nagoshchjidi' siláada bestso ląągo bitasni,

13 Gádaayihniigo, Nnee gádaabilohnih, Bitsilke'yu t'é'yú nádaabinst'jid, da'ilwoshdá'.

14 Nant'án ya'ikonzyúgo, nohwá bich'í' yádaahiilti'go doo hago ádaanohwile' at'éé da.

15 Siláada bestso nádaidnné'go, da'ádaabilđi'niyú ádaasdzaa: díi jji ndi siláada ádaani n'íi Jews

bitahyú t'ah benagowaa.

¹⁶ Bitsilke'yu ła'ts'áadahí dzilyú okai, Jesus bándagooz'ąą n'yú, Gálileeyú.

¹⁷ Akú Jesus daayiltsąądá' daayokaąąh: ndi ła'ihíí bił nadaagoki.

¹⁸ Jesus baa nyáągo gádaabilni, Yaaká'yú, ni'godzán biká'gee aldo', dawa beshik'ehgo shaa godet'ąą.

¹⁹ Áík'ehgo ti'i, dahdohkáh, il'aniyú hadaazt'i'íí dawa bił ch'ídaagonoh'aah, Bik'ehgo'ihinań nohwiTaa, hik'e biYe', ła'íí Holy Spirit bizhi'íí biláhzhı' baptize ádaago'ijgo:

²⁰ Ádaanohwidéniidí dawa bikísk'eh ádaat'eego bił ch'ídaagonoh'aah: áík'ehgo dahazhı' nohwił nshłji, nnágodzaayú ndi. Doleetgo at'ée.

**The New Testament of our Lord and Saviour
Jesus Christ
New Testament in Apache, Western (US:apw:Apache,
Western)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Western Apache (Apache, Western)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Apache, Western

© 2012, Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 31 Aug 2023

22cab38e-86e0-5c5b-8972-5c0fa467c049